

bureaubroekhuizen

Meldingsbereidheid ondermijnende criminaliteit regio Den Haag

Auteurs

Drs. Jolijn Broekhuizen

Shanna MSc.

Juli, 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting en aanbevelingen.....	4
I Onderzoeksopzet	4
II Bevindingen	5
III Handreikingen	10
Conclusie	12
1 Inleiding.....	13
1.1 Aanleiding	13
1.2 Onderzoeksopzet	15
1.3 Leeswijzer	19
2 Waarnemen en feitelijk melden ondermijnende criminaliteit	20
2.1 Waarnemen criminaliteit	20
2.2 Feitelijk melden waarneming bij MMA	22
2.3 Redenen om niet te melden bij MMA	23
3 Inschatting meldingsbereidheid	30
3.1 Inschatting	30
3.2 Redenen om niet te melden bij MMA	32
3.3 Relatie feitelijk melden en inschatting melden	33
4 Bepalende mechanismen	36
4.1 Kennis van signalen	36
4.2 Kennis over en vertrouwen in meldproces	42
4.3 Belang van melden van een vermoeden	43
4.4 Ervaren ernst	44
5 Meldprofielen	47
5.1 Waargenomen vormen van ondermijnende criminaliteit	47
5.2 Inschatting meldingsbereidheid naar achtergrondkenmerken	49
5.3 Redenen om niet te gaan melden naar achtergrondkenmerk	51
5.4 Mechanismen naar achtergrondkenmerken	52
5.5 Van clusters naar profielen	55
6 Campagnes	58

6.1 Waargenomen campagne of activiteit	58
6.2 Gevolg van interventie	59
6.3 Campagnes van MMA in de regio Den Haag	61
Literatuur	66
Bijlage 1 Tabellen hoofdstuk 1	67
Achtergrondkenmerken	67
Bijlage 2 Tabellen hoofdstuk 2	71
Bijlage 3 Tabellen hoofdstuk 3	73
Waargenomen ondermijnende criminaliteit	73
Inschatting meldingsbereidheid naar achtergrondkenmerk	79
Bijlage 4 Tabellen hoofdstuk 5	86
Kennis van signalen naar achtergrondkenmerk	86
Kennis over en vertrouwen in meldproces naar achtergrondkenmerk	88
Belang van melden van een vermoeden naar achtergrondkenmerk	93
Ervaren ernst naar achtergrondkenmerk	96

Samenvatting en aanbevelingen

Het is cruciaal dat bewoners en ondernemers meldingen maken bij vermoedens van ondermijnende criminaliteit, zoals drugshandel of arbeidsuitbuiting. Dergelijke criminaliteit wordt namelijk vaak niet door de overheid opgemerkt. Bewoners en ondernemers kunnen hiertoe een melding doen bij een overheidsinstantie (zoals de politie of de gemeente) of bij Meld Misdaad Anoniem (ook wel MMA of M genoemd – onderdeel van NL Confidential).

MMA is een onafhankelijke organisatie waar iedereen anoniem melding kan doen van (een vermoeden van) ondermijnende criminaliteit. Uit de cijfers van MMA komt naar voren dat het aantal meldingen per 10.000 inwoners in Den Haag het laagst is van Nederland. Het RIEC Den Haag heeft daarom behoefte aan meer kennis over de meldingsbereidheid van inwoners, de factoren die deze bereidheid beïnvloeden en praktische handreikingen om de meldingsbereidheid te vergroten. Bureau Broekhuizen heeft hiertoe in de eerste helft van 2024 een onderzoek uitgevoerd, waarin vier onderzoeksvragen centraal stonden:

1. In hoeverre zijn bewoners van de verschillende gemeenten binnen de politieregio Den Haag bereid om ondermijnende criminaliteit bij MMA te melden?
2. Welke factoren spelen in de politieregio Den Haag een rol bij de bereidheid om melding van ondermijnende criminaliteit te doen bij MMA?
3. Zijn er verschillen tussen bewoners met verschillende (achtergrond)kenmerken in de meldingsbereidheid en redenen om niet te melden?
4. Wat zijn praktische handreikingen voor vervolgacties van RIEC-partners om de meldingsbereidheid onder burgers te vergroten, met name voor gemeenten?

Onderstaand vatten we de onderzoeksopzet (I), bevindingen (II) en handreikingen (III) samen. We eindigen de samenvatting met een korte conclusie.

I Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit twee onderdelen:

1) Een **grootschalige enquête** in alle gemeenten in de regio Den Haag. Hiervoor is gebruik gemaakt van het I&O panel. Van de 4.559 panelleden in deze regio hebben er 2.518 de online vragenlijst ingevuld: een respons van 55%. Het aantal respondent loopt van 19 (Zoeterwoude) tot 465 (Den Haag). De respons ligt tussen de 45% (Pijnacker-Nootdorp) en 70% (Noordwijk). Voor vergelijkende analyses zijn gemeenten samengevoegd per district (waarbij er door de grootte van district F ervoor gekozen is deze te splitsen):

Tabel 1 Districten

District	Gemeenten
ABC	Den Haag
D	Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Wassenaar
E	Delft, Midden-Delftland, Rijswijk, Westland
F Leiden e.o.	Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten
F overige	Katwijk, Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk, Zoeterwoude
G	Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Bodegraven-Reeuwijk, Nieuwkoop, Krimpenerwaard, Waddinxveen, Zuidplas, Gouda

De respondenten zijn relatief vaak ouder en hoogopgeleid en zijn daarmee geen representatieve afspiegeling van de werkelijke populatie. Dit betreft een beperking van het onderzoek.

2) Een kleine analyse van twee campagnes van MMA in de regio Den Haag. In de afgelopen jaar zijn er in de regio Den Haag twee campagnes door ingezet: een campagne in Scheveningen Haven en een campagne in Moerwijk in Den Haag. We maakten een korte analyse van deze campagnes aan de hand van de evaluaties die MMA zelf uitvoerde, aangevuld met een interview met de projectleider.

II Bevindingen

De vier onderzoeksvragen worden in het hiernavolgende samenvattend beantwoord:

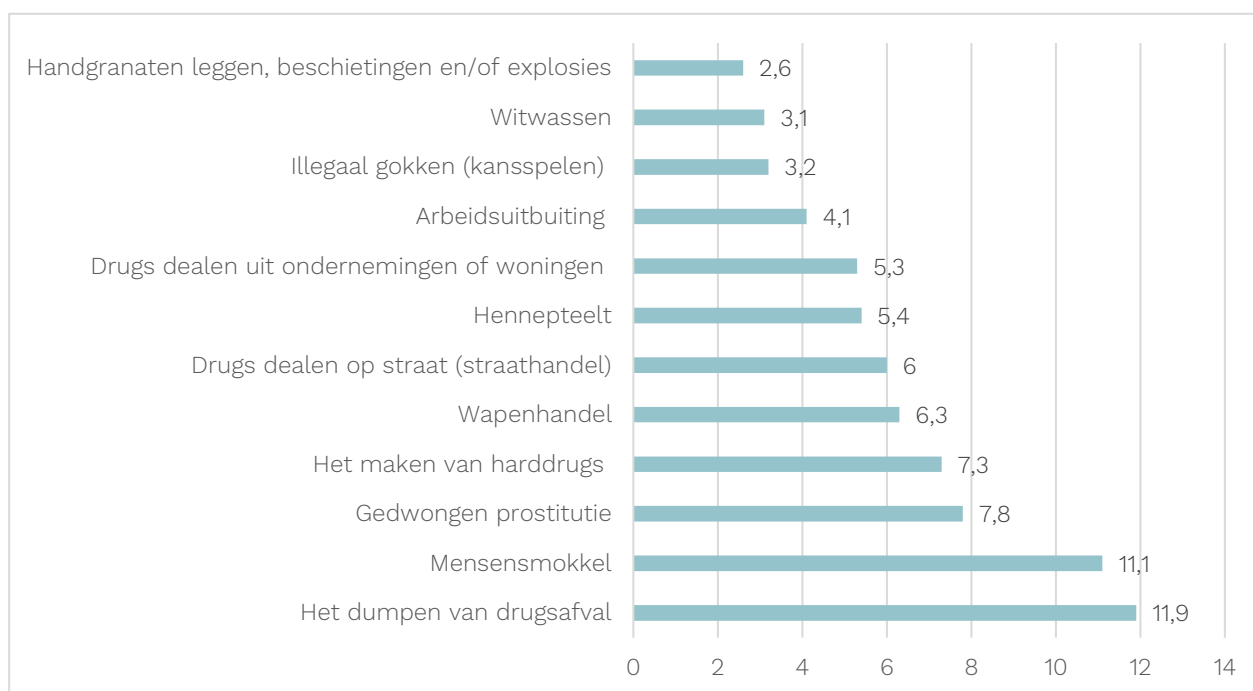
1. In hoeverre zijn bewoners van de verschillende gemeenten binnen de politieregio Den Haag bereid om ondermijnende criminaliteit bij MMA te melden?

Waarneming en feitelijk meldgedrag

Zes op de tien respondenten uit de regio Den Haag hebben tenminste één vorm van ondermijnende criminaliteit waargenomen in hun eigen gemeente. Het meest gaat het om drugs dealen, gevolgd door hennepsteelt en drugs dealen uit ondernemingen of woningen.

Respondenten uit de regio Den Haag hebben maar zeer beperkt melding van een vermoeden of waarneming van ondermijnende criminaliteit gemaakt bij MMA (zie figuur 2).

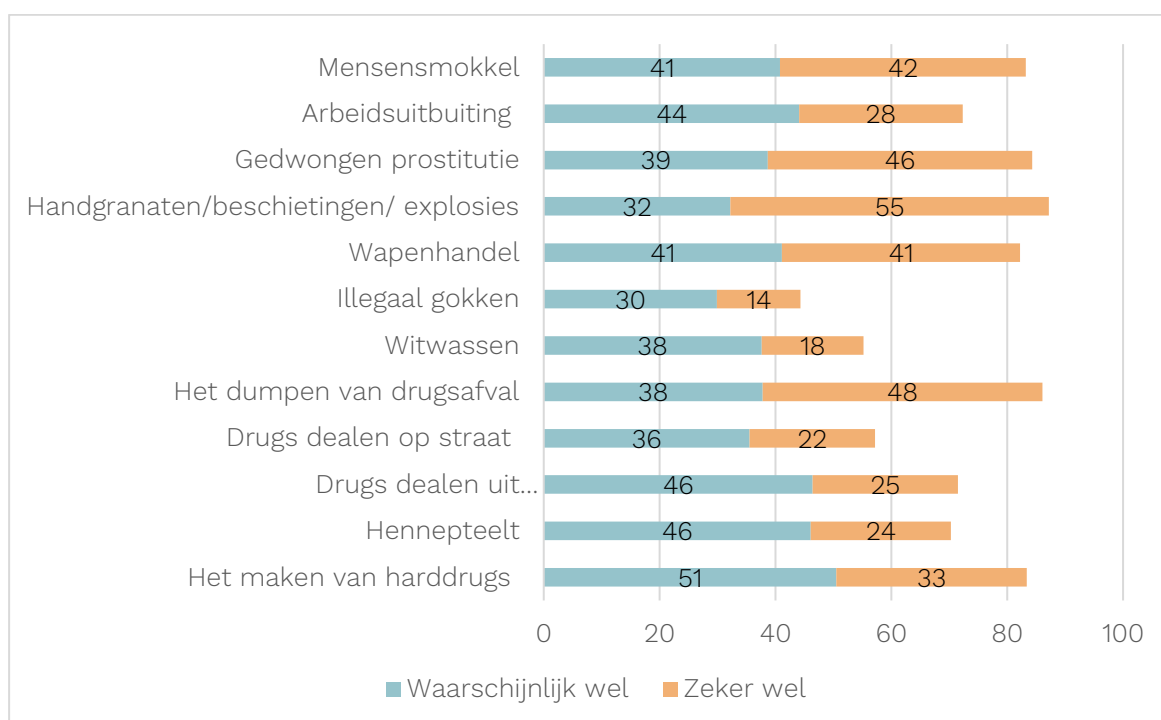
Figuur 2 Feitelijk meldgedrag bij MMA, % ja, soms of elke keer gemeld

Intentie tot melden

Figuur 3 laat zien in hoeverre respondenten inschatten dat ze bereid zijn om melding bij MMA te doen van verschillende vormen van criminaliteit. Hieruit blijkt dat deze bereidheid over het algemeen vrij hoog is. De intentie tot melden ligt velen malen hoger dan het feitelijke meldgedrag. Op redenen waarom respondenten (uiteindelijk alsnog) niet melden gaan we nader in bij de volgende onderzoeksvraag.

Figuur 3 Inschatting meldingsbereidheid bij MMA, per vorm van ondermijnende criminaliteit, %

2. Welke factoren spelen in de politieregio Den Haag een rol bij de bereidheid om melding van ondermijnende criminaliteit te doen bij MMA?

Om antwoord te geven op de vraag welke factoren een rol spelen in de bereidheid om melding te doen van ondermijnende criminaliteit bij MMA nemen we in deze samenvatting de vergaarde kennis uit verschillende hoofdstukken samen (feitelijk meldgedrag, inschatting meldgedrag en bepalende mechanismen).

Onvoldoende bewijs/zekerheid

De belangrijkste reden waarom inwoners van de politieregio Den Haag (soms) geen melding van ondermijnende criminaliteit maken of denken te gaan maken is dat ze het idee hebben dat ze hier onvoldoende bewijs voor hebben. Ze zijn niet zeker genoeg over hetgeen ze waargenomen hebben. Bij alle onderscheiden vormen van ondermijnende criminaliteit is onvoldoende bewijs en/of het niet zeker genoeg weten de meest gegeven reden dat van een waarneming geen melding is gedaan. In lijn met deze gedachtegang is bij de inschatting van meldingsbereidheid de belangrijkste reden om een waargenomen vorm van ondermijnende criminaliteit niet bij MMA te gaan melden, dat de respondent bang is om iemand vals te beschuldigen (28%).

Kennis van signalen kan bijdragen aan meer zekerheid over waarnemingen. Uit het onderzoek blijkt echter dat vier op de tien niet weet wat ondermijnende criminaliteit is en een vergelijkbaar deel is het oneens met de stelling: 'ik kan signalen van ondermijnende criminaliteit herkennen'. Als we kijken naar verschillende vormen van criminaliteit blijkt dat tussen de 20% van de respondenten (hennepsteelt) en 55% (witwassen) niet weten hoe ze signalen moeten herkennen (bij arbeidsuitbuiting 45% en bij maken van harddrugs 42%).

Tot slot is 15% van de respondenten het niet eens met de stelling dat het ook belangrijk is om te melden als je alleen een vermoeden van ondermijnende criminaliteit hebt (40% is neutraal en 46% is het wel eens).

Te weinig kennis/vertrouwen meldproces

Een volgende belangrijke reden waarom respondenten uit politieregio Den Haag geen melding doen van ondermijnende criminaliteit bij MMA is te weinig kennis over het meldproces en te weinig vertrouwen in het meldproces: zowel als het gaat om anonimiteit als om het oppakken van de melding. Zo geeft bij vrijwel elke vorm van ondermijnende criminaliteit een klein deel van de respondenten aan dat ze geen melding bij MMA hebben gedaan van een waarneming, omdat ze niet wisten dat MMA bestaat. En eveneens wordt de reden dat de politie/gemeente niets met een melding doen of niets aan de criminaliteit kunnen doen stelselmatig gegeven als reden voor het niet melden. Ook als we kijken naar de inschatting van meldingsbereidheid zien we dat respondenten zeggen dat ze niet bij MMA zouden gaan melden omdat ze niet zo goed weten hoe het melden bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) werkt (15%) of omdat melden volgens hen geen zin heeft (13%).

Bewoners uit de regio Den Haag blijken wisselend op de hoogte over hoe en waar ze ondermijnende criminaliteit kunnen melden. Rond de drie op de tien respondenten heeft er vertrouwen in dat de overheid ondermijnende criminaliteit tegen kan gaan en dat ze iets van de overheid zouden terug horen op een niet-anonieme melding. Een groter aandeel (49%) heeft vertrouwen dat de overheid zijn of haar melding serieus neemt.

Angst voor wraak

Angst voor wraak is een volgende factor die de meldingsbereidheid belemmert. Als het gaat om de feitelijke waarnemingen, dan zien we dat angst voor wraak en het niet echt anoniem zijn van een melding bij MMA relatief vaak als redenen worden genoemd om harddrugsproductie, wapenhandel en gedwongen prostitutie niet te hebben gemeld. Kijken we naar de inschatting van meldingsbereidheid, dan komt naar voren dat ook daar angst voor wraak en hieraan gerelateerd dat de melding niet anoniem zou zijn worden geregeld als antwoord gegeven worden waarom een respondent geen melding bij MMA zou doen na het waarnemen van een vorm van ondermijnende criminaliteit (respectievelijk 21% en 19%).

Geen last ervaren

Onvoldoende bewustzijn of perceptie van de ernst en mogelijke gevolgen van ondermijnende criminaliteit speelt ook een rol bij het niet melden van ondermijnende criminaliteit. Kijkende naar de feitelijke melding van waarnemingen, komt naar voren dat illegaal gokken door een deel van de respondenten niet is gemeld omdat ze hier geen last van hebben; het niet zo erg vinden. Dat is in een iets mindere mate ook het geval bij drugs dealen uit ondernemingen, woningen of op straat.

Hiernaast geeft een deel van de respondenten als reden voor hun eigen inschatting dat ze geen melding zouden doen aan dat dat ze het zelf niet zo erg vinden, er geen last van ervaren (respectievelijk 17% en 16%). Sommigen refereren hier specifiek aan softdrugs, waarbij ze benoemen dat het systeem hierin niet goed te volgen is (gebruiken en verkopen mag, maar produceren niet).

Dit beeld wordt ondersteund door de vragen die gesteld zijn om de ervaren ernst bij respondenten te peilen. Hieruit blijkt dat een kwart van hen neutraal is over de stelling: ik vind dat ondermijnende criminaliteit echt een probleem is. Hiernaast zien we dat met name betrokkenheid bij wapenhandel en mensensmokkel vaak heel erg wordt gevonden, gevolgd door gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en het maken van harddrugs (figuur 4.14). Betrokkenheid bij hennepteelt wordt maar door een klein gedeelte van de respondenten heel erg gevonden (17%).

Het is al gemeld/bekend of elders melden

Tot slot benoemen respondenten die van een waarneming soms geen melding hebben gedaan bij MMA met enige regelmaat dat ze weten of denken dat het al gemeld is door

iemand anders of reeds bij de overheid (zoals de politie) bekend is. Respondenten zeggen als het gaat om hun eigen inschatting van meldingsbereidheid geregeld dat ze geen melding bij MMA zouden doen, maar bij de politie (27%). Ze zijn dus wel bereid om te melden, maar zouden dat niet bij MMA doen.

3. Zijn er verschillen tussen bewoners met verschillende (achtergrond)kenmerken in de meldingsbereidheid en redenen om niet te melden?

We hebben gekeken naar verschillen in het meldgedrag en de meldingsbereidheid van respondenten woonachtig in verschillende districten en met verschillende achtergrondkenmerken. Onderstaand vatten we bevindingen samen door eerst te kijken naar verschillen tussen districten en vervolgens naar meldprofielen die op achtergrondkenmerken gebaseerd zijn.

Verschillen tussen districten

De politieregio Den Haag bestaat uit verschillende districten. Om inzicht te krijgen in regionale verschillen zijn in het onderzoek waar mogelijk uitsplitsingen gemaakt naar deze districten. Allereerst viel op dat respondenten uit District ABC (Den Haag) vaker verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit in hun gemeente gezien hebben, bijvoorbeeld hennepsteelt, drugs dealen op straat, illegaal gokken en arbeidsuitbuiting. Hiernaast is te zien dat in district F relatief vaak witwassen is waargenomen. District E valt op door een hoog aandeel respondenten dat een waarneming heeft gedaan van handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies.

Respondenten uit district ABC (Den Haag) geven bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit (iets) minder vaak aan dat ze waarschijnlijk of zeker zullen melden dan respondenten van andere districten (de zogenaamde inschatting van de meldingsbereidheid). Deze bevinding staat haaks op het feitelijk meldgedrag, dat in Den Haag juist hoger ligt ten opzichte van de andere districten (zie figuur 4).

Er zijn geen significante verschillen tussen respondenten uit verschillende districten in de redenen om niet te melden bij MMA, uitgezonderd dat respondenten uit District F. Leiden e.o. relatief vaak zeggen dat ze niet zo goed weten hoe ze bij MMA moeten melden (20% versus 15% gemiddeld).

Figuur 4 Meldingsbereidheid naar district: feitelijk meldgedrag, inschatting meldgedrag en redenen om niet te melden

ABC	D	E	F-Leiden	F-overige	G
• 8,1% gemeld • 69% inschatting • Weinig ernst drugs-criminaliteit	• 6,4% gemeld • 77% inschatting	• 3,6% gemeld • 72% inschatting	• 3,7% gemeld • 70% inschatting • Weinig kennis meldproces MMA • Weinig ernst drugs-criminaliteit	• 3,0% gemeld • 76% inschatting • Veel kennis meldproces MMA	• 6,5% gemeld • 76% inschatting

Als we kijken naar de mechanismen die een rol spelen bij de meldingsbereidheid, dan zien we significante verschillen tussen districten als het gaat om kennis over waar en hoe ondermijnende criminaliteit gemeld kan worden. Respondenten uit district F ('overige') weten dit relatief vaak en respondenten uit district F (Leiden) juist relatief minder vaak. Hiernaast komt naar voren dat respondenten uit District ABC (Den Haag) en District F Leiden e.o. betrokkenheid bij het dealen van drugs, het maken van harddrugs en hennepsteelt iets minder erg vinden dan respondenten uit andere districten.

Meldprofielen

We hebben alle bevindingen uit de eerdere hoofdstukken bij elkaar gelegd om enkele profielen te onderscheiden, die indien gewenst gebruikt kunnen worden om maatwerk-campagnes op te richten. We hebben eerst gekeken naar reguliere achtergrondkenmerken en vervolgens naar branches.

We onderscheiden op basis van patronen in de data drie profielen van melders, gebaseerd op achtergrondkenmerken: gepensioneerden, (schoolgaande) jongeren en inwoners met een relatief lage welvaart.¹ Onderstaand figuur laat zien dat elk groep een net wat andere aanpak vereist om de meldingsbereidheid te vergroten. Voor nadere toelichtingen verwijzen wij graag naar hoofdstuk 4.

Figuur 5 Drie profielen van melders, gebaseerd op achtergrondkenmerken

	Gepensioneerden	(Schoolgaande) jongeren	Lage welvaart
Waarneming	Beperkt	Wisselend	Wisselend
Meldingsbereidheid	Hoog	Laag	Laag
Kennis signalen	Middenpositie	Beperkt	Beperkt
Kennis meldproces	Groot	Beperkt	Beperkt
Vertrouwen overheid	Groot	Middenpositie	Beperkt
Belang melden vermoeden	Groot	Klein	Klein
Ervaren ernst	Groot	Klein (hennep-teelt/witwassen)	Klein (hennep-teelt)
Reden(en) om niet te melden bij MMA	Melden bij de politie i.p.v. bij MMA.	Niet erg, geen last, weinig kennis meldproces MMA.	Geen verrader, niet bemoeien.
Handelingsrichtingen voor stimuleren melden bij MMA	Kennis om waarneming mee te stimuleren en promoten MMA als alternatief voor politie.	Stimuleren bewustzijn ernst en kennis over signalen en meldproces.	Stimuleren bewustzijn ernst en kennis, i.c.m. vertrouwen overheid.

¹ Het gaat om een cluster van respondenten waarvan het meldgedrag vergelijkbaar is.

We hebben ervoor gekozen per branche een profiel te schetsen, in de veronderstelling dat dit het meest handzaam is voor de praktijk:

Figuur 6 Meldprofiel per branche

	ICT/communicatie	Financieel/ juridisch	Productie	Commerciële dienstverlening	Maatschappelijke/ publieke sector
Waarneming	Middenpositie	Relatief vaak verschillende vormen	Vaak hennepteelt en drugsafval	Vaak hennepteelt, drugs dealen	Vaak arbeidsuitbuiting
Meldingsbereidheid	Beperkt	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Groot
Kennis signalen	Middenpositie	Veel: arbeidsuitbuiting, witwassen	Veel: hennep en harddrugs	Beperkt	Middenpositie
Kennis meldproces	Beperkt	Groot	Middenpositie	Middenpositie	Middenpositie
Vertrouwen overheid	Beperkt	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Middenpositie
Belang melden vermoeden	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Beperkt	Middenpositie
Ervaren ernst	Beperkt	Groot	Middenpositie	Middenpositie	Groot
Reden(en) om niet te melden bij MMA	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, wraak en niet anoniem proces.	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, niet zo erg vinden.	Melden bij politie, niet erg vinden, bang voor wraak, valse beschuldiging	Bang valse beschuldiging, niet zo erg vinden, melden bij politie	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, wraak en niet anoniem proces
Handelingsrichtingen voor stimuleren melden bij MMA	Vergroten kennis (anonimiteit) meldproces, bewustzijn ernst en vertrouwen overheid	Vergroten kennis signalen van productie drugs en vervolproces na melding.	Vergroten kennis signalen arbeidsuitbuiting, witwassen en bewustzijn en kennis melden.	Vergroten kennis van alle signalen en bewustzijn van het belang van melden (ook van vermoedens).	Vergroten van de kennis over de anonimiteit van het meldproces en signalen.

III Handreikingen

4. Wat zijn praktische handreikingen voor vervolgacties van RIEC-partners om de meldingsbereidheid onder burgers te vergroten, met name voor gemeenten?

Interventies stimuleren de meldingsbereidheid

Van de respondenten heeft 13% in de afgelopen twee jaar een flyer, poster of ander bericht gezien waarin gevraagd werd om een melding te doen en 1% heeft aan een activiteit in dit kader meegedaan. Om enig inzicht in de mogelijke gevolgen van deze zogenaamde interventie(s) op de meldingsbereidheid te krijgen, keken we naar:

- 1) de eigen inschatting van de respondent van dit gevolg;
- 2) de data: een vergelijking van de meldingsbereidheid van respondenten die deze interventie(s) wel en niet gehad hebben.

Uit deze bronnen komt een indicatie dat de waargenomen media-uiting en/of activiteit bij hebben gedragen aan de meldingsbereidheid van ondermijnende criminaliteit. Zo stelt het merendeel van de respondenten dat ze na het zien of deelname aan de interventie nu beter begrijpen dat het belangrijk is om ondermijnende criminaliteit te melden en beter weten hoe ze dit bij MMA kunnen melden en ook eerder melding bij MMA zouden doen. Hiernaast blijkt de meldingsbereidheid van respondenten die een interventie hebben gehad iets hoger te liggen dan die van respondenten die deze interventie niet gehad hebben. Het verschil is significant bij illegaal gokken, witwassen en de productie van harddrugs.

Kortom: het lijkt alsof het inzetten van (media)campagnes bijdraagt aan meer meldingsbereidheid, een bevinding die overeenkomt met bevindingen uit eerder onderzoek.²

Dat meer bereidheid tot het melden niet altijd tot meer feitelijke meldingen leidt blijkt uit de enigszins beperkte relatie tussen beide parameters (zie paragraaf 3.3) en uit de bevinding dat bij één van de twee campagnes van MMA (Scheveningen Haven) er een toename van het aantal meldingen bij MMA is geweest, maar bij de andere campagne (Moerwijk) niet.

De oorzaak hiervan is niet duidelijk, maar zal waarschijnlijk liggen in het gegeven dat er een complex en divers palet aan redenen kan zijn om niet te melden en (met de woorden van de projectleider te spreken): een campagne geen ‘toverstaf’ voor een hoger aantal meldingen is. Ook gaat het bij deze campagnes om een klein gebied, hetgeen de kans verkleint dat in de relatief korte onderzoeksperiode criminaliteit waargenomen is (dat vervolgens weer gemeld kan worden).

Maatwerk heeft meerwaarde

Dit onderzoek heeft laten zien dat maatwerk in interventies om de meldingsbereidheid te vergroten meerwaarde heeft. We lichten dit onderstaand toe aan de hand van 1) de doelgroep, 2) de vorm van criminaliteit, 3 het district.

- 1) *Doelgroep.* Bij het inzetten van interventies, zoals campagnes, is het raadzaam de interventie af te stemmen op de doelgroep. Dit onderzoek heeft immers laten zien dat er verschillend meldpotentieel is (niet iedere inwoner ziet evenveel) en ook verschillende meldprofielen. Zo zijn er bij gepensioneerden andere bepalende redenen om niet te melden dan bij jongeren. En er zijn ook verschillen tussen mensen die werkzaam zijn in een financiële/juridische branche of in de maatschappelijke/publieke sector. We raden gemeenten uit de regio Den Haag hiervoor gebruik te maken van de kennis over meldprofielen uit dit onderzoek.
- 2) *Vorm van criminaliteit.* Het is hiernaast aan te raden – indien de wens is om de meldingsbereidheid van een bepaalde vorm van criminaliteit te verhogen – de diversiteit aan redenen om niet te melden in oogschouw te nemen. Zo is kennis van signalen relatief beperkt bij arbeidsuitbuiting en witwassen. En bij sommige vormen van criminaliteit (zoals illegaal gokken, hennepsteelt en drugs dealen) worden de negatieve gevolgen wel onderschat. Een laatste voorbeeld: bij sommige criminaliteitsvormen (harddrugproductie, wapenhandel en gedwongen prostitutie) is er relatief veel angst voor het niet anoniem blijven van een melding.
- 3) *District.* Tot slot. Indien een campagne zich op één district richt, dan kan er aanvullend gekeken worden naar het beperkte aantal verschillen dat tussen districten is gevonden. Zo kan de focus in district F (Leiden) bijvoorbeeld meer liggen op waar en hoe ondermijnende criminaliteit gemeld kan worden (aangezien zij hier relatief weinig van op de hoogte bleken).

Enkele praktische adviezen vanuit MMA

We sluiten de beantwoording van deze onderzoeksvraag af met enkele praktische adviezen vanuit MMA over het stimuleren van meldingsbereidheid:

- 1) Samenwerking gemeente en politie is heel belangrijk voor het uitdragen van een boodschap, zowel naar andere professionals als naar burgers. Zij zijn de vaste partijen in een wijk.

² Zie <https://www.bureaubroekhuizen.nl/nl/publicaties/detail/evaluatie-interventies-meldingsbereidheid-ondermijnende-criminaliteit> en <https://mehlbaumonderzoek.nl/vreemde-geuren/>.

2) Directe communicatie en interactief bespreken en uitleggen maakt het mogelijk om echt in te gaan op dilemma's en twijfels van mensen.

3) Het is online eenvoudig om een grote groep bewoners van een postcodegebied te bereiken.

Conclusie

Het onderzoek toont aan dat hoewel zes op de tien respondenten uit de regio Den Haag ten minste één vorm van ondermijnende criminaliteit hebben waargenomen, slechts een zeer beperkt deel hiervan melding heeft gedaan bij Meld Misdaad Anoniem (MMA). De bereidheid tot melden ligt echter veel hoger, hetgeen wijst op de veelvoorkomende 'intention-behavior gap', waarbij intenties niet altijd leiden tot daadwerkelijke acties.

De uitdaging is om deze kloof te dichten. Gemeenten, andere overheidsinstanties en MMA kunnen hieraan bijdragen door in te spelen op de belangrijkste redenen waarom inwoners uit de regio Den Haag niet melden: een ervaren gebrek aan bewijs, onvoldoende kennis en vertrouwen in het meldproces, angst voor wraak en de vrees dat een melding niet anoniem zal blijven, en het feit dat inwoners er zelf geen last van hebben. Deze redenen komen ook uit eerder onderzoek naar voren.

Interventies - zoals voorlichting, campagnes en activiteiten - lijken de meldingsbereidheid te verhogen, wat overeenkomt met bevindingen uit evaluatiestudies in Brabant-Zeeland. De invloed van deze interventies neemt toe wanneer ze op maat zijn gemaakt: afgestemd op de doelgroep en het type criminaliteit. Uit het huidige onderzoek kwamen verschillende meldprofielen naar voren, die input verstrekken voor een doelgroep-specifieke invulling van een interventie. Ook is er kennis beschikbaar gekomen die gebruikt kan worden als men in wil zetten op het stimuleren van de meldingsbereidheid van een specifieke criminaliteitsvorm. Zo kan een interventie gericht op het melden van illegaal gokken bijvoorbeeld de ernst hiervan benadrukken, terwijl bij een focus op wapenhandel een interventie kan focussen op de anonimiteit van een melding.

Kortom, met de bevindingen uit deze studie kunnen gerichte interventies worden ontwikkeld die de meldingsbereidheid verhogen en daarmee het zicht op ondermijnende criminaliteit in de regio Den Haag verbeteren.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De complexiteit en verborgenheid van ondermijnende criminaliteit vraagt om een integrale aanpak. Burgers kunnen hierin een steentje bijdragen door (signalen van) criminaliteit – zoals hennepsteelt en harddrugshandel – bij de overheid te melden. Burgers blijken echter lang niet altijd melding te maken van ondermijnende criminaliteit die ze in hun eigen buurt waarnemen. Pilotonderzoek van Bureau Broekhuizen en het Verwey-Jonker Instituut in drie buurten in Brabant-Zeeland liet zien dat bijvoorbeeld slechts 30% de door hen waargenomen verkoop van harddrugs heeft gemeld en 42% de gedwongen prostitutie (Broekhuizen, Meulenkamp, Stoutjesdijk & Boutellier, 2018). Omdat deze vormen van criminaliteit vaak moeilijk te ontdekken zijn, is het juist van belang dat burgers informatie hierover melden. Zij zijn de ogen en oren voor overheidsinstanties zoals politie en gemeenten.

Mechanismen

Uit eerder onderzoek weten we dat verschillende factoren de bereidheid van burgers om melding te maken over (verschillende vormen van) ondermijnende criminaliteit beïnvloeden. We spreken onderstaand de vier belangrijkste facetten door.

Ten eerste speelt de perceptie van de ernst van de problematiek een rol: hoe ernstiger de ervaren of waargenomen criminaliteit is, des te groter is de kans dat een inwoner hiervan melding doet bij een instantie, zoals de politie of MMA (Broekhuizen et al., 2018; Goudriaan, Lynch, & Nieuwbeerta, 2004; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Schreurs, 2019).

Een tweede facet dat uit eerder onderzoek naar voren is gekomen, betreft de zekerheid en bewijs over daderschap. Inwoners twijfelen vaak over hetgeen ze hebben waargenomen en durven een vermoeden niet te melden, omdat ze bijvoorbeeld bang zijn om iemand vals te beschuldigen (Broekhuizen e.a. 2018; Hoogendoorn en Remmers; 2021; Mehlbaum & Broekhuizen, 2021).

Ten derde speelt vertrouwen in de overheid een rol: vertrouwen over het algemeen, in de (procedurele) rechtvaardigheid en in de mate waarin de overheid (met name de politie) competent is – om bijvoorbeeld ondermijnende criminaliteit tegen te gaan. Hoe groter het vertrouwen, des te groter de bereidheid om melding te doen van (ondermijnende) criminaliteit (Goudriaan, Lynch, & Nieuwbeerta, 2004; Graham, Kulig, & Cullen, 2020; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Sargeant & Kochel, 2016; Schreurs, 2019; Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012; Tyler & Fagan, 2008).

Een vierde mechanisme dat de meldingsbereidheid beïnvloedt is kennis over en geloven in anoniem melden. Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat inwoners soms twijfelen of een melding wel echt anoniem is. Ze maken zich zorgen over de eigen veiligheid als zij een melding doen en beslissen dan soms om geen melding te doen (Broekhuizen et al., 2018; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Mehlbaum & Broekhuizen, 2021; Schreurs, 2019).

Verschillen tussen bewoners

Onderzoek laat zien dat er in de mate van meldingsbereidheid verschillen zijn tussen inwoners met verschillende (achtergrond)-kenmerken. Zo is de bereidheid tot het melden van jongeren doorgaans lager dan van ouderen (Broekhuizen et al., 2018; Hoogendoorn en

Remmers 2021; Sargeant & Kochel, 2016; Schreurs, 2019; Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012). En verschillende onderzoeken laten een hogere meldingsbereidheid zien bij hoger opgeleiden dan bij lager opgeleiden (Broekhuizen et al., 2018; Graham, Kulig, & Cullen, 2020).³

Verscheidende onderzoeken hebben zich op een bepaalde branche gericht. Zo laat onderzoek onder agrariërs een beperkte bereidheid tot het melden van ondermijnende criminaliteit zien (Boelens en Groothuis, 2020). En onderzoek onder Amsterdamse makelaars laat zien dat tweederde van de makelaars in het geval van een vermoeden van een ongebruikelijke transactie deze gemeld heeft bij de FIU. De meldingsbereidheid bij een constatering van criminele huur is lager: daarvan heeft een kwart melding gedaan (Broekhuizen, 2022). Uit onderzoek onder boeren, tuinders en vissers (over melden bij het ACM, de toezichthouder op de Wet OHP Landbouw) blijkt dat zij niet van alle oneerlijke handelspraktijken melding doen (Conradie en Lenderink, 2022). Tot slot laat een onderzoek onder ondernemers op een bedrijventerrein zien dat zij met name bereid zijn situaties rondom een klant te melden als zij ondermijnende criminaliteit echt als een probleem ervaren en er voldoende bewijs is voor daderschap van hun klant (Maan en de Wild, 2023).

Effect van interventies

In het afgelopen decennium is er door RIEC's, gemeente en andere overheidsinstanties ingezet op het stimuleren van de meldingsbereidheid. Bijvoorbeeld door de inzet van games, een hennepcontainer, VR Ondermijning, maar ook door (communicatie)campagnes van Meld Misdaad Anoniem (MMA). Onderzoek laat zien dat verschillende interventies een positieve invloed op de meldingsbereidheid hebben.⁴ MMA is een onafhankelijke organisatie waar burgers melding kunnen doen van (een vermoeden van) ondermijnende criminaliteit. De Nationale Politie, bijzondere opsporingsdiensten en verschillende gemeenten zijn aangesloten bij MMA. Uit de cijfers die MMA presenteert komt naar voren dat het aantal meldingen per 10.000 inwoners in Den Haag het laagst is van Nederland.

Onderzoeksvragen

Het RIEC Den Haag heeft behoefte aan meer kennis over de meldingsbereidheid van inwoners, de factoren die deze bereidheid beïnvloeden en praktische handreikingen om de meldingsbereidheid te vergroten. We formuleren hiertoe de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre zijn bewoners van de verschillende gemeenten⁵ binnen de politieregio Den Haag bereid om ondermijnende criminaliteit bij MMA te melden?
2. Welke factoren spelen in de politieregio Den Haag een rol bij de bereidheid om melding van ondermijnende criminaliteit te doen bij MMA?
3. Zijn er verschillen tussen bewoners met verschillende (achtergrond)kenmerken in de meldingsbereidheid en redenen om niet te melden?
4. Wat zijn praktische handreikingen voor vervolgacties van RIEC-partners om de meldingsbereidheid onder burgers te vergroten, met name voor gemeenten?

³ Al zijn er ook enkele onderzoeken waarbij opleidingsniveau niet van invloed is gevonden (Mehlbaum & Broekhuizen, 2021 en Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012).

⁴ Zie het rapport: <https://www.bureaubroekhuizen.nl/downloads/BB-Meldingsbereidheid-eindrapport-website-1.pdf>

⁵ 's-Gravenhage, Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Delft, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Krimpenerwaard, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Lisse, Midden-Delfland, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar, Westland, Zoetermeer, Zoeterwoude & Zuidplas.

1.2 Onderzoeksopzet

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn twee onderzoeksactiviteiten verricht:

- 1) een grootschalige enquête in alle gemeenten in de regio Den Haag;
- 2) een kleine analyse van twee MMA-campagnes in de regio Den Haag.

Onderstaand lichten we deze twee onderzoeksonderdelen nader toe.

Enquête

Het belangrijkste onderdeel van het onderzoek betreft de afname van een enquête om zicht te krijgen op de meldingsbereidheid in de regio Den Haag. We hebben hiervoor gebruik gemaakt van het I&O Panel⁶.

Procesontwikkeling vragenlijst

We legden de conceptvragenlijst voor aan de opdrachtgever en testten deze bij een zestal personen, van verschillende leeftijd en opleidingsniveau. We verwerkten deze feedback en de feedback van I&O. I&O heeft vervolgens de vragenlijst geprogrammeerd en binnen hun panel uitgezet.

Vragenlijst

In de vragenlijst staan twee vragenblokken waarmee inzicht wordt gekregen in de meldingsbereidheid van de respondent. We hebben gevraagd naar feitelijk meldgedrag bij MMA, wanneer een respondent weet heeft (gehad) van een (signaal van) ondermijnende criminaliteit. Hiernaast hebben we de respondent gevraagd een inschatting te maken van het eigen meldgedrag bij MMA, in het geval dat een respondent een signaal zou gaan waarnemen.

In overleg met de opdrachtgever is de meldingsbereidheid van de volgende vormen van ondermijnende criminaliteit in kaart gebracht:

• Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)
• Hennepteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)
• Drugs dealen uit ondernemingen of woningen
• Drugs dealen op straat (straathandel)
• Het dumpen van drugsafval
• Witwassen
• Illegaal gokken (kansspelen)
• Wapenhandel
• Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies
• Gedwongen prostitutie
• Arbeidsuitbuiting
• Mensensmokkel

⁶ <https://www.iopanel.nl/>

Ook hebben we de bepalende factoren voor het melden van ondermijnende criminaliteit uit eerder onderzoek (zoals beschreven in paragraaf 1.1) in beeld gebracht: kennis over signalen, ervaren ernst, vertrouwen in de overheid, kennis over (anoniem) melden. Hiervoor maakten we gebruik van (vraag)stellingen die reeds in eerder onderzoek zijn gebruikt.

In de vragenlijst zijn we tot slot ook nagegaan of de respondent een communicatie-uiting van een MMA-campagne heeft gezien en zo ja, of dit bij de respondent een verandering teweeg heeft gebracht.⁷ Het is goed om in dit kader te benoemen dat gedurende het onderzoek duidelijk werd dat er in het onderzoeksgebied maar een beperkt aantal MMA-campagnes zijn gedaan: in Moerwijk Den Haag en Scheveningen Haven.

Van het I&O panel zijn achtergrondkenmerken bekend, waarvan we er vijf voor de zogenaamde doelgroepenanalyse hebben kunnen gebruiken: leeftijd, opleiding, inkomen, gemeente en werksituatie.

Om inzicht te krijgen in de beroepsgroep van de respondent hebben we de indeling van de EBB (enquête beroepsbevolking) van het CBS als basis gebruikt⁸, aangevuld met relevante extra categorieën zoals notarissen en makelaars. We hebben een aanvullende vraag gesteld om meer zicht te krijgen op de aard van de werkzaamheden.

Respons

Van de 4.559 panelleden van I&O in de regio Den Haag hebben er 2.518 de vragenlijst ingevuld, hetgeen tot een respons van 55% leidt. In onderstaande tabel wordt de respons per gemeente weergegeven.

Tabel 1.1 Respons

	Panel	Aantal respondenten	% respons
Alphen aan den Rijn	220	126	57
Delft	425	231	54
Gouda	174	102	59
's-Gravenhage	924	465	50
Hillegom	51	31	61
Katwijk	153	93	61
Leiden	560	294	53
Leiderdorp	82	52	63
Lisse	56	30	54
Nieuwkoop	57	32	56
Noordwijk	67	47	70
Oegstgeest	100	59	59
Rijswijk	88	48	55
Voorschoten	80	41	51
Waddinxveen	109	61	56

⁷ Dit geeft in retrospectief enige indicatie van invloed van de interventie. Het betreft niet een wetenschappelijke solide methode om effect te bepalen. Daar zou tenminste een 0- en 1-meting voor nodig zijn (ideaaliter met een controlegroep).

⁸ 1. Landbouw, bosbouw, visserij 2. Delfstoffen, energie, water, afval 3. Bouw 4. Productie, installatie, reparatie 5. Transport, vervoer, bezorgdiensten 6. Handel (bijv. winkel, groothandel, autohandel) 7. Horeca, recreatie, sport 8. Zorg 9. Onderwijs 10. Overheid 11. IT, telecommunicatie, media 12. Financiële dienstverlening, vastgoed 13. Anders.

Wassenaar	44	25	57
Zoetermeer	275	161	59
Zoeterwoude	34	19	56
Teylingen	108	70	65
Westland	229	136	59
Midden-Delfland	40	24	60
Kaag en Braassem	49	28	57
Zuidplas	91	55	60
Bodegraven-Reeuwijk	100	59	59
Leidschendam-Voorburg	162	88	54
Pijnacker-Nootdorp	112	50	45
Krimpenerwaard	169	91	54
Totaal	4559	2518	55

Kenmerken onderzoeksgroep

In de bijlage 1 staan de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep uitgebreid weergegeven middels 7 tabellen. Samengevat valt op dat de leeftijd van de respondenten relatief hoog is. Tweederde van de respondenten is ouder dan 50 jaar (en 39% ouder dan 65 jaar). Hierdoor is een groot aandeel van de respondenten gepensioneerd of met de VUT⁹ (39%).

Relatief vaak voorkomende dagbestedingen zijn hiernaast: werkzaam in loondienst in het bedrijfsleven (21%), werkzaam bij semioverheid (8%) of overheid (9%). Als we de onderzoekspopulatie verdelen in wel of niet werkzaam, dan is iets meer dan de helft niet-werkzaam en iets minder dan de helft werkzaam. Kijkende naar de branches waar de respondenten werken, dan zien we dat 45% in de publieke of maatschappelijke sector werkzaam is (zorg, onderwijs, overheid). Maar ook commercie en dienstverlening (11%), ICT en communicatie (9%) en financiële en juridische dienstverlening (8%) zijn vertegenwoordigd¹⁰. Respondenten werken het meest achter een bureau of op kantoor (53% past helemaal, 21% een beetje). Maar er zijn ook respondenten die bij mensen thuis komen (24%¹¹), met kinderen of jongeren werken (22%) of op de weg zitten (28%).

Driekwart van de respondenten heeft een 'hoog' opleidingsniveau. De andere kwart is evenredig verdeeld over een 'laag' en 'midden' opleidingsniveau (beide 12%).¹²

Het bruto jaarinkomen van het huishouden van de respondenten ligt vrij hoog: bij meer dan de helft is dit inkomen boven modaal (60%). De overige respondenten hebben een (bijna) modaal inkomen (26%) of een onder modaal inkomen (13%).

Analyse

Op de opgehaalde informatie hebben we met name zogenaamde *rechte tellingen* uitgevoerd. Het gaat om frequentietellingen uitgevoerd om de verdeling van waarden

⁹ Vervroegde uittreding.

¹⁰ Dit telt met een anders namelijk categorie op tot 100%. In deze anders, namelijk categorie wordt vaak het antwoord gepensioneerd gegeven.

¹¹ Bij dit percentage zijn voor de leesbaarheid 'past helemaal' en 'past een beetje' samengevoegd.

¹² We hanteren in dit onderzoek de termen "laag", "midden" en "hoog" opleidingsniveau om verschillende onderwijsniveaus te onderscheiden. Deze indeling is puur beschrijvend en dient om duidelijkheid te scheppen over de diversiteit aan genoten opleiding. Deze terminologie impliceert geen waardeoordeel over de kwaliteit of het belang van de verschillende opleidingsniveaus.

binnen de dataset te beschrijven. Hierbij keken we naar *verschillen tussen gemeenten*. Om met een betrouwbaarheidsniveau van 95% en een foutmarge van 5% uitspraken te kunnen doen zijn 384 respondenten nodig. Om hier zo dicht mogelijk in de buurt te komen en eveneens een inhoudelijk zinvolle indeling te maken is er in samenspraak met het RIEC Den Haag voor een clustering per district gekozen. Vanwege het grote aantal respondenten (en gemeenten) in district F is dit district verdeeld over twee onderzoekseenheden: 'F Leiden en omstreken', 'F Leiden overige'. In onderstaande tabel is de indeling weergegeven.

District	Gemeenten	Totaal aantal respondenten
ABC	- Den Haag	465
D	- Zoetermeer - Leidschendam-Voorburg - Pijnacker-Nootdorp - Wassenaar	324
E	- Delft - Midden-Delftland - Rijswijk - Westland	439
F Leiden en omstreken	- Leiden - Oegstgeest - Leiderdorp - Voorschoten	446
F overige	- Katwijk - Hillegom - Lisse - Teylingen - Noordwijk - Zoeterwoude	290
G	- Alphen aan den Rijn - Kaag en Braassem - Bodegraven-Reeuwijk - Nieuwkoop - Krimpenerwaard - Waddinxveen - Zuidplas - Gouda	554

Vervolgens voerden we overkoepelende analyses op de data uit om verschillende *meldprofielen* te destilleren: groepen van respondenten die een vergelijkbaar patroon laten zien als het gaat om de meldingsbereidheid van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit bij MMA.

Analyse campagnes van MMA in regio Den Haag

In de afgelopen jaar zijn er in de regio Den Haag door MMA twee campagnes ingezet: een campagne in Scheveningen Haven en een campagne in Moerwijk in Den Haag. De campagne in Scheveningen Haven richtte zich op bewustwording en melden van drugssmokkel en ondermijning in de haven van Scheveningen. De campagne in Moerwijk richtte zich op (het melden van) jeugdcriminaliteit in de wijk, met een focus op drugshandel en geweld. We maakten een korte analyse van deze twee campagnes aan de hand van verschillende databronnen:

1) twee van MMA verkregen documenten:

- MMA (10 januari 2024). *Campagne Scheveningen Haven. April t/m november 2023.*
- MMA (8 december 2022). *Evaluatie campagne Moerwijk Den Haag. Mrt-okt 2022.*

2) een aanvullend interview met de projectleider van beide campagnes.

Beperkingen onderzoek

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen.

Ten eerste de niet-representatieve dataset. Zoals hiervoor beschreven, is de onderzoeksgroep relatief oud (en vaak gepensioneerd) en relatief vaak hoog opgeleid. Dit is een nadeel van het gebruiken van een panel voor onderzoek (waar het grote voordeel erin zit dat op relatief makkelijke wijze een grote en geografisch goed verspreide respons bereikt kan worden).

Ten tweede heeft een kwantitatief onderzoek (een online enquête) de beperking dat er voor sommige bevindingen geen duiding of verklaring komt. Hiervoor zou immers een kwalitatieve verdieping nodig zijn. Zo zal later in dit rapport soms een verschil naar voren komen – tussen districten of personen met een verschillend achtergrondkenmerk – dat op basis van de huidige data niet te verklaren valt. Waar mogelijk geven we wel aan of een dergelijk verschil al uit eerder onderzoek naar voren is gekomen.

Een derde beperking betreft de bevinding dat er maar twee campagnes door MMA zijn gehouden in de regio Den Haag. Hierdoor was er minder data voorhanden voor de analyse van campagnes dan van te voren bedacht en gehoopt was.

1.3 Leeswijzer

Onderstaand figuur geeft weer hoe de rapportage is opgebouwd:

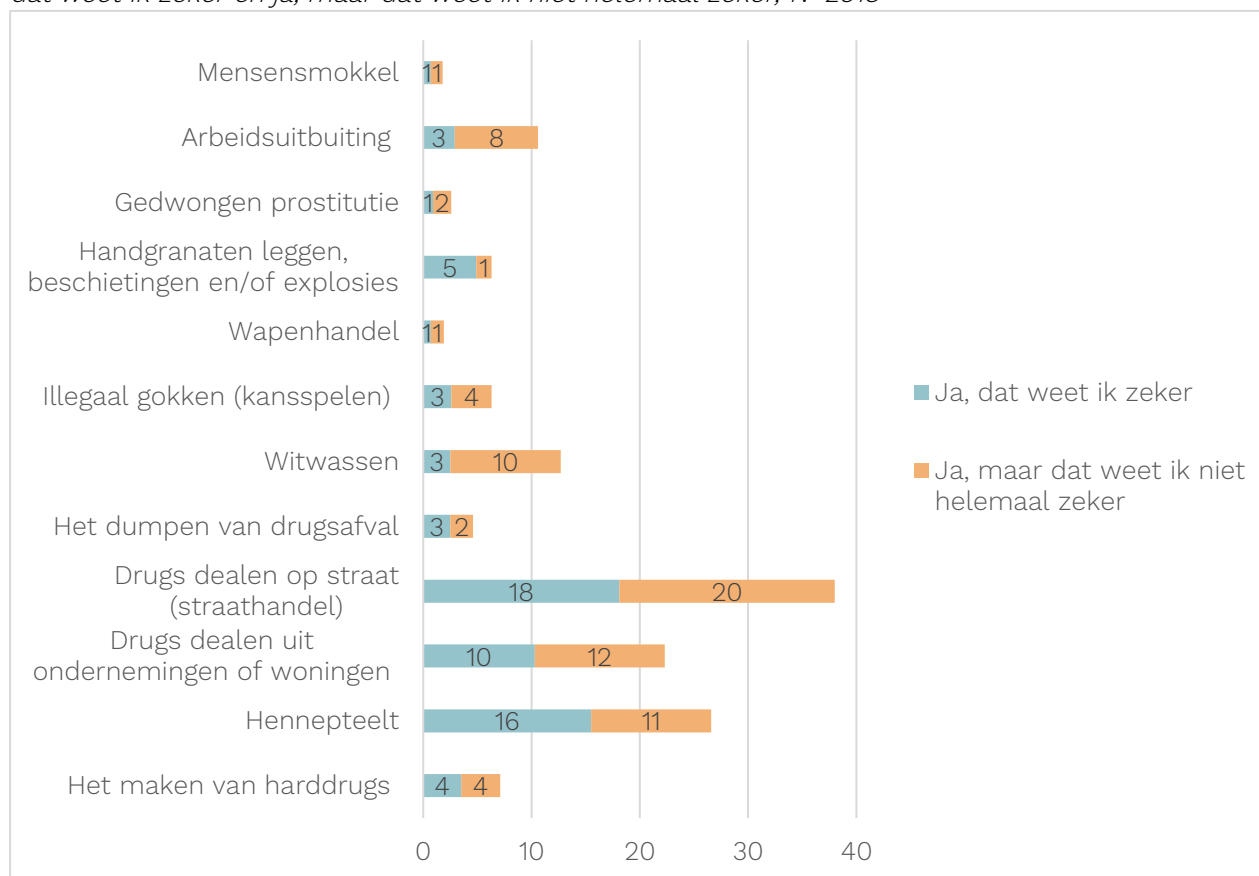
2 Waarnemen en feitelijk melden ondermijnende criminaliteit

In dit hoofdstuk beschrijven we de feitelijke meldingsbereidheid bij Meld Misdaad Anoniem (MMA). We hebben hiertoe respondenten gevraagd of ze verschillende vormen van criminaliteit hebben waargenomen of vermoed en vervolgens of ze hiervan een melding bij MMA hebben gedaan. De selectie van vormen van criminaliteit om aan de inwoners voor te leggen is gebaseerd op vormen die in eerder onderzoek van deze onderzoekers gebruikt zijn (die dus in de praktijk beproefd zijn), waarbij er een aanscherping en aanvulling is gedaan na bestudering van de categorieën die MMA hanteert.

2.1 Waarnemen criminaliteit

Figuur 2.1 laat zien dat de respondenten in de regio Den Haag relatief het meest drugs dealen op straat hebben waargenomen in hun gemeente (18% zeker en 20% niet helemaal zeker), gevolgd door hennepteelt (16% zeker, 11% niet helemaal zeker) en drugs dealen uit ondernemingen of woningen (10% zeker, 12% niet helemaal zeker). De tabel met alle gegevens (zoals de antwoorden weet niet, wil ik niet zeggen en nee staat in [bijlage 2](#)). Als we al deze waarnemingen gezamenlijk beschouwen, dan blijkt 60% van de respondenten tenminste één vorm van ondermijnende criminaliteit te hebben waargenomen in hun eigen gemeente.

Figuur 2.1 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, % ja dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

Respondenten is gevraagd of ze nog andere vormen van criminaliteit hebben waargenomen. Van de 2.518 respondenten stelt 15% dat dit het geval is. De meest genoemde andere vormen van criminaliteit zijn: bedreiging, diefstal voertuigen (auto, fiets), oplichting, brandstichting, inbraak, illegaal vuurwerk (afsteken), vernieling/vandalisme, winkeldiefstal. Twee voorbeelden van gegeven open antwoorden:

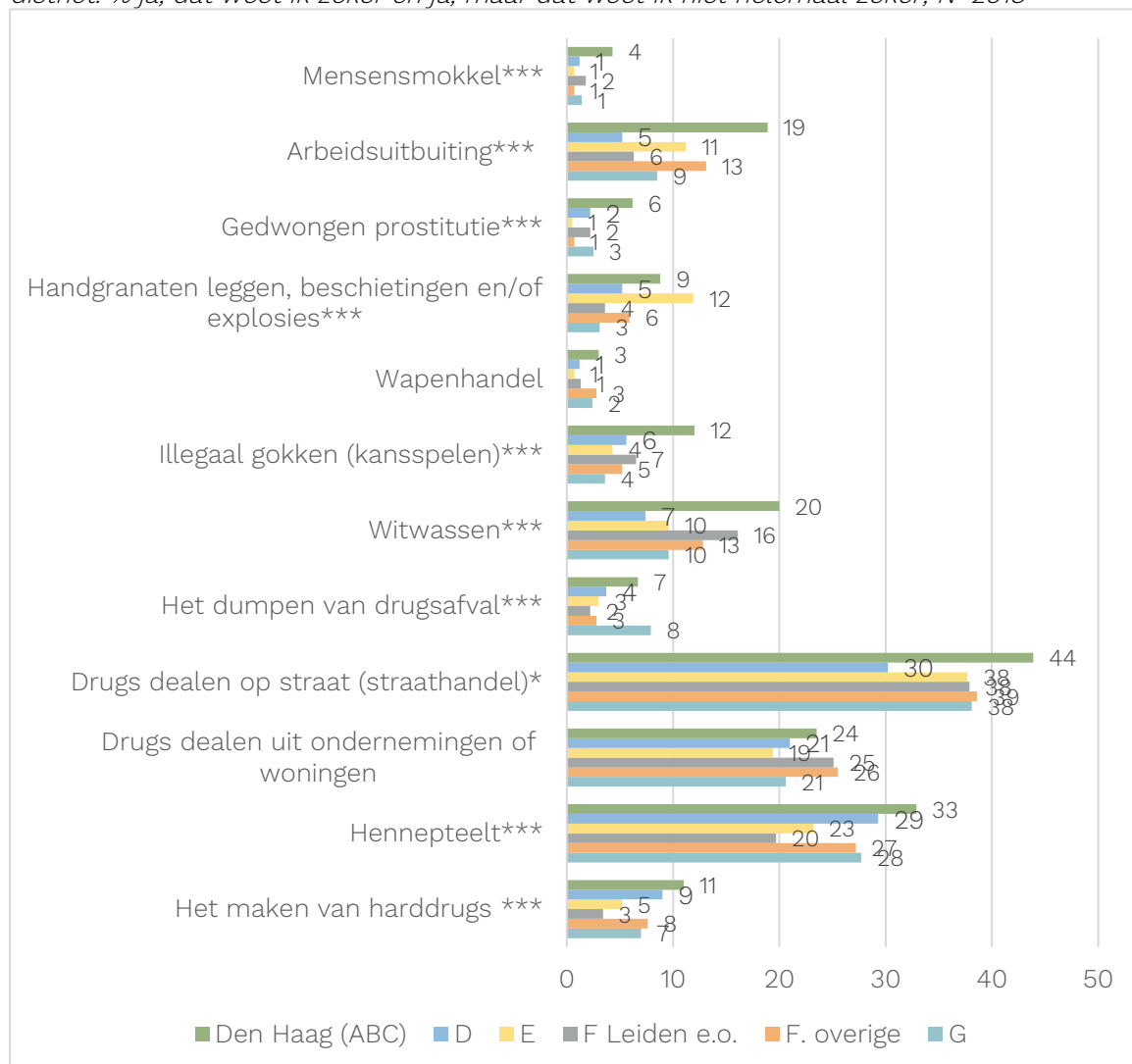
“

- Gestolen goederen uit de winkelstraat die hier in onze zijstraat aangetrokken en of uit de verpakking worden gehaald.
- Het beschadigen van auto's, diefstal, illegaal vuurwerk afsteken.

Verschillen tussen districten

Figuur 2.2 geeft per district de waargenomen vormen van criminaliteit weer. Wij zien dit als het ware als het meldpotentieel: de waarnemingen waarover respondenten een melding zouden kunnen doen. Tussen districten blijken hierin verschillen te zijn.

Figuur 2.2 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar district. % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518¹³

¹³ Bij een p-waarde onder de 0.05 spreken we van een statistisch significant verschil. We duiden dit aan met een *. De kans dat gevonden verschillen toevallig zijn, betreft minder dan 5%. We geven het ook aan wanneer de waarde onder de 0.01 ligt (**) of onder de 0.001 (***). De verschillen zijn dan nog signifikanter (dus een kleinere kans dat het gevonden verschil toevallig is).

Allereerst valt op dat respondenten uit Den Haag vaker verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit in hun gemeente gezien hebben, bijvoorbeeld hennepsteelt, drugs dealen op straat, illegaal gokken en arbeidsuitbuiting. Hiernaast is te zien dat in district F relatief vaak witwassen is waargenomen. District E valt op door een hoog aandeel respondenten dat een waarneming deed van handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies.

2.2 Feitelijk melden waarneming bij MMA

Tabel 2.3 geeft weer in hoeverre respondenten die aangegeven hebben dat ze een vorm van ondermijnende criminaliteit waargenomen of vermoed hebben dit bij MMA gemeld hebben. Deze tabel laat zien dat respondenten uit de regio Den Haag maar zeer beperkt melding van een (mogelijk) waargenomen vorm van ondermijnende criminaliteit hebben gemaakt (de redenen voor het niet melden spreken we door in paragraaf 2.3).

Relatief het meest is melding gemaakt van het dumpen van drugsafval (12%¹⁴), mensensmokkel (11%), gedwongen prostitutie (8%) en het maken van harddrugs (7%). Het minst is melding gemaakt van handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies, witwassen en illegaal gokken (3%).

Tabel 2.3 Mate waarin waargenomen vormen van criminaliteit bij MMA zijn gemeld

	N	Ja, soms of elke keer	Ja, elke keer	Ja, soms	Nee, nooit
Het dumpen van drugsafval	118	11,9	6,8	5,1	88,1
Mensensmokkel	45	11,1	6,7	4,4	88,9
Gedwongen prostitutie	64	7,8	7,8	0,0	92,2
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	179	7,3	4,5	2,8	92,7
Wapenhandel	48	6,3	6,3	0,0	93,8
Drugs dealen op straat (straathandel)	959	6,0	1,7	4,3	94,1
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	670	5,4	3,3	2,1	94,6
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	562	5,3	2,5	2,8	94,7
Arbidsuitbuiting	267	4,1	2,2	1,9	95,9
Illegaal gokken (kansspelen)	157	3,2	1,3	1,9	96,8
Witwassen	321	3,1	1,2	1,9	96,9
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	160	2,6	1,3	1,3	97,5

¹⁴ Hierbij zijn ja, elke keer en ja, soms samengevoegd.

Verschillen tussen districten

We keken vervolgens of het feitelijke meldgedrag verschilt tussen de zes onderscheiden gebieden. Het is goed om hier in het achterhoofd te houden dat de onderzoeksgroep soms klein is, omdat het hier gaat om de groep respondenten die een bepaalde vorm van ondermijnende criminaliteit hebben waargenomen. Dit verkleint de kans dat verschillen significant zijn. We hebben er daarom voor gekozen de bevindingen per vorm van ondermijning in bijlage 2 te plaatsen (tabel 2). Tabel 2.4 bevat een gemiddelde, waarbij we het meldgedrag van alle waarnemingen en vermoedens van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit hebben samengevoegd.

Respondenten uit Den Haag blijken relatief vaak melding te hebben gedaan van de door hen waargenomen criminaliteit (8%), gevolgd door gemeenten uit district G (7%) en D (6%). Minder meldingen zijn er gemaakt in district E, F (Leiden e.o. en overige): respectievelijk 4%, 4% en 3%.

Tabel 2.4 Mate waarin waargenomen vormen van criminaliteit zijn gemeld, % soms en elke keer samengenomen, gewogen gemiddelde van de verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit.

	Den Haag (ABC)	D	E	F Leiden e.o.	F. overige	G
Gemiddelde	8,1	6,4	3,6	3,7	3,0	6,5

2.3 Redenen om niet te melden bij MMA

Onderstaand lopen we voor drie categorieën ondermijnende criminaliteit achtereenvolgens langs wat redenen zijn die respondenten geven dat ze niet altijd of nooit een melding van een vorm van ondermijnende criminaliteit bij MMA hebben gedaan.

Drugscriminaliteit

Tabel 2.5 geeft de redenen weer die respondenten geven waarom ze niet altijd of nooit een melding van de door hen waargenomen of vermoedde vorm(en) van drugs(gerelateerde) criminaliteit bij MMA hebben gedaan.

Uitgezonderd bij 'dumpen van drugsafval' zijn de belangrijkste redenen om niet te melden bij MMA dat de respondent hier (te) weinig bewijs voor had of het niet zeker genoeg wist (tussen de 17%-33% geeft dit antwoord).

Bij elke vorm van drugscriminaliteit is er ook een deel van de respondenten dat aangeeft niet te hebben gemeld bij MMA, omdat iemand anders al een melding ging maken. Dit aandeel is relatief hoog bij hennepteelt en het dumpen van drugsafval (resp. 22 en 25%). Ook bij de zogenaamde 'anders namelijk' antwoorden benoemen respondenten vaak dat de criminaliteit al bij de overheid, zoals de politie gemeld was (zie tabel 2.6). Bij verschillende respondenten blijkt de waarneming van een bepaalde vorm van drugscriminaliteit in de eigen gemeente niet een eigen waarneming te zijn, maar gebaseerd te zijn op een bericht uit de media (zoals de krant) of via via.

Bij 'het maken van harddrugs' valt op dat men relatief vaak zegt niet te hebben gemeld omdat de respondent bang was dat de melding niet echt anoniem was (14%). En bij met name drugs dealen uit ondernemingen of woningen zijn respondenten bang om iemand vals te beschuldigen (13%). Bij drugs dealen uit ondernemingen, woningen of op straat geven respondenten ook relatief vaak aan niet te hebben gemeld bij MMA omdat ze er zelf geen last van hebben (resp. 16% en 18%).

Tabel 2.5 Redenen die respondenten geven waarom ze vormen van drugscriminaliteit niet hebben gemeld %

	Het maken van harddrugs (bijv. in een drugslab)	Hennep-teelt	Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	Drugs dealen op straat (straat-handel)	Het dumpen van drugs-afval
N*	171	648	548	943	110
ik wist het niet zeker genoeg	31,0	25,6	33,4	31,6	11,8
ik had (te) weinig bewijs	25,1	17,1	27,9	26,0	11,8
ik was bang dat mijn melding niet echt anoniem was	14,0	4,5	7,7	5,1	2,7
iemand anders ging al melding maken	11,7	22,4	9,5	6,0	24,5
ik wist niet van het bestaan van Meld Misdaad Anoniem (MMA) af	11,1	8,6	12,0	12,1	7,3
ik was bang dat ik iemand vals beschuldig	8,2	7,4	13,3	8,1	0,0
de politie/gemeente doet toch niets met mijn melding	8,8	3,4	7,8	11,7	9,1
melden heeft geen zin, dit soort activiteiten zijn toch niet tegen te houden	8,2	4,5	11,3	17,3	4,5
ik had er zelf geen last van	6,4	11,0	15,7	17,6	5,5
ik wist niet zo goed hoe ik dit bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) moest melden	6,4	3,9	5,8	7,1	3,6
ik bemoei mij niet met andermans zaken	6,4	6,0	8,8	8,1	3,6
ik was bang voor wraak	6,4	4,9	9,5	6,3	5,5
melden kost veel moeite/tijd	2,3	2,6	3,1	4,2	1,8
ik vond het niet zo erg	2,3	8,0	5,7	8,8	2,7
ik wilde geen verrader zijn	1,2	3,7	4,4	2,9	0,0
ik vind dit soort dingen niet mijn probleem	4,7	4,9	6,0	6,4	1,8
ik heb melding gedaan bij de politie	6,4	5,1	4,7	7,0	3,6
ik heb melding gedaan bij de gemeente	0,6	1,5	0,9	2,9	8,2
anders, namelijk.....	18,7	23,5	14,6	13,4	25,5

* De N betreft het aantal respondenten dat een bepaalde vorm van criminaliteit niet gemeld heeft en gevraagd is de reden(en) hiervoor te benoemen. Het betreft dus de sub-onderzoeksgroep van de kolom.

Tot slot valt bij drugs dealen op straat op dat respondenten relatief vaak zeggen dat ze denken dat de politie/gemeente niets met een melding zou doen en dat ze denken dat melden geen zin heeft. Dit komt ook in open antwoorden bij het antwoord 'anders namelijk' naar voren, zie onderstaande tabel 2.6.

Tabel 2.6 Nadere informatie over de inhoud van de antwoordcategorie 'anders namelijk'

	Het maken van harddrugs (bijv. in een drugsfabriek)	Hennepsteelt	Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	Drugs dealen op straat (straathandel)	Het dumpen van drugs-afval
Meest gegeven antwoorden 'Anders, namelijk'	Politie was al op de hoogte, ik las het in de krant/nieuws	Politie was er al, het was al gemeld, ik kwam erachter via de media	Het was al bekend bij de politie, niet aan gedacht, ik heb het uit de media vernomen.	Alleen van horen zeggen, het gaat te snel, elders gemeld. Politie wist het al (en doet niets)	Het was al bekend en/of gemeld
Voorbeeld-citaat 1	<i>Het lab was echt net opgerold waardoor ik erachter kwam</i>	<i>Ik heb het eerder gemeld en er is niets veranderd waardoor ik het nu maar op z'n beloop laat.</i>	<i>Er leek geen overlast veroorzaakt te worden. Ik had ook geen bewijs en daarnaast bij het evt sluiten van het ene adres opent direct weer een nieuwe.</i>	<i>Dit is een zeer vluchtig iets, dus voordat ik een melding gedaan kon hebben zouden ze al weggeweest zijn</i>	<i>Ik heb dit via de media gehoord dus het was al gemeld</i>
Voorbeeld-citaat 2	<i>Er was al melding van gemaakt en de politie was er al mee bezig.</i>	<i>De drugs-handel was opgerold door de politie en ik las het in de krant</i>	<i>Politie al op de hoogte, woningbouw ook, doen niks</i>	<i>Het overvalt me als het gebeurt. Ik vergeet goed te kijken naar mensen en nummerborden. En denk niet aan melden</i>	<i>Ik zag het in een berm liggen en ben er vanuit gegaan dat het al was opgemerkt</i>
Voorbeeld-citaat 3	<i>Ik kwam er pas achter toen ik een bordje zag met dat een huis leeg was gehaald i.v.m. drugsactiviteiten.</i>	<i>Een vermoeden melden kan volgens mij niet</i>	<i>Ik deed het zelf ☹️</i>	<i>Heb het bij de politie gemeld</i>	<i>Ik heb een melding gedaan op de app Buiten Beter</i>

Vermogens- en geweldsgerelateerde criminaliteit

Bij witwassen wordt door veruit de meeste respondenten aangegeven dat ze niet hebben gemeld bij MMA vanwege (te) weinig bewijs of omdat ze het niet zeker genoeg weten (beide 42%, zie tabel 2.7), gevolgd door iemand niet vals willen beschuldigen (16%). Deze redenen worden ook, maar wel in mindere mate genoemd bij de andere vormen van vermogens- en geweldsgerelateerde criminaliteit (zie tabel 2.7). Bij illegaal gokken benoemen respondenten relatief vaak dat ze niet erg vinden, er geen last van hebben (resp. 24% en 21%). Voor het niet melden van wapenhandel geven relatief veel respondenten aan dat ze bang waren dat

de melding niet anoniem was (18%) en dat ze bang zijn voor wraak (22%).¹⁵ Bij het leggen van handgranaten, beschietingen en/of explosies zeggen respondenten vaak dat iemand anders het al ging melden, een antwoord dat ook bij de anders namelijk categorie vaak genoemd wordt (zie tabel 2.8).

Tabel 2.7 Redenen die respondenten geven waarom ze vormen van vermogens- en geweldsgerelateerde criminaliteit niet hebben gemeld, %

	Witwassen	Illegaal gokken (kansspelen)	Wapenhandel	Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies
N*	317	155	45	158
ik had (te) weinig bewijs	42,3	20,0	15,6	7,6
ik wist het niet zeker genoeg	42,3	19,4	15,6	10,1
ik had er zelf geen last van	13,6	23,9	4,4	4,4
ik vond het niet zo erg	4,4	21,3	0,0	0,6
ik vind dit soort dingen niet mijn probleem	6,6	14,8	0,0	1,3
ik wilde geen verrader zijn	3,5	8,4	6,7	0,0
ik bemoei mij niet met andermans zaken	7,3	11,0	4,4	3,2
melden kost veel moeite/tijd	2,5	5,8	0,0	2,5
ik wist niet zo goed hoe ik dit bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) moest melden	6,6	5,2	0,0	2,5
ik was bang dat mijn melding niet echt anoniem was	4,7	5,8	17,8	3,8
iemand anders ging al melding maken	2,5	3,2	4,4	26,6
ik was bang voor wraak	2,5	5,8	22,2	5,7
ik was bang dat ik iemand vals beschuldig	16,4	4,5	11,1	1,3
de politie/gemeente doet toch niets met mijn melding	7,3	5,8	8,9	3,2
melden heeft geen zin, dit soort activiteiten zijn toch niet tegen te houden	7,6	13,5	15,6	3,8
ik wist niet van het bestaan van Meld Misdaad Anoniem (MMA) af	18,0	10,3	17,8	6,3
ik heb melding gedaan bij de politie	2,8	2,6	0,0	3,8
ik heb melding gedaan bij de gemeente	1,3	0,0	0,0	1,3
anders, namelijk.....	12,9	9,7	22,2	44,9

* De N betreft het aantal respondenten dat een bepaalde vorm van criminaliteit niet gemeld heeft en gevraagd is de reden(en) hiervoor te benoemen. Het betreft dus de sub-onderzoeksgroep van de kolom.

¹⁵ Een nadere analyse wijst uit dat er een verband tussen beide is. Van de 10 respondenten die noemen dat ze bang zijn voor wraak noemen er 5 eveneens dat ze bang zijn dat een melding bij MMA niet echt anoniem is. Dat is significant vaker ($p < .01$) dan bij de 35 respondenten die geen angst voor wraak noemen. Van hen zeggen er mar 3 dat ze bang zijn dat de melding bij MMA niet anoniem is.

Tabel 2.8 Nadere informatie over de inhoud van de antwoordcategorie 'anders namelijk'

	Witwassen	Illegaal gokken (kansspelen)	Wapenhandel	Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies
Meest gegeven antwoorden 'Anders, namelijk'	Van de signalen en vermoedens die ze zien gaan ze ervanuit dat de gemeente die ook wel zien	Verondersteld dat het al bekend is. Het niet zo erg vinden.	Met name: via nieuws vernomen	Via het nieuws gehoord, politie was er al of wist het al ¹⁶
Voorbeeld-citaat 1	<i>De politie kan het zelf ook bedenken. Dit zijn bepaalde zaken (kapperszaak, telefoonwinkel) waar nooit iemand komt. Daar hoef je geen genie voor te zijn</i>	<i>Poker is, statistisch bewezen, geen kansspel. Ik vind dus niet dat het onder illegaal gokken valt. Bovendien kom ik graag in die kroeg.</i>	<i>Er is in mijn stad een levendige wapenhandel. Ook taxirijders willen het aan je verkopen. (klein of groot? Cash betalen. Pepperspray werd zeer goedkoop aangeboden.</i>	<i>De knal was in de nacht, toen ik uit het raam keek waren de blauwe zwaailichten er al.</i>
Voorbeeld-citaat 2	<i>Er zitten meer dan 30 kappers op nog geen 400m straat</i>	<i>Het speelt zich recht voor m'n deur af, heb begrepen dat er eerder al inval is geweest, blijft gebeuren</i>		<i>Het voorval is uitgebreid in de media geweest, was niet aan mij om te melden</i>
Voorbeeld-citaat 3	<i>Voel het niet als mijn taak om de politie te informeren over het feit dat er 11 kappers in 1 klein winkelcentrum zitten waar geen kip ooit komt om haar te laten doen. Politie en gemeente weten echt wel wat er niet klopt.</i>			<i>Ik zag het op NOS.</i>

¹⁶ Veel respondenten kozen hier voor het antwoord 'anders namelijk'. De antwoorden die zij gaven waren sterk vergelijkbaar. Zo gaven 34 respondenten aan dat de politie al op de hoogte was/er al was en dat het al gemeld en/of bekend was en 28 respondenten gaven aan dat ze hierover achteraf hoorden, via via of uit de media.

Gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en mensensmokkel

Bij gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en mensensmokkel geven de meeste respondenten aan geen melding te hebben gemaakt bij MMA van hun waarneming omdat ze het niet zeker genoeg wisten (20-37%). Bij gedwongen prostitutie en arbeidsuitbuiting wordt hiernaast vaak gezegd dat ze (te) weinig bewijs hadden. Angst voor wraak speelt (alhoewel in een wat kleinere mate) een rol bij gedwongen prostitutie en mensensmokkel. Bij gedwongen prostitutie wordt tot slot relatief vaak gezegd dat iemand anders al melding ging maken.

Tabel 2.9 Redenen die respondenten geven waarom ze gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en mensensmokkel niet hebben gemeld, %

	Gedwongen prostitutie	Arbeids- uitbuiting	Mensen- smokkel
N*	59	261	42
ik had (te) weinig bewijs	25,4	35,2	9,5
ik wist het niet zeker genoeg	20,3	36,8	33,3
ik had er zelf geen last van	3,4	7,3	7,1
ik vond het niet zo erg	0,0	2,3	2,4
ik vind dit soort dingen niet mijn probleem	3,4	4,2	0,0
ik wilde geen verrader zijn	3,4	1,9	0,0
ik bemoei mij niet met andermans zaken	3,4	5,4	0,0
melden kost veel moeite/tijd	3,4	2,3	2,4
ik wist niet zo goed hoe ik dit bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) moest melden	5,1	7,3	2,4
ik was bang dat mijn melding niet echt anoniem was	8,5	3,4	7,1
iemand anders ging al melding maken	18,6	5,0	4,8
ik was bang voor wraak	10,2	1,9	9,5
ik was bang dat ik iemand vals beschuldig	5,1	11,5	4,8
de politie/gemeente doet toch niets met mijn melding	8,5	5,7	4,8
melden heeft geen zin, dit soort activiteiten zijn toch niet tegen te houden	3,4	9,6	14,3
ik wist niet van het bestaan van Meld Misdaad Anoniem (MMA) af	8,5	12,6	4,8
ik heb melding gedaan bij de politie	5,1	1,1	4,8
ik heb melding gedaan bij de gemeente	1,7	4,6	4,8
anders, namelijk.....	23,7	14,2	23,8

* De N betreft het aantal respondenten dat een bepaalde vorm van criminaliteit niet gemeld heeft en gevraagd is de reden(en) hiervoor te benoemen. Het betreft dus de sub-onderzoeksgroep van de kolom.

Tabel 2.10 Nadere informatie over de inhoud van de antwoordcategorie 'anders namelijk'

	Gedwongen prostitutie	Arbeidsuitbuiting	Mensensmokkel
Meest gegeven antwoorden 'Anders, namelijk'	Elders gemeld of het was al gemeld.	Het is al bekend, gemeld, elders gemeld, er wordt niets aan gedaan.	Niet zelf waargenomen
Voorbeeldcit aat 1	<i>Hulpverlening ingeschakeld</i>	<i>Het is bekend dat Oost Europeanen in kleine kamers wonen en hard moeten werken voor hun geld</i>	<i>ik wist het alleen maar van horen zeggen. Heb het zelf niet waargenomen</i>
Voorbeeldcit aat 2	<i>Nu achteraf heb ik daar spijt van, omdat het wellicht om minderjarigen ging.</i>	<i>Uitbuiting is een algemeen bekend probleem waar niets aan wordt gedaan.</i>	
Voorbeeldcit aat 3		<i>In het Westland werken honderden buitenlanders die met veel mensen in kleine schandalige dure kamers met te veel mensen moeten leven. Gemeente Westland weet dondersgoed dat dit gebeurt en weigert om dit aan te pakken. Dit is algemeen bekend en niet echt nodig dat ik dat ga melden</i>	

Overeenkomsten en verschillen

Als het gaat om de verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, dan blijkt uit het voorafgaande dat er aan de ene kant vaak dezelfde redenen worden genoemd waarom respondenten geen melding bij MMA hebben gemaakt, maar dat er ook verschillen zijn.

Overeenkomstig voor alle vormen is ten eerste dat er vaak niet gemeld wordt vanwege onvoldoende bewijs en/of dat respondenten niet zeker genoeg weten of ze het goed gezien hebben. Ten tweede dat respondenten vaak weten of denken dat het al gemeld is door iemand anders of reeds bij de overheid (zoals de politie) bekend is. Ten derde blijkt dat bij vrijwel elke vorm van ondermijnende criminaliteit door een klein deel van de respondenten wordt genoemd dat ze niet weten dat Meld Misdaad Anoniem (MMA) bestaat en dat ze denken dat de politie/gemeente niets met een melding doen of niets aan de criminaliteit kunnen doen.

Zoals hiervoor gezegd, zijn er ook verschillen: specifieke redenen om niet te melden bij een vorm van criminaliteit. Opvallend is dat angst voor wraak en het niet echt anoniem zijn van een melding bij MMA relatief vaak als redenen worden genoemd om harddrugsproductie, wapenhandel en gedwongen prostitutie niet te melden. Bij illegaal gokken valt op dat een deel van de respondenten dit niet meldt omdat ze hier geen last van hebben. Ze geven aan deze vorm van criminaliteit niet zo erg te vinden. Dat is in een iets mindere mate ook het geval bij drugs dealen uit ondernemingen, woningen of op straat.

3 Inschatting meldingsbereidheid

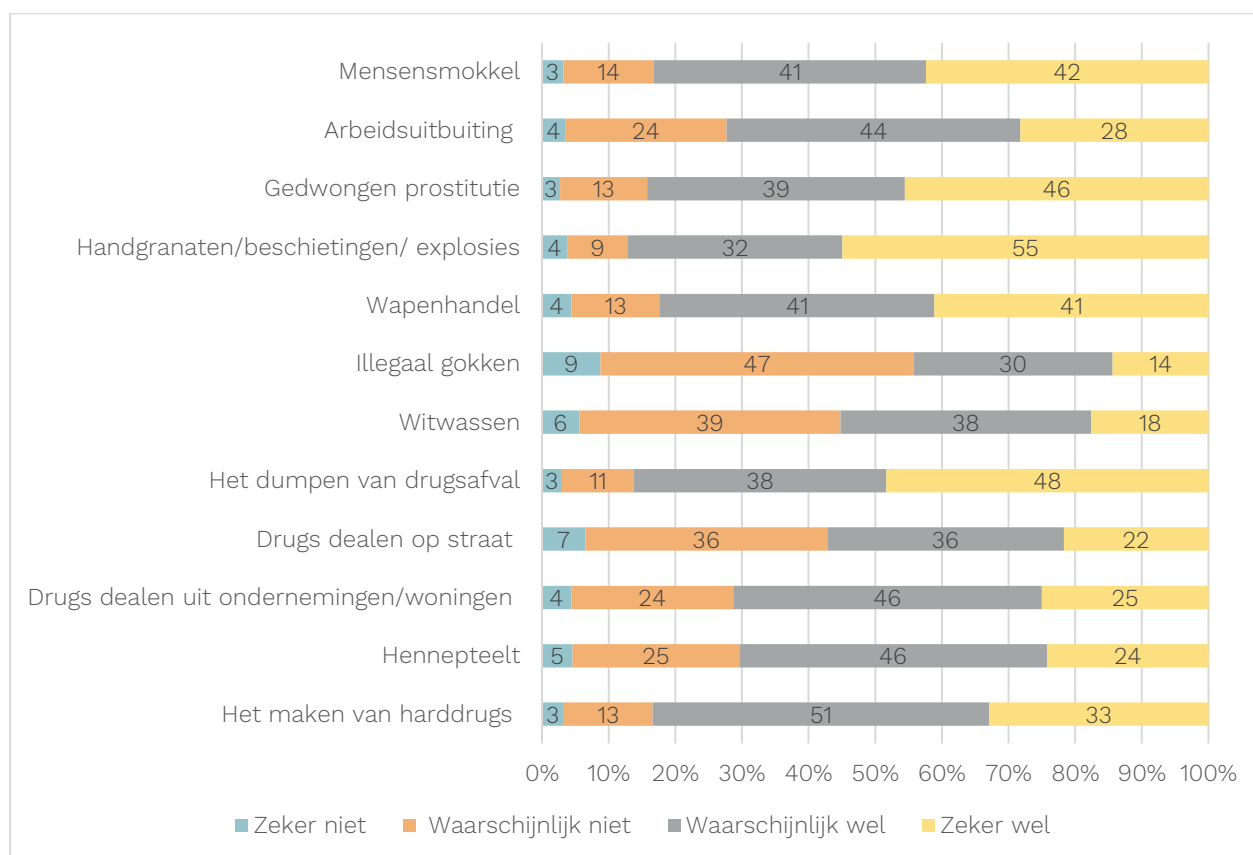
In het voorafgaande hoofdstuk is beschreven of inwoners uit de regio Den Haag ondermijnende criminaliteit hebben waargenomen en in hoeverre ze daarvan melding hebben gedaan bij Meld Misdaad Anoniem (MMA). Dit hoofdstuk focust zich op de inschatting van meldingsbereidheid. Respondenten zijn gevraagd of ze verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit zouden gaan melden, als ze deze in de toekomst zouden zien.¹⁷

3.1 Inschatting

Totaal

Figuur 3.1 laat zien in hoeverre respondenten inschatten dat ze bereid zijn om melding bij MMA te doen van verschillende vormen van criminaliteit. Hieruit blijkt dat deze bereidheid over het algemeen vrij hoog is. Het minst is men bereid drugs dealen op straat, illegaal gokken en witwassen te melden. Het meest bereid is men om handgranaten/beschietingen /explosies, wapenhandel en drugsafval te melden. De achterliggende tabel staat in bijlage 3.

Figuur 3.1 Inschatting meldingsbereidheid, per vorm van ondermijnende criminaliteit

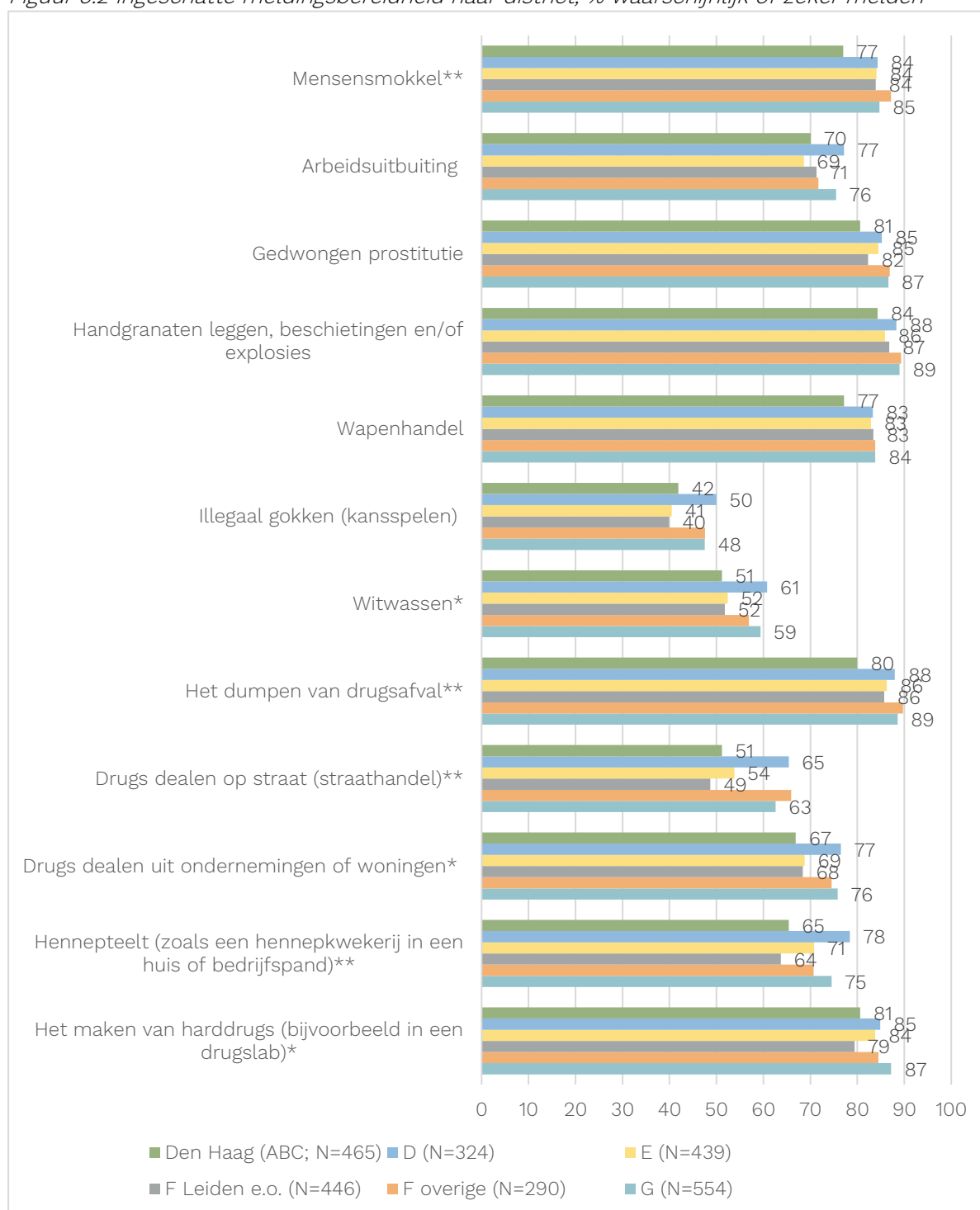
¹⁷ Het gaat hier om alle respondenten (ook diegenen die eerder aangaven dat ze al criminaliteit hebben waargenomen).

Het is goed om de grote discrepantie tussen feitelijk meldgedrag en de inschatting van het meldgedrag op te merken. Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat tussen de 3 en 12% van de respondenten daadwerkelijk een melding heeft gemaakt van waargenomen criminaliteit. Daarentegen zegt tussen de 44 en 87% zegt dat ze (waarschijnlijk) een melding zouden doen bij een waarneming van ondermijnende criminaliteit. Op de relatie tussen beide parameters gaan we in paragraaf 3.3 nader in.

Verschillen tussen districten

In figuur 3.2 is de ingeschatte meldingsbereidheid naar district weergegeven.

Figuur 3.2 Ingeschatte meldingsbereidheid naar district, % waarschijnlijk of zeker melden

** $p < .01$ en * $p < .05$ (voor een nadere toelichting, zie voetnoot 13 op pagina 20).

Uit dit figuur is af te lezen dat respondenten uit de gemeente Den Haag bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit (iets) minder vaak zeggen dat ze waarschijnlijk of zeker zullen melden dan respondenten van andere districten. Deze bevinding staat haaks op het feitelijk meldgedrag dat, zoals weergegeven in hoofdstuk 2, in Den Haag juist hoger ligt ten opzichte van de andere districten.

3.2 Redenen om niet te melden bij MMA

Totaal

Respondenten die van één of meerdere vormen van ondermijnende criminaliteit aangeven dat ze waarschijnlijk of zeker niet bij MMA zouden melden is gevraagd toe te lichten wat hier de reden voor is of redenen voor zijn. Tabel 3.3 geeft weer welke antwoorden zij geven.

De belangrijkste reden om een waargenomen vorm van ondermijnende criminaliteit niet bij MMA te gaan melden, is dat de respondent bang is om iemand vals te beschuldigen (28%). Twijfels over het waargenomen feit komen ook aan de orde bij de antwoorden die bij 'anders namelijk' zijn gegeven (zie tabel 3.4). Enkele voorbeelden:

“

- Ik weet er te weinig van af, wat ik zie kan ik verkeerd interpreteren, en zou je moeten nagaan voor iemand beschuldigen.
- Ik zou niet weten hoe ik dit zeker zou kunnen weten (zeker weten = voorwaarde voor melding voor mij).
- Bij veel genoemde zaken speelt het bijvoorbeeld op straat af. Dat lijkt mij moeilijk om dat voor mij hard te maken richting politie.

Angst voor wraak en hieraan gerelateerd dat de melding niet anoniem zou zijn worden ook geregeld als antwoord gegeven waarom een respondent geen melding bij MMA zou doen na het waarnemen van een vorm van ondermijnende criminaliteit (respectievelijk 21% en 19%). Enkele interessante toelichtingen:

“

- Politie maakt ook weleens fouten dat degene die het gemeld heeft zijn naam herkenbaar wordt gemaakt. En dan de meest gruwelijke dingen moet gaan meemaken. En dat de politie geen tijd heeft voor ondersteuning. Dan pas ik hiervoor om geen aangifte te doen. Mijn gezin is belangrijk.
- Angst dat men mij iets zullen doen, de daders weten dat ik een melding heb gedaan.
- De aangever blijft niet anoniem heb ik ervaren: dossiers lekken.
- Ik betwijfel of de anonimiteit gewaarborgd is.

Ook geeft een deel van de respondenten aan dat ze het zelf niet zo erg vinden, er geen last van ervaren (respectievelijk 17% en 16%). Sommigen refereren hier specifiek aan softdrugs, waarbij ze benoemen dat het systeem hierin niet goed te volgen is (gebruiken en verkopen mag, maar produceren niet).

“

- Wiet verkoop is gedoogd, de wiet moet ook ergens vandaan komen.
- Hennepteelt zou gelegaliseerd moeten worden.
- Ik ben tegen de criminalisering van drugs.

Respondenten zeggen geregeld dat ze geen melding bij MMA zouden doen, maar bij de politie (27%). Ze zijn dus wel bereid om te melden, maar zouden dat niet bij MMA doen. Hiernaast stellen respondenten regelmatig dat ze niet bij MMA melden omdat ze niet zo goed weten hoe het melden bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) werkt (15%) of omdat melden volgens hen geen zin heeft (13%).

Tabel 3.3 Redenen om waarschijnlijk of zeker niet bij MMA te gaan melden, N= 1629

	%
Ik ben bang dat ik iemand vals beschuldig	28,1
Ik zou melding doen bij de politie	26,9
Ik ben bang voor wraak	20,8
Ik ben bang dat mijn melding niet anoniem zou zijn	18,5
Ik vind het niet zo erg	17,2
Ik heb er zelf geen last van	15,9
Ik weet niet zo goed hoe het melden bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) werkt	14,7
Melden heeft geen zin, dit soort activiteiten zijn toch niet tegen te houden	13,3
Ik vind dit soort dingen niet mijn probleem	11,7
De politie/gemeente doet toch niets met mijn melding	9,9
Ik zou melding doen bij de gemeente	8,8
Ik bemoei mij niet met andermans zaken	8,8
Melden kost veel moeite/tijd	5,6
Ik wil geen verrader zijn	4,2
Anders, namelijk	11,6

Tabel 3.4 Anders, namelijk redenen om waarschijnlijk of zeker niet bij MMA te gaan melden, N= 1629

	%
Ik zou dit waarschijnlijk niet zeker genoeg weten (vermoeden, twijfel)	3,4
Ik weet niet hoe ik dit moet herkennen (waarbij enkelen witwassen noemen)	1,5
Het gaat vaak te snel om te melden (zoals bij dealen op straat)	0,4
Het hangt af van de ernst en omvang	0,4
Iemand anders zal het wel melden	0,3

Verschillen tussen districten

Er zijn in de redenen om niet te melden bij MMA geen significante verschillen tussen respondenten uit verschillende districten, uitgezonderd dat respondenten uit District F. Leiden e.o. relatief vaak zeggen dat ze niet zo goed weten hoe ze bij MMA moeten melden (20% versus 15% gemiddeld; voor de gehele tabel, zie bijlage 3).

3.3 Relatie feitelijk melden en inschatting melden

Uit eerder onderzoek blijkt dat de inschatting van meldingsbereidheid niet altijd overeenkomt met de daadwerkelijke meldingsbereidheid. Zo liet onderzoek in Zaanstad zien dat 91% van de respondenten zegt dat ze een hennepkwekerij waarschijnlijk of zeker wel zouden melden, terwijl dit feitelijk maar bij 28% is gebeurd.¹⁸ En uit eerder

¹⁸ <https://www.bureaubroekhuizen.nl/downloads/vreemde-geuren-nulmeting-meldingsbereidheid.pdf>

pilotonderzoek in Brabant¹⁹ kwam dat de bevinding dat zes van de tien respondenten die zeggen een vorm van ondermijning te zullen melden, dit in een feitelijke situatie niet daadwerkelijk hebben gedaan. Schreurs (2019) beschrijft in haar artikel over meldingsbereidheid dat dit een bekend fenomeen is en refereert hierbij aan de intention-behavior gap. Deze is onder andere aan de orde gesteld door Sheeran & Webb (2016). Het gaat er om dat mensen vaak dingen van plan zijn om te doen (zoals stoppen met roken) maar dit uiteindelijk niet doen.

Tabel 3.6 laat zien dat de discrepantie tussen de bereidheid om te melden ('intention') en het feitelijke meldgedrag ('behavior') bij dit huidige onderzoek in de regio Den Haag nog veel hoger ligt dan in Brabant en Zaanstad het geval was.²⁰ In tabel 3.6 is voor de respondenten die een vorm van criminaliteit hebben waargenomen, gekeken of hun feitelijke meldgedrag overeenkomt met hun inschatting om te melden.

Tabel 3.6 Relatie tussen feitelijk meldgedrag en de inschatting van het eigen meldgedrag

	Aantal waarschijnlijk/ zeker wel bereid om te melden (de N)	% wel bereid, maar niet gedaan	% bereid en gedaan
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	121	93,4	6,6
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspan)	400	92,3	7,8
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	302	91,7	8,3
Drugs dealen op straat (straathandel)	393	88,0	12,0
Het dumpen van drugsafval	92	87,0	13,0
Witwassen	115	93,9	6,1
Illegaal gokken (kansspelen)	34	91,2	8,8
Wapenhandel	29	93,1	6,9
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	127	97,6	2,4
Gedwongen prostitutie	48	89,6	10,4
Arbeidsuitbuiting	156	93,6	6,4
Mensensmokkel	30	83,3	16,7

Hieruit blijkt dat tussen de 83% (mensensmokkel) en 98% van de respondenten (handgranaten) die zegt dat ze een vorm van ondermijnende criminaliteit zouden melden

¹⁹

https://www.bureaubroekhuizen.nl/downloads/Ondermijnende_criminaliteit_en_de_meldingsbereidheid_van_burgers_v2.pdf

²⁰ Op basis van de bevindingen is het mogelijk een reden te vinden voor de grotere discrepantie tussen meldgedrag en de inschatting van meldingsbereidheid van het huidige onderzoek in vergelijking tot het Brabantse onderzoek. Het zou kunnen dat het verschil ontstaat doordat in het huidige onderzoek gevraagd is naar waargenomen criminaliteit in de gemeente, terwijl het in het Brabantse pilot onderzoek om de eigen buurt ging. Zo zagen we het in het huidige onderzoek bijvoorbeeld dat een deel van de respondenten uit de media heeft vernomen dat ondermijnende criminaliteit heeft plaatsgevonden. Een ander verschil is dat dit onderzoek zich richt op melden bij MMA en het Brabantse onderzoek op melden ongeacht het meldpunt.

bij MMA, dit in de werkelijkheid niet hebben gedaan (voor redenen zoals beschreven in paragraaf 3.2).

Er is overigens wel een relatie tussen meldgedrag en de inschatting van de eigen meldingsbereidheid. Bij veel van de onderscheiden vormen van ondermijnende criminaliteit hebben respondenten die zeggen dat ze (waarschijnlijk) wel zouden melden significant vaker ook daadwerkelijk melding gedaan. Het verhogen van de meldingsbereidheid zal niet in alle gevallen tot een feitelijke melding leiden, maar het verhoogt wel degelijk de kans dat een melding gedaan zou worden.

Drie voorbeelden:

- Van de respondenten die zeggen dat ze drugs dealen op straat zeker wel zouden melden bij MMA als ze dit zouden gaan tegenkomen (N=105), heeft 24% een feitelijke waarneming ook echt bij MMA gemeld. Dit terwijl van respondenten die zeggen dit zeker niet te gaan melden (N=97), 0% een eerdere waarneming heeft gemeld.
- Van de respondenten die zeggen hennepsteelt zeker wel te melden bij MMA als ze dit zouden gaan tegenkomen (N=125), heeft 13% een feitelijke waarneming ook echt bij MMA gemeld. Dit terwijl van respondenten die zeggen dit zeker niet te gaan melden (N=40), 0% een eerdere waarneming heeft gemeld.
- Van de respondenten die zeggen witwassen zeker wel te melden bij MMA als ze dit zouden gaan tegenkomen (N=23), heeft 9% een feitelijke waarneming ook echt bij MMA gemeld. Dit terwijl van respondenten die zeggen dit zeker niet te gaan melden (N=22), 0% een eerdere waarneming heeft gemeld.

4 Bepalende mechanismen

Uit eerder onderzoek weten we dat verschillende factoren de bereidheid van burgers om melding te maken over (verschillende vormen van) ondermijnende criminaliteit beïnvloeden: perceptie van de ernst van de problematiek, de zekerheid en bewijs over daderschap, het vertrouwen in het optreden van de overheid tegen ondermijnende criminaliteit en kennis over en geloven in anoniem melden (zie een nadere toelichting in paragraaf 1.1). Dit zijn facetten waar een gemeente of andere instantie op in kan zetten om de meldingsbereidheid te vergroten. In dit hoofdstuk laten we daarom zien wat voor ontwikkelpotentieel hierin is bij bewoners uit Den Haag. We spreken achtereenvolgens de volgende onderwerpen door: kennis van signalen (4.1), kennis van het meldproces (4.2), vertrouwen in de overheid (4.3), belang van melden vermoedens (4.4) en ervaren ernst (4.5).

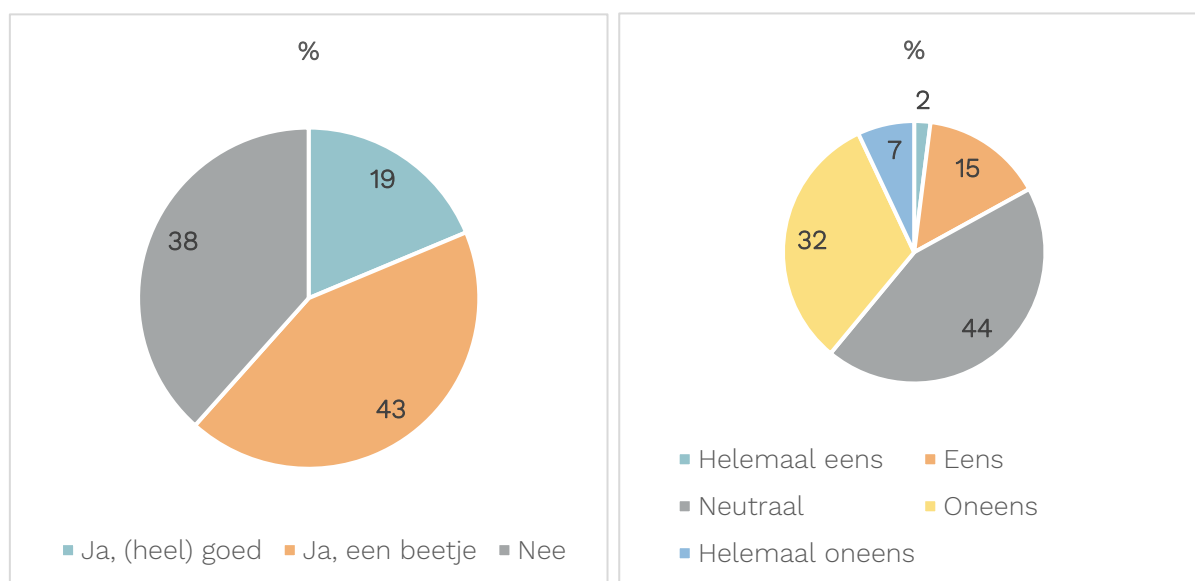
4.1 Kennis van signalen

Kennis van signalen van ondermijnende criminaliteit is een belangrijk facet als het gaat om het melden van ondermijnende criminaliteit. Deze kennis zorgt ervoor dat bewoners ondermijnende criminaliteit kunnen herkennen én dat ze meer zeker zijn over wat ze zien (een element waarvan we uit onderzoek weten dat het een belangrijke drempel vormt om een melding te doen)²¹.

Kennis (signalen) ondermijnende criminaliteit

Figuur 4.1 laat zien dat één op de vijf respondenten uit de regio Den Haag vinden dat ze (heel) goed weten wat ondermijnende criminaliteit. Vier op de tien weet dit naar eigen inschatting een beetje en eveneens vier op de tien zeggen het niet te weten. Uit figuur 4.2 blijkt dat maar 17% van de respondenten het (helemaal) eens is met de stelling: ik kan signalen van ondermijnende criminaliteit herkennen.

Figuur 4.1 Weten wat ondermijnende criminaliteit is. Figuur 4.2 Signalen herkennen, %

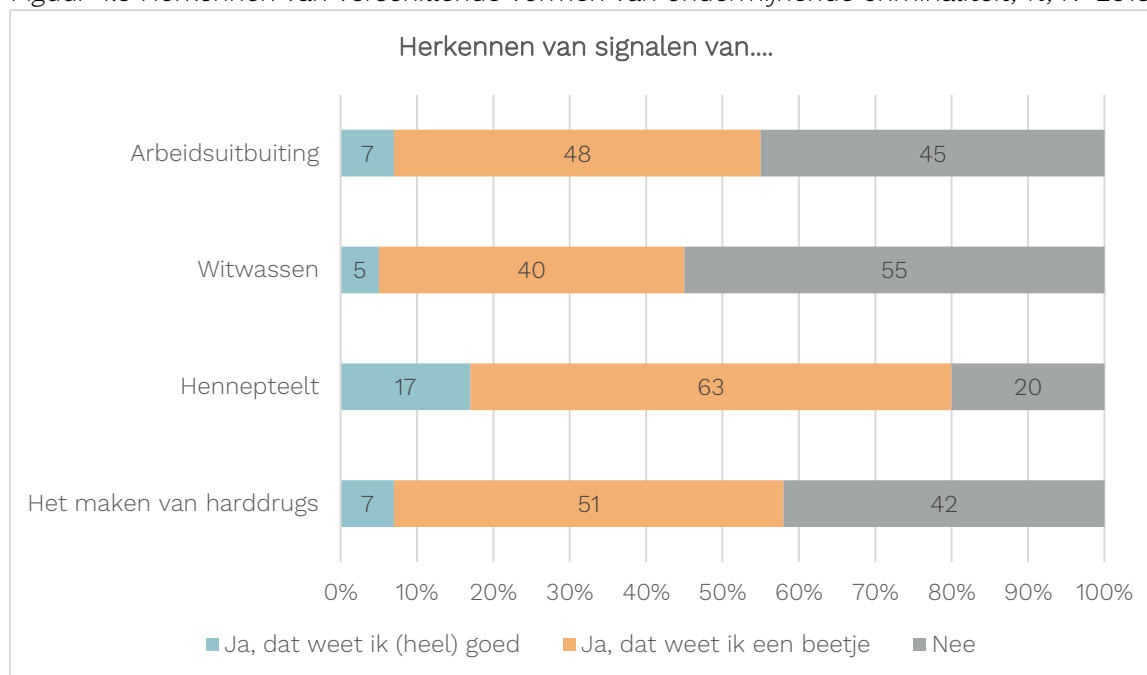
²¹ Broekhuizen e.a. 2018; Hoogendoorn en Remmers; 2021; Mehlbaum & Broekhuizen, 2021.

Herkennen van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit

In deze paragraaf beschrijven we de mate waarin inwoners uit de regio Den Haag - naar eigen zeggen - signalen van vier vormen van ondermijnende weten te herkennen. Deze vier vormen zijn op verzoek van RIEC Den Haag voorgelegd, omdat ze de speerpunten van het beleid vormen in de regio.

Uit figuur 4.3 blijkt dat inwoners van de regio Den Haag relatief het meest op de hoogte zeggen te zijn van signalen van hennepsteelt. Het minst zouden ze signalen van witwassen herkennen. Arbeidsuitbuiting en harddrugproductie nemen hierin een middenpositie in.

Figuur 4.3 Herkennen van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, %, N=2518

Arbeidsuitbuiting

In tabel 4.4 geven we de meest genoemde antwoorden weer op de vraag waar arbeidsuitbuiting aan te herkennen is. We hebben hierbij van te voren geen antwoorden aan de respondenten meegegeven. Zij hebben een zogenaamd 'open antwoord' gegeven op basis waarvan wij verschillende categorieën hebben gedestilleerd. Het meest noemen respondenten slechte huisvesting, lange werkdagen en op rare tijden werken en te weinig betaald krijgen met slechte of geen arbeidsvoorwaarden als signalen van arbeidsuitbuiting.

Vaak noemen respondenten een bepaalde branche of een locatie in Nederland waar de arbeidsuitbuiting (mogelijk) plaatsvindt (50x): horeca (strandtenten, Chinees, shoarma), agrarische sector (boerderijen, kassen, kastuinbouw, arbeiders in het Westland, kwekerijen), nagel- en massagesalons, hulp in de huishouding/au pair, (straat)prostitutie, glazenwassers en flitsbezorgers. Ook noemen respondenten vaak dat de personen die uitgebuit worden van een andere herkomst zijn (100x): buitenlands, niet-Nederlands, allochtoon, arbeidsmigranten, Chinese koks, Polen, Roemenen, uit Oost-Europa,

Tabel 4.4 Meest genoemde signalen van arbeidsuitbuiting (gebaseerd op N=1.178)

	Aantal keer genoemd
Slechte huisvesting, met veel personen in een krappe ruimte, soms op of direct naast de werkvloer, bijvoorbeeld in barakken of caravans of een verwaarloosd huis.	510
Lange werkdagen, op rare tijden werken.	356
Te weinig (zwart) betaald krijgen, armoede, slechte arbeidsvoorwaarden, geen arbeidscontract.	295
Groepen mensen van buitenlandse herkomst die (in busjes) worden vervoerd (vroeg opgehaald, laat thuisgebracht).	189
Gevaarlijk en/of ongezond werk uitvoeren, zonder goede veiligheidsmaatregelen. Slechte arbeidsomstandigheden.	161
Onverzorgde, ongezond en/of oververmoeid ogende medewerkers. Medewerkers die angstig, ongelukkig overkomen (waarbij soms verslaving een rol lijkt te spelen).	105
Signalen van slecht werkgeverschap: medewerkers worden 'kort gehouden' en onvriendelijk behandeld.	79
Medewerkers die geen contact (mogen) hebben met klanten of andere medewerkers die schuw, schichtig en onderdanig zijn en contact vermijden. Ze willen niet over hun werk praten.	75
Medewerkers waarvan het paspoort is afgepakt.	35
(Jonge) kinderen die werken.	21
Medewerkers die illegaal in Nederland zijn.	17
Betrokkenheid (louche) uitzendbureau.	17
Snelle wisseling van bewoners en/of van medewerkers bij een bedrijf.	9

Enkele voorbeelden van gegeven open antwoorden:

- Buitenlandse arbeiders 's ochtends vroeg op een stoep bij een louche arbeidsbureau, busjes waarin groepen arbeiders worden vervoerd, huisvesting waar teveel mensen bivakkeren voor de ruimte, arbeiders van een aannemer voor glasvezel die veel te lange dagen maken en zonder arbo-veiligheid werken.”
- Mensen die geen oogcontact maken als de baas erbij is, lange werktijden, ongezond werk, mensen zonder een paspoort, mensen die op stations afgezet worden zonder betaalbewijs.
- Mensen die veel uren moeten werken en slechte huisvesting hebben. Vaak schuw zijn en contact mijden.
- Ongezond werk. Geen arbeidscontract. Paspoort of ID in moeten leveren. Extreem lange werktijden. Hoge kosten voor inwoning. Geen HR afdeling waar je met klachten terecht kan. Loon onder minimumloon.
- Veel buitenlanders aan het werk, worden met busjes opgehaald en paspoorten worden afgepakt. Ze leven met veel mensen op kamers.

Witwassen

In tabel 4.5 geven we de meest genoemde antwoorden weer op de vraag waar witwassen aan te herkennen is. Vergelijkbaar met arbeidsuitbuiting gaat het hier om een door de onderzoekers gemaakte categorisatie van open antwoorden van de respondenten. De bovenste drie categorieën komen verreweg het meest voor: winkels/bedrijven waar geen klant komt, maar die wel blijven bestaan, winkels/bedrijven waar alleen met cash betaald wordt en winkels/bedrijven waarvan er bij de eigenaren sprake is van onverklaard vermogen.

Tabel 4.5 Meest genoemde signalen van witwassen (gebaseerd op N=1.006²²)

	Aantal keer genoemd
Winkels/bedrijven waar geen klant komt, maar die blijven bestaan (soms gepaard gaand met veel van dezelfde winkels in dezelfde straat). Te hoog veronderstelde omzet, een onwaarschijnlijk businessmodel (bijvoorbeeld op een dure locatie of te lage prijzen).	406
Winkels/bedrijven waarin alleen met cash geld afgerekend kan worden of waar dure producten cash afgerekend worden (bijvoorbeeld een auto). Het gebruik van biljetten met een hoge waarde (100 of meer).	398
Onverklaard vermogen, vertoond door dure auto's. Bijvoorbeeld een bedrijf dat niet goed lijkt te lopen, terwijl eigenaren rijk lijken (dure auto en spullen hebben). Iemand die opeens veel geld heeft en uitgeeft, waarbij de bron van inkomsten onbekend is.	225
Vreemde transacties/bedrijfsvoering: vreemde geldstromen, onlogische financiële transactie, aankopen zonder bon, niet kloppende financiële transacties, geen bankrekening, onverklaarbare transacties, snel opvolgende vastgoedtransacties, geen facturen,	81
Katvangers, geldezels en stromannen betrokken	12
Rare openingstijden	8

Enkele voorbeelden van gegeven open antwoorden:

“

- Grote hoeveelheden onverklaarbaar vermogen, te grote auto's die niet in relatie staat tot inkomen.
- Als er bv telefoonwinkels zijn en er komt bijna nooit een klant. Terwijl er wel winst wordt gemaakt omdat anders de zaak allang failliet en gesloten zou zijn. Ook bv kapperszaken enz. Weinig tot geen klanten maar zaak bestaat al jaren en blijft gewoon open.
- Uitgaven die niet kloppen/liken te kloppen met het beroep van de persoon, veel contant geld op zak, zaken verhandelen voor een ongewone (niet marktconforme) prijs.
- Winkel-/bedrijfspanen waar vrijwel geen klanten komen maar wel lang bestaan. Daar zijn er in mijn gemeente aardig wat van. Grote of frequente cashbetalingen (geen ervaring mee)

Ondernemingen die respondenten vaak noemen waar witwassen (mogelijk) plaatsvindt: kappers, belwinkels, casino, nagelstudio, horeca, zoals een koffiezaak, restaurant, snackbar en shishalounge.

²² Antwoorden zijn vaak bij meerdere categorieën ingedeeld.

Hennepteelt

Tabel 4.6 geeft de meest genoemde antwoorden weer op de vraag waar hennepteelt aan te herkennen is (een categorisatie van gegeven open antwoorden). De meest gegeven antwoorden zijn: geur, warmte en vocht, een hoog energie- en stroomverbruik en lampen altijd aan/helder of ongewoon licht.

Tabel 4.6 Meest genoemde signalen van hennepteelt (gebaseerd op N=1.957)

	Aantal keer genoemd
Geur, lucht, stank, zoete geur	1257
Warmte, vocht op de ramen, beslagen ruiten, gesmolten sneeuw op dak, warme muren bij burens	539
(Abnormaal) hoog energie- of stroomverbruik. Hoge energierekening.	507
Lampen (altijd) aan, helder of ongewoon licht.	462
Afgedekte, afgeplakte, geblindeerde ramen.	412
Activiteiten op tijden die niet logisch zijn (zoals 's nachts), af en aanrijden van (onbekende) mensen en goederen ('vreemde bedrijvigheid'), vaak met (witte) busjes (soms hierbij genoemd: op een afgelegen locatie)	227
Aftappen stroom	108
Vreemde bezoekers, vreemde figuren	99
Geen normale (permanente) bewoning van een pand/huis	89
Zichtbare planten	51
Veel luchtafvoerbuizen, kabels, ventilatieapparatuur, isolatiemateriaal,	40
Drugsafval, zoals bladafval, vuilniszakken	39
Zoemend of brommend geluid (luchtfilter)	25

Enkele voorbeelden van gegeven open antwoorden:

“

- Geur, brommende geluiden, condensvorming ramen of afgeplakte ramen.
- Geen sneeuw op daken omdat het warm is binnen, warme muren of beslagen ramen, felle lampen die constant aan staan.
- Energieverbruik is hoog i.v.m. warmte om de planten te kweken, licht op elk moment van de dag, geur
- Warmte, lucht, licht, dichte ramen, verduisterend, in de avond en nacht mensen rondom het huis. Niemand woont op het adres.
- Wietlucht, daken die bij sneeuw schoon blijven, geknoei met elektriciteit of meterkasten, afgesloten ruimtes.
- Schuur of zolder kamers waar de gordijnen nooit open zijn, ramen dichtgeplakt zijn (zodat het donker blijft), sneeuw die niet blijft liggen op het dak als er in de zolder geteeld wordt, veel gebruik van de verwarming (schoorsteen pluimen) vooral wanneer anderen woningen dit niet vertonen.

Productie harddrugs

In tabel 4.7 staan de meest genoemde antwoorden op de vraag waar de productie van harddrugs (zoals drugslabs) aan te herkennen is (een categorisatie van gegeven open antwoorden). De (vreemde) geur noemen respondenten verreweg het meest, op afstand gevolgd door (drugs)afval en activiteiten op incurante uren.

Tabel 4.7 Meest genoemde signalen van productie van harddrugs, zoals drugslabs (gebaseerd op N=1390)

	Aantal keer genoemd
(Vreemde) geur, stank(overlast), acetonlucht, anijsgeur	911
Veel afval, gedumpt (drugs)afval	363
Activiteiten op 'incourante' uren, zoals in de nacht, veel personen die in en uit lopen.	327
Aan en afvoer van (vaten met) chemische producten, chemicaliën, goederen	289
Schimmige personen, rare/bijzondere/aparte personen, vreemde mensen, onzure personen	157
Opvallende (dure) auto's, busjes	144
Afgelegen pand met veel activiteiten	98
Vaten, tonnen (blauw)	97
Geblindeerde ramen en deuren	82
Afgesloten locatie of ruimte	64
Aanvoer of aanwezigheid laboratorium apparatuur	27
Geheimzinnigheid	17
Oud pand met beveiligingscamera's	6

Enkele voorbeelden van open antwoorden:

“

- De vele verkeersbewegingen in een rustige wijk en de vreemde vogels die er rondom vertoeven. Tevens is er ook soms een luchtje wat niet thuis hoort bij deze locatie.
- Chemische geur, afgeplakte ramen, geheimzinnigheid rond een huis, schuur of zoiets; aan- en afrijden van busjes/auto's
- Geur, gebruik van chemische stoffen. Heimelijk gedrag van betrokkenen bij aanvoer, productie, afvoer en algehele handel. Dikke auto's en onzure types
- Het binnenbrengen van grondstoffen en apparatuur voor chemische processen. Het verspreiden van vreemde chemische lucht. Een opvallend samenkomen van personen en voertuigen op een (onopvallende) locatie waar dit eerst niet het geval was. Dit ook op vreemde tijdstippen, buiten 'normale' bedrijfsmomenten. Geblindeerde ramen en of deuren op zo'n locatie. Een lokale dumping van afval van het proces.
- Ongewoon verkeer (bestelbusjes), de geur van oplosmiddelen, ongewoon veel onbekende mensen in de buurt, activiteiten in de avond/nacht.

Verschillen naar district

Er zijn geen significante verschillen tussen districten in de mate waarin zij zeggen kennis te hebben over signalen van vier verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit.

Tabel 4.8 Kennis van signalen naar district, % ja dat weet ik een beetje of goed

	Den Haag (ABC)	D	E	F Leiden e.o.	F overige	G
N	465	324	439	446	290	554
Arbeidsuitbuiting	55,5	51,5	53,1	50,9	57,2	58,5
Witwassen	49,3	41,4	44,9	44,2	43,5	44,2
Hennepsteelt	82,4	76,2	80,9	78,5	78,3	80,1
Harddrugsproductie	55,7	55,3	58,5	57,4	56,6	60,7

4.2 Kennis over en vertrouwen in meldproces

Uit eerder onderzoek is gebleken dat bewoners meer meldingsbereid zijn als ze meer kennis hebben over het meldproces en als ze meer vertrouwen hebben in de overheid en hoe deze met een melding omgaat.²³

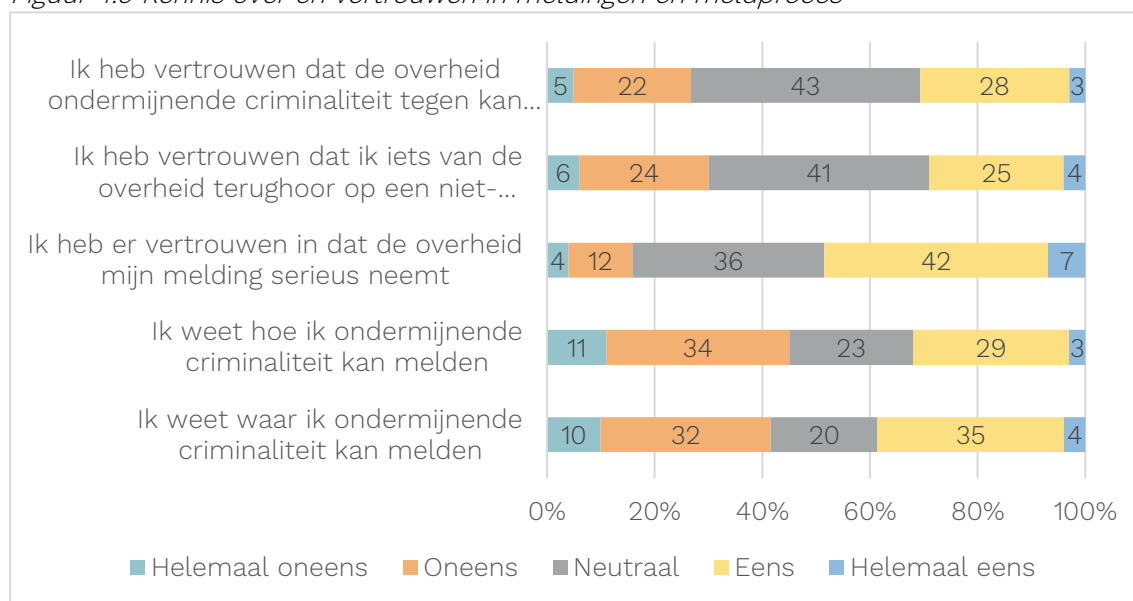
Bewoners uit de regio Den Haag blijken wisselend op de hoogte over hoe en waar ze ondermijnende criminaliteit kunnen melden (zie figuur 4.9). Zo weet respectievelijk 45% en 42% niet hoe en waar ze kunnen melden, waar respectievelijk 32 en 39% dit wel weet. De overige respondenten spreken zich hier niet richtinggevend over uit (zij zijn neutraal).

Rond de drie op de tien respondenten heeft er vertrouwen in dat de overheid ondermijnende criminaliteit tegen kan gaan en dat ze iets van de overheid zouden terug horen op een niet-anonieme melding. Een groter aandeel (49%) heeft vertrouwen dat de overheid zijn of haar melding serieus neemt.

Er zijn significante verschillen tussen districten als het gaat om kennis over waar en hoe ondermijnende criminaliteit gemeld kan worden. Respondenten uit district F ('overige') weten dit relatief vaak en respondenten uit district F (Leiden) juist relatief minder vaak.

Dergelijke significante verschillen tussen districten zijn er niet als het gaat om vertrouwen in de overheid.

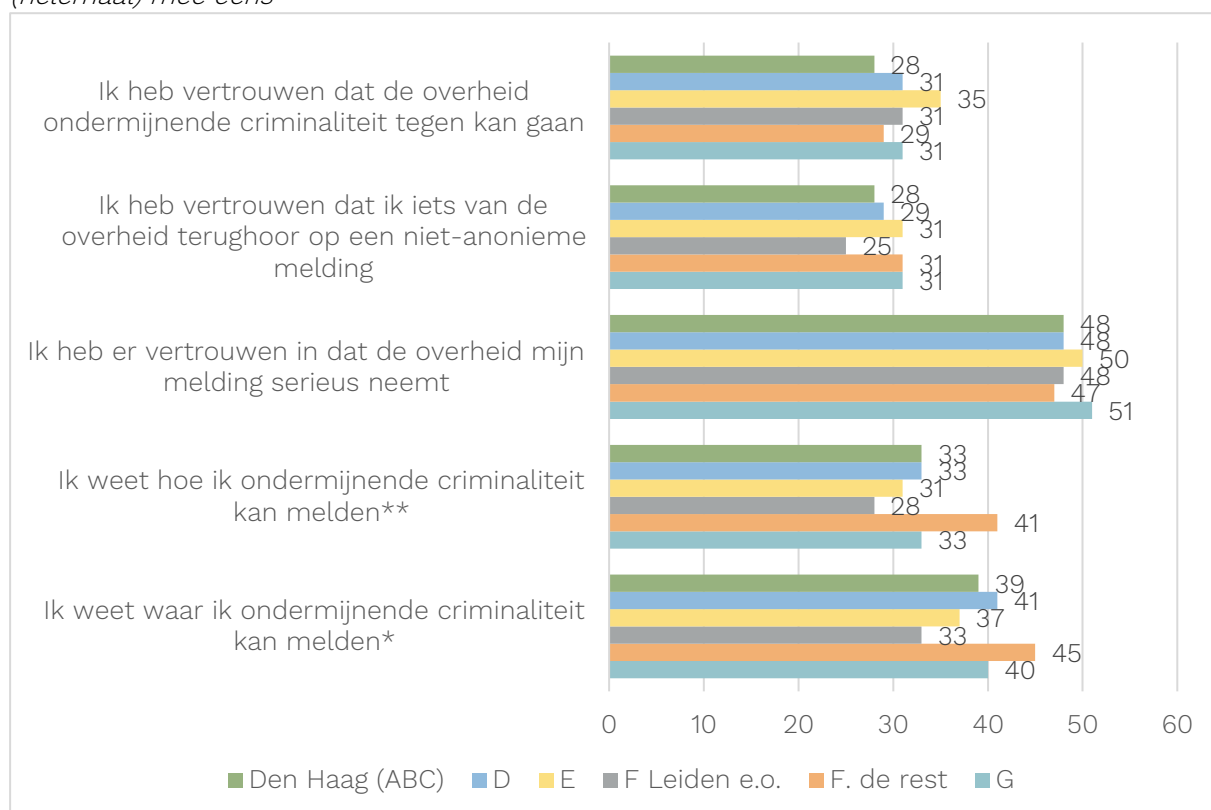
Figuur 4.9 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces

²³ Vertrouwen in de overheid: Goudriaan, Lynch, & Nieuwbeerta, 2004; Graham, Kulig, & Cullen, 2020; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Sargeant & Kochel, 2016; Schreurs, 2019; Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012; Tyler & Fagan, 2008. Kennis en vertrouwen in anoniem melden: Broekhuizen et al., 2018; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Mehlbaum & Broekhuizen, 2021; Schreurs, 2019.

Verschillen naar district

Figuur 4.10 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces naar district, % (helemaal) mee eens

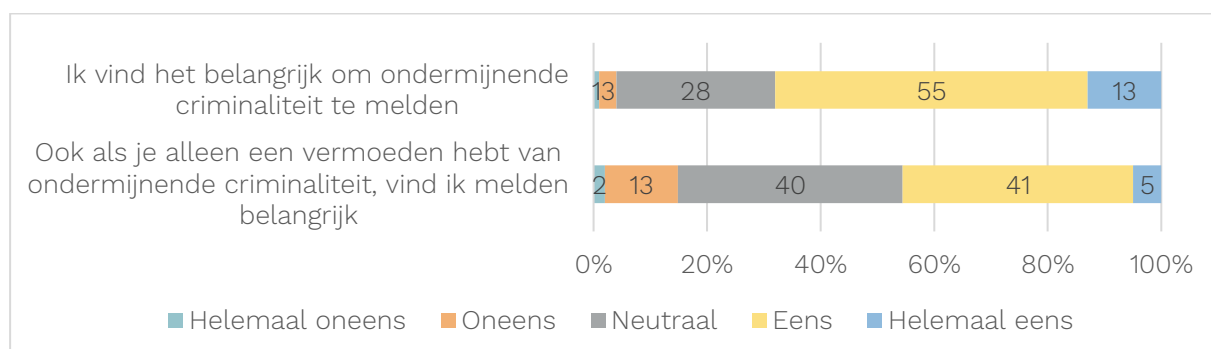

** $p < .01$ en * $p < .05$ (voor een nadere toelichting, zie voetnoot 13 op pagina 20).

4.3 Belang van melden van een vermoeden

Al eerder (in [paragraaf 2.3](#) en [paragraaf 3.2](#)) kwam aan de orde dat respondenten vaak niet (willen) melden omdat ze het niet zeker zijn over hun waarneming. Zij vragen zich af: is dit wel echt (ondermijnende) criminaliteit? Vaak blijken ze alleen een vermoeden hiervan te hebben. Figuur 4.11 laat zien dat iets minder dan de helft van de respondenten instemt met de stelling dat het ook belangrijk is om te melden als je alleen een vermoeden van ondermijnende criminaliteit hebt (46%). Hiernaast geeft dit figuur weer dat het aandeel dat het überhaupt belangrijk vindt om ondermijnende criminaliteit te melden hoger ligt (68%). Deze discrepantie bevestigt de eerdere bevindingen dat twijfels over de waarneming belemmerend werken voor de meldingsbereidheid.

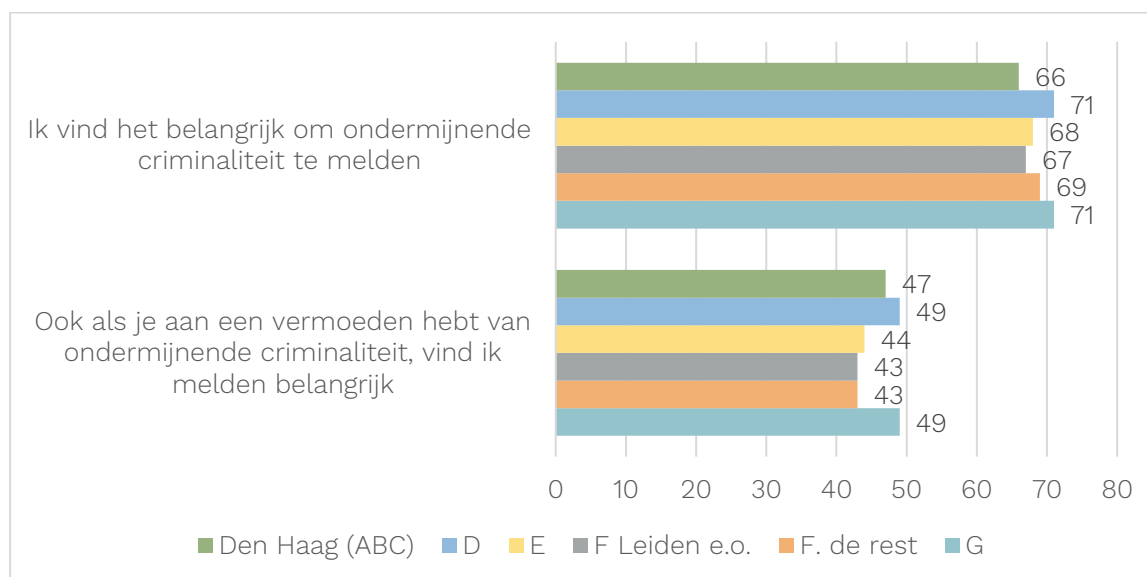
Figuur 4.11 Ervaren belang van melden

Verschillen naar district

Figuur 4.12 laat zien dat er geen significante verschillen hierin tussen districten zijn.

Figuur 4.12 Ervaren belang van melden, naar district, % (helemaal) mee eens

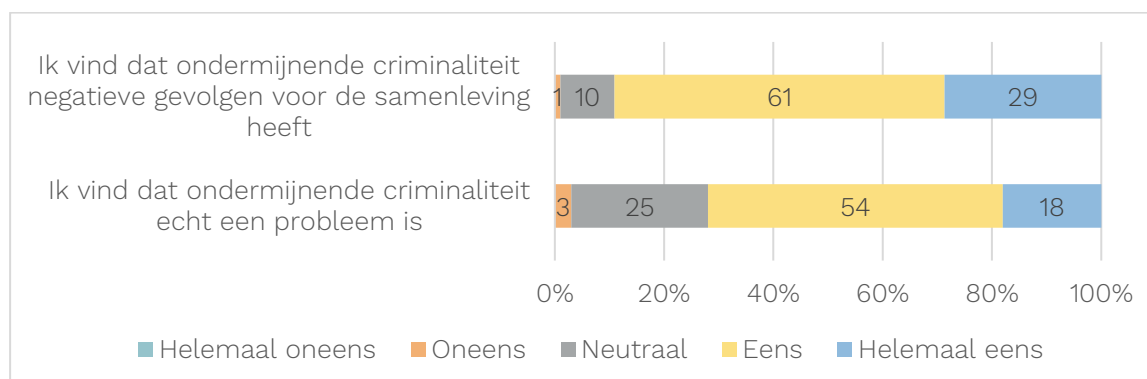

4.4 Ervaren ernst

Op verschillende manieren is in kaart gebracht in hoeverre respondenten het problematisch vinden als (verschillende vormen van) ondermijnende criminaliteit voorkomt. Eerder onderzoek laat zien dat respondenten die meer ernst ervaren eerder melding doen bij een overheid(instantie)²⁴.

Figuur 4.13 laat allereerst zien dat het merendeel van de respondenten vindt dat ondermijnende criminaliteit negatieve gevolgen voor de samenleving heeft en dat dit echt een probleem is (respectievelijk 90% en 72% van de respondenten is het hiermee eens). Wel valt op dat een kwart neutraal is over de stelling: ik vind dat ondermijnende criminaliteit echt een probleem is.' Eerder zagen we al dat voor een deel van de respondenten 'het niet erg vinden' van (vormen van) ondermijnende criminaliteit reden is om deze niet bij MMA te melden.

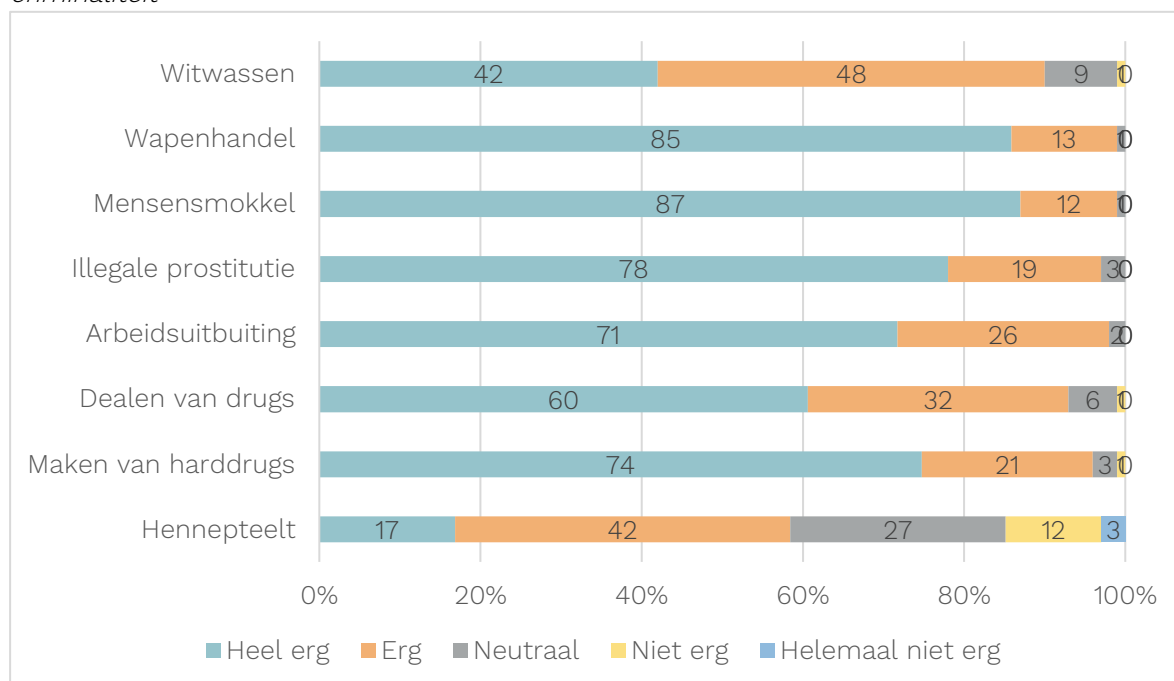
Figuur 4.13 Ervaren ernst van ondermijnende criminaliteit

²⁴ Broekhuizen et al., 2018; Goudriaan, Lynch, & Nieuwbeerta, 2004; Hoogendoorn & Remmers, 2021; Marijnissen, Palmen, & Smulders, 2024; Schreurs, 2019.

De respondenten is hiernaast gevraagd wat ze ervan vinden als mensen zich met verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit bezighouden. De bevindingen staan weergegeven in figuur 4.14.

Figuur 4.14 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit

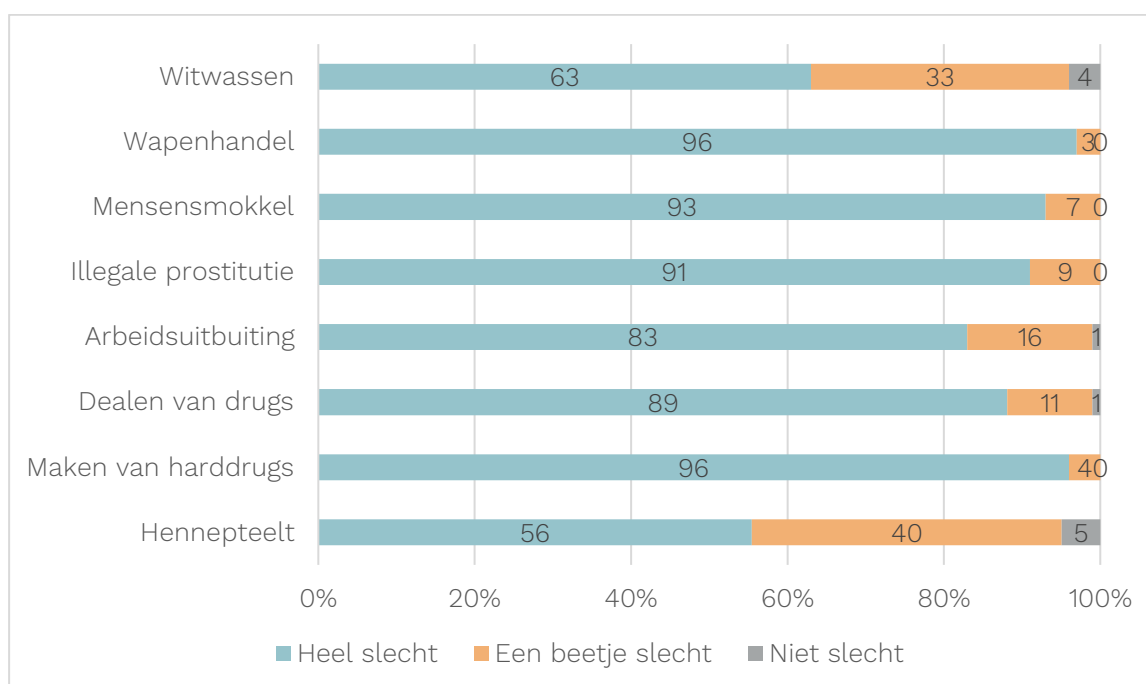
Met name betrokkenheid bij wapenhandel en mensensmokkel wordt vaak heel erg gevonden, gevolgd door gedwongen prostitutie, arbeidsuitbuiting en het maken van harddrugs (figuur 4.14).²⁵ Betrokkenheid bij hennepeteelt wordt verreweg het minst vaak heel erg gevonden (17%). Bij witwassen valt op dat een relatief klein deel het 'heel erg vindt' en een relatief groot deel 'erg'.

Tot slot is de respondenten gevraagd in hoeverre ze denken dat verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit slecht zijn voor hun woonbuurt. Figuur 4.15 geeft de beantwoording weer.²⁶ Ook hier nemen witwassen en hennepeteelt weer een afwijkende positie in. Bij deze vormen van ondermijnende criminaliteit vindt een relatief klein aandeel respondenten dat dit heel slecht voor de buurt is (en een groter aandeel 'een beetje slecht').

²⁵ Respondenten die 'weet niet' hebben geantwoord zijn buiten beschouwing gelaten. Dit antwoord is tussen de 20 en 48x gegeven.

²⁶ Respondenten die 'weet niet' hebben geantwoord zijn buiten beschouwing gelaten. Dit antwoord is tussen de 34 en 95x gegeven.

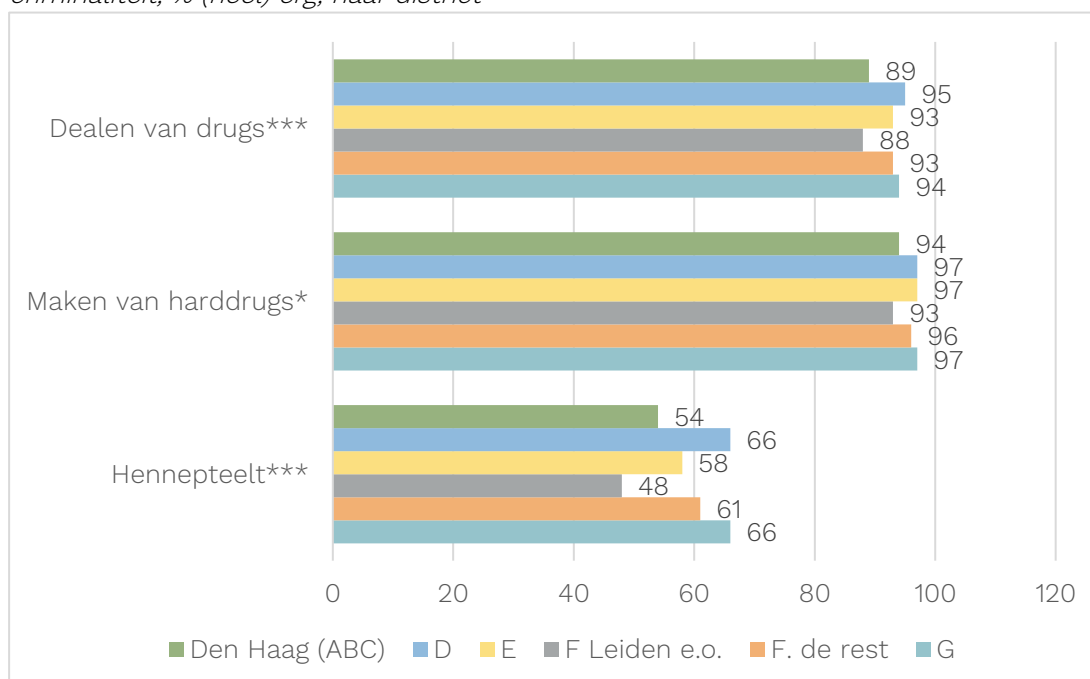
Figuur 4.15 Mening over het effect van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit op de eigen woonbuurt

Verschillen naar district

Voor de overzichtelijkheid geven we alleen significante verschillen tussen districten weer in deze paragraaf. Respondenten uit de districten Den Haag en District F Leiden e.o. blijken betrokkenheid bij het dealen van drugs, het maken van harddrugs en hennepsteelt iets minder erg te vinden dan respondenten uit andere districten (figuur 4.16). Bij de ervaren gevolgen voor de buurt zijn er geen significante verschillen tussen districten.

Figuur 4.16 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar district

*** $p < .001$ ** $p < .01$ en * $p < .05$ (voor een nadere toelichting, zie voetnoot 13 op pagina 20).

5 Meldprofielen

In dit hoofdstuk kijken we naar meldprofielen. De vraag staat centraal of er kenmerken zijn van inwoners uit de regio Den Haag die zorgen voor ten eerste een verschillende mate van meldingsbereidheid en ten tweede verschillende redenen om niet te melden. Deze informatie kan handvatten bieden om bij specifieke doelgroepen een interventie op maat in te zetten.

We vergelijken de belangrijkste thema's naar verschillende achtergrondkenmerken. Het gaat om: leeftijd, opleiding, inkomen, dagbesteding en (indien een respondent werkzaam is) de branche van het werk. Eén kenmerk (aard van het werk) bekijken we alleen in het kader van waargenomen vormen van criminaliteit (paragraaf 5.1). Dit kenmerk is namelijk alleen opgenomen in de veronderstelling dat de aard van de werkzaamheden van invloed is op het kunnen waarnemen van ondermijnende criminaliteit.

In de laatste paragraaf presenteren we meldprofielen, die we gebaseerd hebben op de kennis uit de eerdere paragrafen.

5.1 Waargenomen vormen van ondermijnende criminaliteit

Voordat we ingaan op meldingsbereidheid en de mechanismen die deze beïnvloeden, kijken we eerst naar de mate waarin verschillende respondenten vormen van ondermijnende criminaliteit waargenomen hebben. Dit biedt een inzicht in het meldpotentieel. Immers, waar criminaliteit is waargenomen, zou deze in feite gemeld kunnen worden. Ook biedt het inzicht in kennis van signalen (een thema dat in 5.4 ook afzonderlijk aan de orde zal komen). Indien een respondent namelijk meer kennis heeft van signalen van ondermijnende criminaliteit, zal het makkelijker worden om vormen van ondermijnende criminaliteit waar te nemen.

De bevindingen staan weergegeven in tabel 5.3, die per onderscheiden vorm van ondermijnende criminaliteit weergeeft welke achtergrondkenmerken respondenten hebben die dit relatief vaak waarnemen. Alleen significante verschillen zijn in deze tabel weergegeven.

We nemen puntsgewijs wat algemene lijnen uit deze tabel door:

- Over het algemeen gezien nemen vooral 26-50 jarigen en respondenten die buiten werken of in het buitengebied relatief vaak verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit waar.
- Respondenten die met jongeren werken nemen vaker drugs dealen op straat waar en respondenten die bij mensen thuiskomen zien relatief vaak hennepsteelt.
- Bij de branches zien we twee interessante verschillen:
 - o Respondenten werkzaam in de financiële/juridische sector zien vaker dan andere werkzame respondenten harddrugproductie, witwassen en illegaal gokken (waarbij er bij de laatste twee vormen ook daadwerkelijk een financiële component is).
 - o Respondenten die werkzaam zijn in de productie zien vaker hennepsteelt, dumpen van drugsafval en handgranaten leggen, beschieten en/of explosies, maar juist minder drugs dealen op straat.
- Respondenten die een hoger opleidingsniveau hebben, hebben relatief vaak drugs dealen op straat, witwassen, handgranaten leggen, beschieten en/of explosies en arbeidsuitbuiting waargenomen.

- Inkomen heeft een beperkt en ook wisselend effect op de waarneming van ondermijnende criminaliteit.

Tabel 5.1 Respondenten die relatief vaak ondermijnende criminaliteit waargenomen hebben

	Leeftijd	Arbeids- omstandigheid	Aard werk	Branche	Opleiding	Inkomen
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	26-50 jaar	--	(buiten)-gebied	Financieel/ juridisch	Midden	--
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	--	--	(buiten)-gebied, mensen thuis	Productie/ commercie	Laag- midden	Modaal
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	26-50 jaar	Bedrijfsleven, zonder werk en schoolgaand	Buiten	Commercie /ICT/Financieel/ juridisch	--	--
Drugs dealen op straat (straathandel)	26-50 jaar	Ondernemer, (semi)overheid	(buiten)-gebied, werken met jongeren	Alles behalve productie	Midden- hoog	--
Het dumpen van drugsafval	36-50 jaar	--	(buiten)-gebied	Productie	--	--
Witwassen	26-35 jaar	Ondernemer	Buiten-gebied	ICT/Financieel/ juridisch	Hoog	2x modaal
Illegaal gokken (kansspelen)	26-65 jaar	--	Buiten-gebied	Financieel/ juridisch	--	--
Wapenhandel	26-35 jaar	--	--	Alles behalve ICT/Financieel/ juridisch	--	--
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	17-35 jaar	Overheid, zonder werk, ondernemer	Buiten-gebied, op de weg	Productie	Hoger	Mini- mum
Gedwongen prostitutie	36-50 jaar	Ondernemer, overheid	--	Alles behalve ICT/Financieel/ juridisch	--	--
Arbeidsuitbuiting	26-50 jaar	--	(buiten)-gebied	Publiek/ maatschap- pelijk	Hoger	--
Mensensmokkel	--	--	(buiten)-gebied	ICT/com- municatie	--	

Bij sommige van de hiervoor weergegeven bevindingen lijkt de gelegenheid tot het doen van een waarneming een rol te spelen. Zo vindt (kleine) hennepcultuur soms bij mensen thuis plaats, waardoor het aannemelijk is dat inwoners die voor hun werk bij mensen thuis komen dit vaker opmerken. En respondenten werkzaam in de financiële/juridische sector zullen waarschijnlijk vaker over informatie en kennis beschikken waardoor zij financiële delicten zoals illegaal gokken en witwassen eerder opmerken.

5.2 Inschatting meldingsbereidheid naar achtergrondkenmerken

In dit onderzoek kijken we naar feitelijk meldgedrag (besproken in hoofdstuk 2) en naar de inschatting van de eigen meldingsbereidheid (besproken in hoofdstuk 3). Het aantal respondenten is beperkt als het om feitelijk meldgedrag gaat, omdat er dan eerst sprake moet zijn van een waarneming van ondermijnende criminaliteit. Het is daarom niet betrouwbaar om respondenten hierin te vergelijken naar achtergrondkenmerken. Per achtergrondkenmerk wordt de onderzoeksgroep te klein. We maken daarom in deze paragraaf alleen voor 'de eigen inschatting van de meldingsbereidheid' een uitsplitsing naar verschillende achtergrondkenmerken. Deze paragraaf kan in die zin als een vervolg op hoofdstuk 3 gezien worden – waar de totalen van de inschatting van de meldingsbereidheid zijn weergegeven. Tabel 5.2 geeft de significante verschillen samengevat weer. De achterliggende tabellen staan in [bijlage 2](#).

Uit tabel 5.2 blijkt dat oudere respondenten, die vaak al met pensioen zijn, vaker bereid zijn om verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit te melden. Alleen bij de meldingsbereidheid van gedwongen prostitutie en mensensmokkel speelt leeftijd geen rol. Over het algemeen zijn de 17-25 jarigen het minst meldingsbereid, 26-65 jarigen gemiddeld meldingsbereid en 66 jaar en ouder het meest meldingsbereid. Deze bevinding is in lijn met eerder onderzoek, waar eveneens uit blijkt dat oudere inwoners vaker melden dan jongere (Broekhuizen et al., 2018; Hoogendoorn en Remmers 2021; Sargeant & Kochel, 2016; Schreurs, 2019; Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012).

Hiernaast valt op dat respondenten die voor de overheid werken meer bereid zijn om het maken van harddrugs en wapenhandel te melden. Qua opleidingsniveau zijn met name respondenten met een zogenaamd laag of midden niveau meldingsbereid.²⁷ Eerder onderzoek laat een diffuus beeld zien. Soms komen hoog opgeleiden als meer meldingsbereid naar voren²⁸, soms is er geen effect²⁹.

Respondenten werkzaam in de branches productie³⁰ of de publieke of maatschappelijke sector³¹ zijn meer bereid om verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit te melden. Dit is juist minder het geval bij respondenten vanuit de ICT/communicatie³². Tot slot schatten respondenten met een hoger inkomen over het algemeen hun eigen meldingsbereidheid hoger in. Interessant is dat het 'omslagpunt' wel verschilt per vorm van ondermijnende criminaliteit (voor alle resultaten zie tabel 5 in bijlage 2).³³ Bij drugs dealen op straat en witwassen is het omslagpunt er al tussen minimum en beneden modaal.

²⁷ We hanteren in dit onderzoek de termen "laag", "midden" en "hoog" opleidingsniveau om verschillende onderwijsniveaus te onderscheiden. Deze terminologie impliceert geen waardeoordeel over de kwaliteit of het belang van de verschillende opleidingsniveaus.

²⁸ Broekhuizen et al., 2018; Graham, Kulig, & Cullen, 2020

²⁹ Al zijn er ook enkele onderzoeken waarbij opleidingsniveau niet van invloed is gevonden (Mehlbaum & Broekhuizen, 2021 en Tolsma, Blaauw & te Grotenhuis, 2012).

³⁰ Landbouw, bosbouw, visserij, delfstoffen, energie, water, afval, bouw, productie, installatie en reparatie.

³¹ Zorg, onderwijs, overheid.

³² IT, Telecommunicatie, media.

³³ Bijvoorbeeld stijgt de meldingsbereidheid van het maken van harddrugs en hennepcultuur met name tussen 'bijna modaal' en 'modaal'.

Tabel 5.2 Achtergrondkenmerken die leiden tot een hogere inschatting van meldingsbereidheid van verschillende vormen van criminaliteit

	Leeftijd	Arbeids- omstan- digheid	Branche	Opleiding	Inkomen
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	Ouder	Pensioen en overheid	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	Hoger
Hennepteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Laag- midden	Hoger
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Laag- midden	Hoger
Drugs dealen op straat (straathandel)	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Laag- midden	Hoger
Het dumpen van drugsafval	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	Hoger
Witwassen	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Laag- midden	Hoger
Illegaal gokken (kansspelen)	Ouder	Pensioen	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Laag- midden	Hoger
Wapenhandel	Ouder	Pensioen en overheid	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	Hoger
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	Ouder	--	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	--
Arbeidsuitbuiting	Ouder	Pensioen, zonder werk, overheid	Productie/ publiek/maat- schappelijk	Midden	--
Gedwongen prostitutie	--	--	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	--
Mensensmokkel	--	--	Productie/ publiek/maat- schappelijk	--	--

5.3 Redenen om niet te gaan melden naar achtergrondkenmerk

Respondenten die één of meerdere vormen van ondermijnende criminaliteit niet zouden melden, is gevraagd wat hiervoor de reden is. Deze redenen zijn eerder toegelicht in [paragraaf 3.2](#). Voor vijf achtergrondkenmerken hebben we gekeken of er verschillen zijn in deze gegeven redenen. De bevindingen geven we weer in tabel 5.3. In deze tabel benoemen we de achtergrondkenmerken die er voor zorgen dat een specifieke reden om niet te melden relatief vaak gegeven is.

Tabel 5.3 Achtergrondkenmerken van respondenten die relatief vaak een bepaalde reden noemen om niet bij MMA te melden.

	Leeftijd	Arbeids-omstandig-heid	Branche	Opleiding	Inkomen
Ik zou melding doen bij de politie	66 jaar en ouder	Gepensioneerd/ VUT	Productie	--	--
Ik vind het niet zo erg	17-25 jaar	Studerend	--	Hoog	--
Ik heb er zelf geen last van	17-25 jaar	Ondernemer/ bedrijfsleven/ studerend	--	--	--
Ik vind dit soort dingen niet mijn probleem	17-25 jaar	Studerend	ICT/ communicatie	--	--
Ik wil geen verrader zijn	17-50 jaar en <81	Bedrijfsleven/ studerend		--	Onder modaal
Ik bemoei mij niet met andermans zaken		Studerend	Commerciële dienstv.	--	Onder modaal
Ik weet niet zo goed hoe melden bij MMA werkt	17-25 jaar en <81	Studerend	ICT/ communicatie	--	--
Melden kost teveel tijd	17-25 jaar	--	--	--	--
Ik ben bang dat mijn melding niet anoniem zou zijn	26-50 jaar	--	ICT/ communicatie	--	--
Ik ben bang voor wraak	17-50 jaar	--	Productie/ICT- communicatie /publiek	--	--
Ik ben bang dat ik iemand vals beschuldig	17-35 jaar, <81	--	Commerciële dienstv./ICT- communicatie	--	Minimum, 2x modaal
De politie/gemeente doet toch niets met mijn melding	--	--	Productie/ICT- communicatie /publiek	--	--

We spreken enkele opvallende constateringpunten door:

- Oudere respondenten (66 jaar en ouder) - vaak gepensioneerd of met de VUT - doen relatief vaak geen melding bij MMA omdat ze dat bij de politie zouden doen. Respondenten die 81 jaar of ouder zijn willen relatief vaak geen verrader zijn, weten niet zo goed hoe melden werkt en zijn bang iemand vals te beschuldigen.

- Jongere respondenten (17-25 jaar) - die vaak studeren/schoolgaand zijn - zouden geen melding doen bij MMA omdat ze het niet zo erg vinden, er zelf geen last van hebben, dit soort dingen niet hun probleem vinden, zich niet met andermans zaken willen bemoeien, niet goed weten hoe MMA werkt en vinden dat melden teveel tijd kost.
- Respondenten die in loondienst zijn in het bedrijfsleven maken relatief vaak geen melding bij MMA omdat ze er zelf geen last van hebben en geen verrader willen zijn.
- Respondenten die in de branche ICT/Communicatie³⁴ werken geven relatief vaak verschillende redenen waarom ze niet zouden melden (zoals het niet hun probleem vinden en bang zijn voor wraak). Eerder zagen we al dat zij ook relatief weinig meldingsbereid zijn.
- Hoog opgeleide respondenten geven relatief vaak aan dat ze geen melding zouden maken omdat ze het niet zo erg vinden.
- Respondenten met een 'onder modaal inkomen' benoemen relatief vaak dat ze geen verrader willen zijn of zich met andermans zaken willen bemoeien.

5.4 Mechanismen naar achtergrondkenmerken

In deze paragraaf gaan we voor de belangrijkste mechanismen die bijdragen aan meldingsbereidheid na hoe deze verschillen naar achtergrondkenmerken. We vatten de bevindingen hier per mechanisme samen. De achterliggende cijfermatige tabellen staan in [bijlage 3](#). We focussen ons in de paragrafen op hetgeen er nog niet is, zoals weinig kennis van signalen of weinig ervaren ernst, omdat dit goed zicht geeft op de kansen die er liggen om de meldingsbereidheid te stimuleren.

Kennis van signalen

Tabel 5.4 geeft weer welke achtergrondkenmerken respondenten hebben die relatief weinig kennis over signalen van de vier onderscheiden vormen van ondermijnende criminaliteit³⁵ hebben. Het gaat over het algemeen om respondenten die jonger (35 jaar of jonger) of juist ouder (65 of 80+) zijn, die zonder werk of schoolgaand zijn en een lager inkomen hebben. Als ze wel werkzaam zijn, dan hebben met name respondenten in de commerciële dienstverlening³⁶ relatief weinig kennis over signalen.

Tabel 5.4 Respondenten die relatief weinig kennis hebben van signalen van vier vormen van ondermijnende criminaliteit

	Leeftijd	Arbeids- omstandigheid	Branche	Opleiding	Inkomen
Arbeidsuitbuiting	<36, >80 jaar	Zonder werk, schoolgaand	Commerciële dienstverlening	--	Lager
Witwassen	<36, >65 jaar	Zonder werk, schoolgaand	Commerciële dienstverlening	Midden	Lager
Hennepsteelt	<36, >65 jaar	Zonder werk, pensioen, schoolgaand	Commerciële dienstverlening	Laag	Lager
Harddrugsproduc- tie	<36, >80 jaar	Zonder werk, semioverheid, schoolgaand	Commerciële dienstverlening	--	Lager

³⁴ IT, Telecommunicatie en Media.

³⁵ Deze vier vormen van ondermijnende criminaliteit zijn op verzoek van RIEC Den Haag voorgelegd, omdat ze de speerpunten van het beleid vormen in de regio.

³⁶ Transport, vervoer, bezorgdiensten, winkel, groothandel, autohandel, horeca, recreatie en sport.

Kennis over en vertrouwen in meldproces

De kennis over het meldproces (waar en hoe te melden) blijkt met name beperkt bij 17-35 jarigen, gevolgd door de respondenten die 81 jaar of ouder zijn (zie tabel 5.5). In tabel 3.2 zagen we reeds dat ook deze leeftijdscategorieën vaker aangeven dat ze niet melden omdat ze niet weten hoe het meldproces is. Vertrouwen in de overheid is met name groot bij respondenten van 81-jaar en ouder. Tussen de andere leeftijdscategorieën zijn de verschillen redelijk klein.

Kennis over waar en hoe te melden is hiernaast relatief beperkt bij schoolgaanden, hoger opgeleiden en respondenten met een minimuminkomen. Respondenten werkzaam in de ICT/communicatie hebben relatief weinig vertrouwen in de overheid.

Tabel 5.5 Respondenten die relatief weinig kennis en vertrouwen hebben in het meldproces

	Leeftijd	Arbeids- omstandig- heid	Branche	Opleiding	Inkomen
Ik weet waar ik ondermijnende criminaliteit kan melden	<36 jaar, >80 jaar	School- gaand	--	Hoger	Minimum
Ik weet hoe ik ondermijnende criminaliteit kan melden	<36 jaar, >80 jaar	School- gaand	ICT/com- municatie	Hoger	Minimum
Ik heb er vertrouwen in dat de overheid mijn melding serieus neemt	--	--	--	--	--
Ik heb vertrouwen dat ik iets van de overheid terug hoor op een niet-anonieme melding	<81 jaar	--	ICT/com- municatie	--	--
Ik heb vertrouwen dat de overheid ondermijnende criminaliteit tegen kan gaan	<81 jaar	--	ICT/com- municatie/ publiek maatschap	--	--

Belang van melden van een vermoeden

Respondenten die onder de 50 jaar zijn vinden het minder vaak belangrijk om (een vermoeden) te melden dan respondenten die ouder dan 50 jaar zijn (zie tabel 5.6). Datzelfde geldt voor schoolgaande respondenten. Respondenten die in loondienst zijn in het bedrijfsleven vinden relatief minder vaak dat het melden van een vermoeden belangrijk is. Respondenten met een minimum inkomen benoemen relatief minder vaak dat melden überhaupt belangrijk is. Respondenten werkzaam in de commerciële dienstverlening³⁷ vinden het relatief weinig belangrijk om (een vermoeden) te melden. Opleidingsniveau heeft geen invloed op dit mechanisme.

³⁷ Transport, vervoer, bezorgdiensten, winkel, groothandel, autohandel, horeca, recreatie en sport.

Tabel 5.6 Respondenten die relatief weinig vinden dat het melden van (een vermoeden van) ondermijnende criminaliteit belangrijk is

	Leeftijd	Arbeids-omstandig-heid	Branche	Opleiding	Inkomen
Ook als je aan een vermoeden hebt van ondermijnende criminaliteit, vind ik melden belangrijk	<50 jaar	Schoolgaand, bedrijfsleven	Commerciële dienstverlening /productie	--	--
Ik vind het belangrijk om ondermijnende criminaliteit te melden	<50 jaar	Schoolgaand	Commerciële dienstverlening /ICT/com-municatie	--	Minimum

Ervaren ernst

De ervaren ernst bekijken we in deze paragraaf door na te gaan in hoeverre respondenten met verschillende achtergrondkenmerken het erg vinden dat personen betrokken zijn bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit. Grosso modo vinden (schoolgaande) jongeren respondenten dit minder erg dan de wat oudere respondenten. Hiernaast valt op dat respondenten die in loondienst in het bedrijfsleven zijn of ondernemer relatief vaak betrokkenheid bij een vorm van drugscriminaliteit niet erg vinden. Datzelfde geldt in grote lijnen voor respondenten met een lager opleidingsniveau en inkomen.

Tabel 5.7 Respondenten die relatief weinig vinden dat betrokkenheid bij ondermijnende criminaliteit (heel) erg is

	Leeftijd	Arbeids-omstandigheid	Branche	Opleiding	Inkomen
Hennepsteelt	Jonger	Schoolgaand	ICT/communi-catie	Laag	Minimum
Maken van harddrugs	<50 jaar	Bedrijfsleven ondernemer, schoolgaand	ICT/communi-catie	--	--
Dealen van drugs	Jonger	Bedrijfsleven schoolgaand	ICT/communi-catie/productie	Lager	Lager
Arbeidsuitbuiting	36-50 jaar	Ondernemer		--	--
Gedwongen prostitutie	--		ICT/communi-catie/productie	--	2x modaal
Mensensmokkel	--	--	--	--	--
Wapenhandel	--	--	--	--	--
Witwassen	Jonger	Bedrijfsleven schoolgaand	ICT/communi-catie/productie/ commerciële dienstverlening	--	Bijna en beneden modaal

5.5 Van clusters naar profielen

We hebben alle bevindingen uit de eerdere hoofdstukken bij elkaar gelegd om enkele profielen te onderscheiden, die indien gewenst gebruikt kunnen worden om maatwerk-campagnes op te richten. We hebben eerst gekeken naar reguliere achtergrondkenmerken en vervolgens naar branches.

Reguliere achtergrondkenmerken

We onderscheiden op basis van patronen in de data drie clusters van respondenten als het gaat om het melden van ondermijnende criminaliteit (zie figuur 5.8). Dat leidt tot drie profielen: voor gepensioneerden, (schoolgaande) jongeren en inwoners met een relatief lage welvaart³⁸.

Figuur 5.8 Drie profielen van melders, gebaseerd op achtergrondkenmerken

	Gepensioneerden	(Schoolgaande) jongeren	Lage welvaart
Waarneming	Beperkt	Wisselend	Wisselend
Meldingsbereidheid	Hoog	Laag	Laag
Kennis signalen	Middenpositie	Beperkt	Beperkt
Kennis meldproces	Groot	Beperkt	Beperkt
Vertrouwen overheid	Groot	Middenpositie	Beperkt
Belang melden vermoeden	Groot	Klein	Klein
Ervaren ernst	Groot	Klein (hennep-teelt/witwassen)	Klein (hennep-teelt)
Reden(en) om niet te melden bij MMA	Melden bij de politie i.p.v. bij MMA.	Niet erg, geen last, weinig kennis meldproces MMA.	Geen verrader, niet bemoeien.
Handelingsrichtingen voor stimuleren melden bij MMA	Kennis om waarneming mee te stimuleren en promoten MMA als alternatief voor politie.	Stimuleren bewustzijn ernst en kennis over signalen en meldproces.	Stimuleren bewustzijn ernst en kennis, i.c.m. vertrouwen overheid.

Onderstaand gaan we nader op de profielen in. Dit is, zoals hiervoor benoemd, volledig gebaseerd op informatie uit voorgaande paragrafen. Vanwege de leesbaarheid verwijzen we in onderstaande niet per bevinding naar terug.

Gepensioneerden

Bij de gepensioneerden valt op dat de meldingsbereidheid al vrij hoog ligt. Dit blijkt te komen door een groot vertrouwen in de overheid, ervaren belang om (ook vermoedens) te melden en ervaren ernst van ondermijnende criminaliteit. Hun kennis van het meldproces is relatief groot. Tegelijkertijd nemen gepensioneerden vrij weinig vormen van ondermijnende criminaliteit waar en nemen ze qua kennis van signalen een middenpositie in. Hiernaast valt op dat ze relatief vaak aangeven dat ze bij de politie zouden melden en

³⁸ Er is gekeken naar het profiel van respondenten met een laag inkomen en/of laag opleidingsniveau.

niet bij MMA. Om meldingen van gepensioneerden (bij MMA) te stimuleren kan het daarom raadzaam zijn om in te zetten op meer kennis van signalen en van de mogelijke voordelen van het melden bij MMA.

Jongeren

Jongeren (vaak schoolgaand) blijken een lage meldingsbereidheid te hebben. Dit blijkt met name te komen doordat ze het niet belangrijk vinden om (vermoedens van) ondermijnende criminaliteit te melden en dergelijke activiteiten (met name hennepsteelt en witwassen) ook niet erg te vinden³⁹. Hiernaast hebben ze relatief weinig kennis over het meldproces en over wat signalen van ondermijnende criminaliteit zijn. Een eventuele campagne gericht op het vergroten van de meldingsbereidheid van jongeren zou dus gericht kunnen zijn op het overbrengen van mogelijke negatieve consequenties van ondermijnende criminaliteit, kennis over signalen en het meldproces.

Lage welvaart

Respondenten met een zogenaamde lage welvaart (laag inkomen, soms gepaard gaand met een laag opleidingsniveau) zijn relatief weinig bereid tot het melden van ondermijnende criminaliteit. Dit lijkt verschillende oorzaken te hebben: weinig vertrouwen in de overheid, weinig bewustzijn van de ernst van ondermijnende criminaliteit (met name hennepsteelt) en van het belang van het (melden van) een vermoeden van dergelijke activiteiten. Hiernaast willen ze geen verrader zijn en zich niet met dergelijke zaken bemoeien. Ook is er beperkte kennis over signalen en het meldproces. Indien er op inwoners van de regio Den Haag zou worden ingezet met een zogenaamde lage welvaart, dan is het aan te raden te focussen op meer bewustzijn van de negatieve gevolgen van ondermijnende criminaliteit, op kennis en op meer vertrouwen in de overheid.

Branches

We hebben ervoor gekozen per branche een profiel te schetsen, in de veronderstelling dat dit het meest handzaam is voor de praktijk. Figuur 5.9 (op de volgende pagina) geeft de bevindingen weer.

Hieruit valt af te lezen dat er per branche een andere situatie is als het gaat om ondermijnende criminaliteit. We spreken per branche wat opvallende bevindingen door:

- Bij respondenten uit de branche ICT/communicatie valt de beperkte meldingsbereidheid op, die ingegeven lijkt door een beperkt vertrouwen in de overheid, weinig bewustzijn van de ernst van ondermijnende criminaliteit en weinig kennis over (de anonimiteit van) het meldproces.
- Respondenten uit de financiële/juridische branche nemen relatief vaak signalen van ondermijnende criminaliteit waar en zijn gemiddeld meldingsbereid. Kennis over signalen van productie van drugs is beperkt (kennis over arbeidsuitbuiting en witwassen juist groot) en er is angst voor het doen van een valse beschuldiging.
- Respondenten die actief zijn in de branche 'productie' hebben een relatief hoge meldingsbereidheid en hebben met name veel waarneming en kennis van drugsgerelateerde activiteiten. De kennis van arbeidsuitbuiting en witwassen is beperkt.
- Bij respondenten die actief zijn in de commerciële dienstverlening valt op dat ze relatief weinig kennis over signalen hebben van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit. Ze zijn gemiddeld meldingsbereid en nemen

³⁹ Hetgeen in het Brabantse onderzoek ook naar voren kwam:

https://www.bureaubroekhuizen.nl/downloads/Ondermijnende_criminaliteit_en_de_meldingsbereidheid_van_burgers_v2.pdf (pagina 9).

relatief vaak hennepsteelt en drugs dealen waar. Ze zijn zich weinig bewust van het belang van het melden van (een vermoeden van) ondermijnende criminaliteit.

- Tot slot is de meldingsbereidheid van respondenten uit de maatschappelijke-publieke sector relatief hoog. Ze nemen relatief vaak arbeidsuitbuiting waar en zijn zich goed bewust van de ernst van ondermijnende criminaliteit. Ze geven relatief vaak aan niet te (zullen) melden vanwege angst voor wraak en dat het meldproces niet anoniem is.

Figuur 5.9 Profielen van melders naar branche

	ICT/communicatie	Financieel/ juridisch	Productie	Commerciële dienstverlening	Maatschappelijke/ publieke sector
Waarneming	Middenpositie	Relatief vaak ver- schillende vormen	Vaak hennepsteelt en drugsafval	Vaak hennepsteelt, drugs dealen	Vaak arbeidsuitbuiting
Meldingsbereidheid	Beperkt	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Groot
Kennis signalen	Middenpositie	Veel: arbeidsuit- buiting, witwassen	Veel: hennep en harddrugs	Beperkt	Middenpositie
Kennis meldproces	Beperkt	Groot	Middenpositie	Middenpositie	Middenpositie
Vertrouwen overheid	Beperkt	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Middenpositie
Belang melden vermoeden	Middenpositie	Groot	Middenpositie	Beperkt	Middenpositie
Ervaren ernst	Beperkt	Groot	Middenpositie	Middenpositie	Groot
Reden(en) om niet te melden bij MMA	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, wraak en niet anoniem proces.	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, niet zo erg vinden.	Melden bij politie, niet erg vinden, bang voor wraak, valse beschuldiging	Bang valse beschuldiging, niet zo erg vinden, melden bij politie	Melden bij politie, bang vals beschuldigen, wraak en niet anoniem proces
Handelingsrichtingen voor stimuleren melden bij MMA	Vergroten kennis (anonimiteit) meldproces, bewustzijn ernst en vertrouwen overheid	Vergroten kennis signalen van productie drugs en vervolproces na melding.	Vergroten kennis signalen arbeidsuitbuiting, witwassen en bewustzijn en kennis melden.	Vergroten kennis van alle signalen en bewustzijn van het belang van melden (ook van vermoedens).	Vergroten van de kennis over de anonimiteit van het meldproces en signalen.

6 Campagnes

In dit hoofdstuk gaan we ten eerste in op de mate waarin respondenten zeggen dat ze in de afgelopen twee jaar een campagne hebben gezien gericht op meldingsbereidheid en/of dat ze aan een activiteit hebben deelgenomen waar meldingsbereidheid een onderdeel van was. Ten tweede kijken we kort naar twee campagnes van MMA die in de afgelopen jaren in de regio Den Haag zijn uitgevoerd.

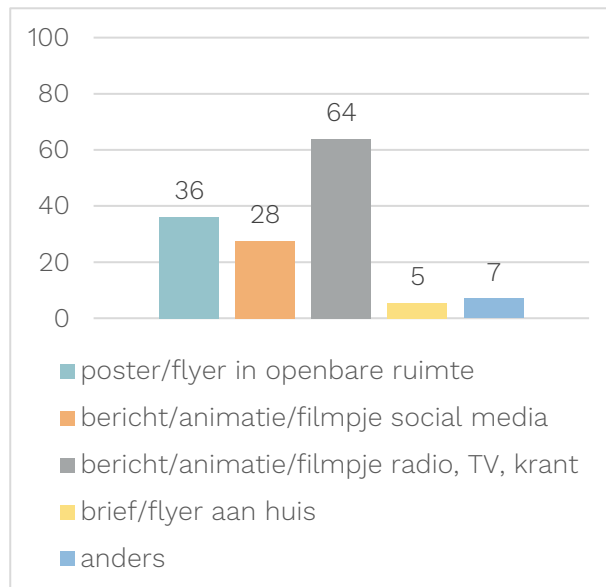
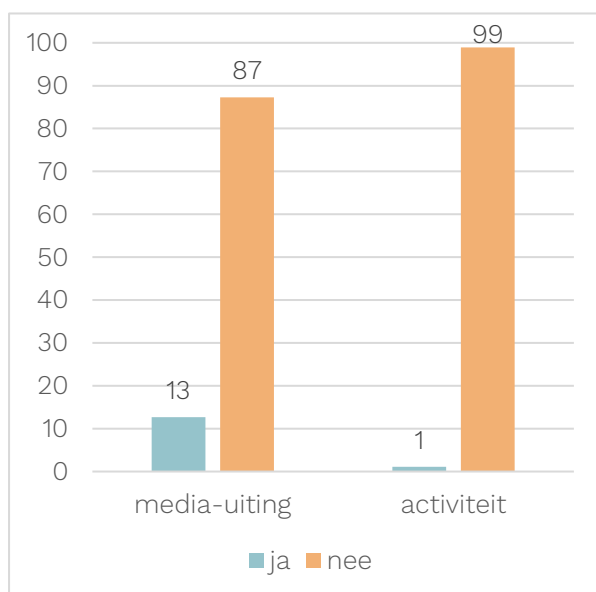
Het is goed om op te merken dat we ons in paragraaf 6.3 alleen gericht hebben op campagnes die door MMA zijn uitgevoerd. Het is goed mogelijk dat andere gemeenten campagnes hebben gedaan waarin MMA als instantie onder de aandacht is gebracht. Dat is bijvoorbeeld het geval in Hillegom, Lisse en Teylingen.

6.1 Waargenomen campagne of activiteit

Totaal

Van de respondenten heeft 13% in de afgelopen twee jaar een flyer, poster of ander bericht gezien waarin gevraagd werd om een melding te doen en 1% heeft aan een activiteit in dit kader meegedaan.⁴⁰

Figuur 6.1 Waargenomen campagne, %, N=2.518 Figuur 6.2 Soort media-uiting, %, N=319

De 319 inwoners die een media-uiting hebben gezien benoemen dat dit meestal op de radio, TV of krant was (64%). Ook een poster/flyer in de openbare ruimte en een bericht, animatie of filmpje op social media wordt door hen geregeld genoemd (resp. 36% en 28%). De 22 respondenten die een ander antwoord hebben gekozen bij het soort media-uiting, lichten dit als volgt toe:

- Opsporing Verzocht’;
- Bericht in een lokaal week- of dagblad;
- Enquête waarin een poster werd genoemd;

⁴⁰ In deze vraagstelling hebben we de inhoud en afzender buiten beschouwing gelaten in de veronderstelling dat de respondent dit waarschijnlijk niet meer zal weten.

- Op het werk (Schiphol, Ministerie, Jachthaven, kantoor);
- Politievlogger Jan Willem;
- Bord bij het politiebureau.

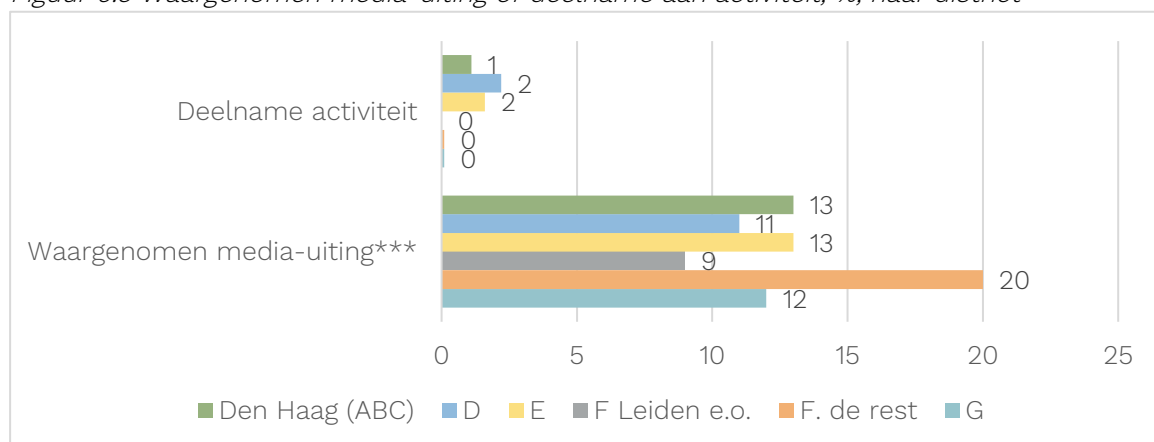
Respondenten die aan een activiteit hebben deelgenomen, geven ook een zeer gevarieerd palet aan antwoorden. Enkele voorbeelden:

- Bij mijn gemeente (als ambtenaar)
- Actie- of ondermijningsbus
- (Informatiesessie) op mijn werk
- Voorlichtingsbijeenkomst
- Politiebijeenkomst van de gemeente Zuidplas
- Politietrailer een filmpje gekeken
- WWFT voorlichting
- Lezing in de jachtclub
- Wijkgesprek met gemeente

Verschillen naar district

Figuur 6.3 geeft verschillen weer in de mate waarin respondenten uit verschillende districten in de afgelopen twee jaar een media-uiting hebben gezien over meldingsbereidheid of mee hebben gedaan aan een activiteit waarin melden gestimuleerd werd. Hieruit blijkt dat respondenten uit het zogenaamde 'district F. overige' relatief vaak een dergelijke uiting gezien hebben⁴¹ en respondenten uit district F. rondom Leiden⁴² juist minder vaak. Zoals eerder benoemd hebben de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen een campagne gehouden om de meldingsbereidheid te stimuleren (waarbij ze MMA ook onder de aandacht hebben gebracht).

Figuur 6.3 Waargenomen media-uiting of deelname aan activiteit, %, naar district

6.2 Gevolg van interventie

Om enig inzicht⁴³ in de mogelijke gevolgen van deze zogenaamde interventie(s) op de meldingsbereidheid te krijgen, kijken we naar twee indicaties hiervan:

- 1) de eigen inschatting van de respondent van dit gevolg;

⁴¹ Het gaat om Katwijk, Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Zoeterwoude.

⁴² Het gaat om Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp en Voorschoten.

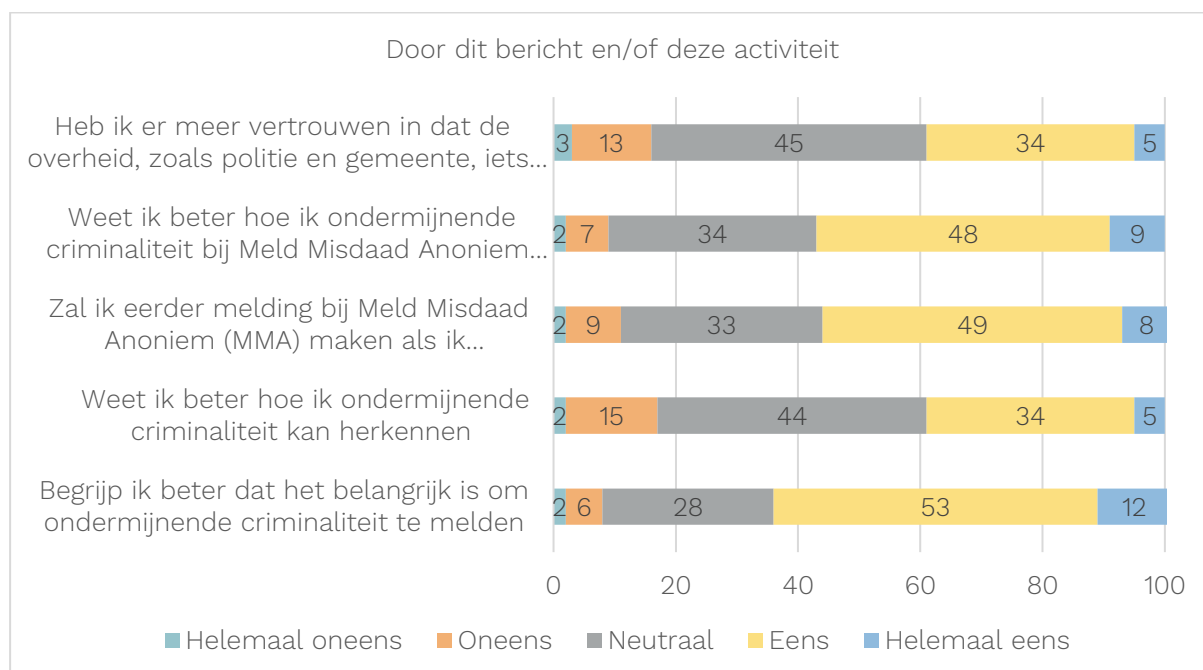
⁴³ We spreken van enig inzicht omdat dit geen wetenschappelijk betrouwbare effectmeting van een interventie betreft, waar tenminste een 0- en 1-meting voor een specifieke interventie uitgevoerd moet worden.

2) de data: een vergelijking van de meldingsbereidheid van respondenten die deze interventie(s) wel en niet gehad hebben.

Eigen inschatting

De respondenten die een bepaalde interventie (media-uiting of activiteit) hebben genoten, is gevraagd in hoeverre dit volgens henzelf bij hen tot een ontwikkeling heeft geleid. Figuur 6.4 laat zien dat respondenten met name beter begrijpen dat het belangrijk is om ondermijnende criminaliteit te melden (65% is het (helemaal) eens met de stelling), gevolgd door dat ze beter weten hoe ze dit bij MMA kunnen melden (57%) en dat ze ook eerder melding bij MMA zouden doen (57%). Een wat kleinere ontwikkeling is te zien in het beter weten hoe ze ondermijnende criminaliteit kunnen herkennen en in het vertrouwen dat de overheid iets met de melding doen (beide 43%).

Figuur 6.4 Ervaren ontwikkeling door waargenomen bericht of deelname aan activiteit gericht op meldingsbereidheid, %, N=319

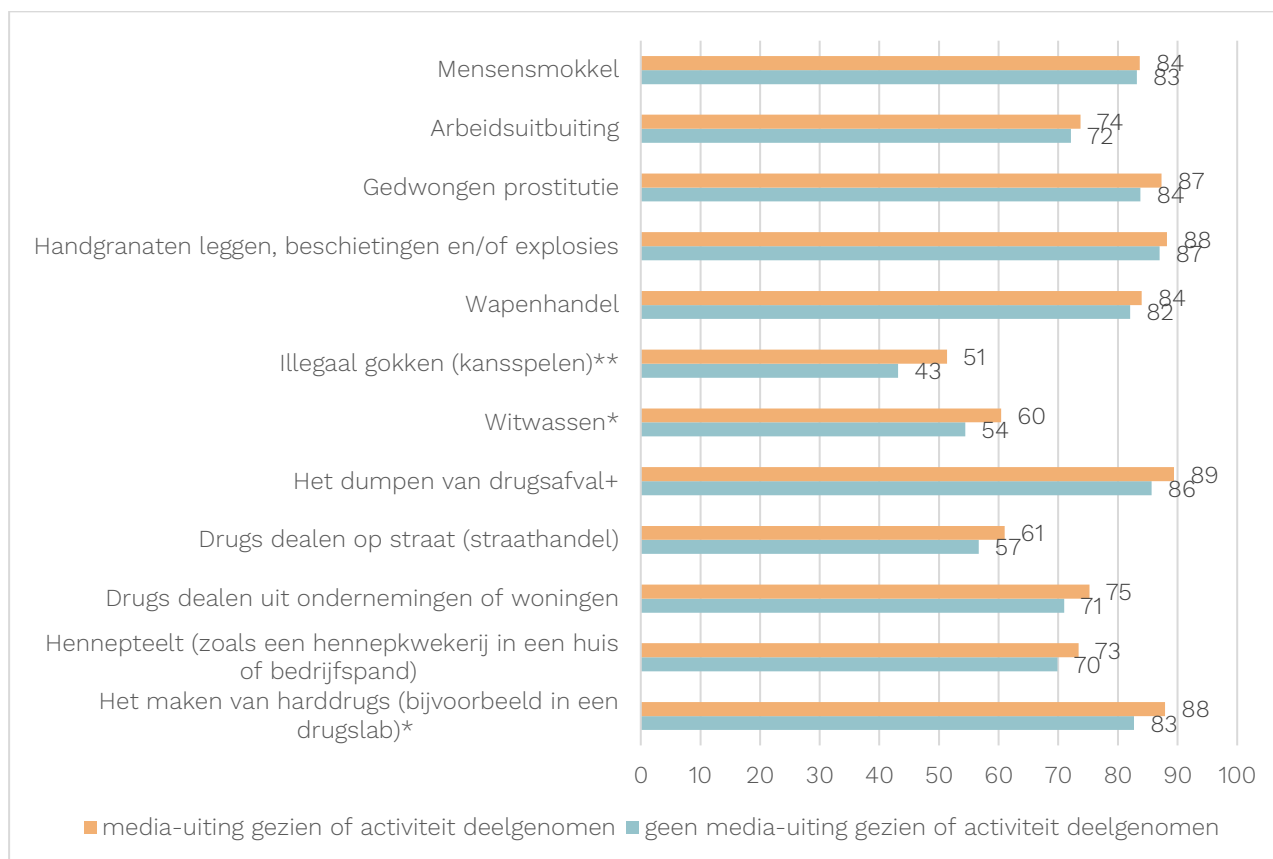
Data

Figuur 6.5 geeft de inschatting van de meldingsbereidheid weer van respondenten die wel en niet een interventie hebben gehad (een media-uiting hebben gezien en/of aan een activiteit hebben deelgenomen).

Uit deze tabel is af te lezen dat de meldingsbereidheid van respondenten die een interventie hebben gehad iets hoger ligt dan die van respondenten die deze interventie niet gehad hebben. Het verschil is significant bij illegaal gokken, witwassen en de productie van harddrugs.

Samengevat: uit de twee beschikbare gegevens komt een indicatie dat de waargenomen media-uiting en/of activiteit bij hebben gedragen aan de meldingsbereidheid van ondermijnende criminaliteit.

Figuur 6.5 Inschatting meldingsbereidheid, uitgesplitst naar wel of niet een interventie %,

6.3 Campagnes van MMA in de regio Den Haag

In de afgelopen jaren zijn twee campagnes door MMA uitgevoerd in de regio Den Haag, namelijk een campagne in Moerwijk en een campagne in Scheveningen. In deze paragraaf geven we een beschrijving van deze campagnes, waarna we kijken hoe verschillende bepalende mechanismen hierin een rol hebben gekregen en of er een ontwikkeling was in het aantal meldingen bij MMA. We gebruiken voor deze paragraaf – zoals eerder benoemd – de evaluaties die MMA zelf uitvoerde naar deze campagnes en een interview met de projectleider van beide campagnes.

Moerwijk-Den Haag

Inhoud

De campagne in Moerwijk vond plaats in de periode maart tot en met oktober 2022 in de wijk Moerwijk in de gemeente Den Haag. De campagne is uitgevoerd door MMA in samenwerking met de politie en de gemeente. De campagne richtte zich op (het melden van) jeugdcriminaliteit in de wijk. Meer specifiek op drugshandel en geweld (intimidatie, bedreiging, schiet- en steekincidenten).

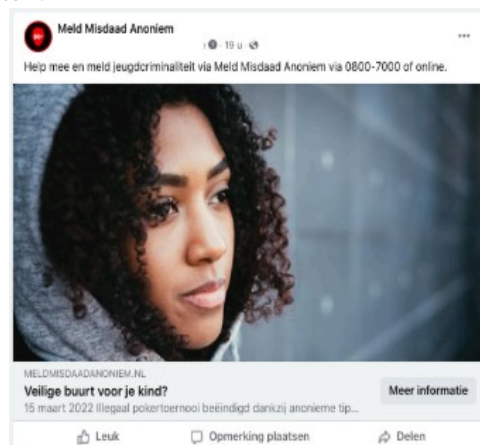
Het doel van de campagne was het vergroten van de bewustwording van burgers en het versterken van de informatiepositie van partners. Schematisch ziet de relatie tussen de hoofddoelen er als volgt uit, waarbij het versterken van de informatiepositie het beoogde

einddoel is:

De campagne bestond uit drie verschillende onderdelen:

1. Een online campagne in het postcodegebied (Google, YouTube, Facebook en Instagram) gericht op bewoners (met name ouders/ verzorgers/familieleden) die jeugdcriminaliteit kunnen waarnemen. Dit heeft geleid tot 348.0000 vertoningen. Ongeveer 4.000 mensen hebben de video uitgekeken en 554 hebben er geklikt op een advertentie die verwees naar de MMA-campagnepagina.
2. Samenwerkingspartners (jongerenwerk, welzijn, woningcorporaties en scholen) kregen een toolkit met flyers om uit te delen en posters om op te hangen. Hierdoor raakten partners beter op de hoogte van de werkwijze van MMA en kunnen hier beter aan doorverwijzen. Met name woningcorporaties en jongerenwerkers hebben de campagne gedeeld met bewoners, jeugd en ouders.
3. Samen met gemeente, politie en coördinatoren MMA zijn negen bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners, professionals en ouders. Bijvoorbeeld een bijeenkomst op een basisschool met moeders en een docent, een sessie met vrijwilligers en een bijeenkomst met professionals van een woningcorporatie.

Geadresseerde meldmechanismen

Mechanisme	Onderdeel van campagne
Perceptie van de ernst van de problematiek	In de campagne lag de focus niet zo zeer op de ernst van de problematiek, omdat de jeugdproblematiek reeds heel voelbaar was voor de inwoners van de wijk. 'Je hoeft dat niet uit te leggen, mensen hebben er last van en maken het aan den lijve mee.' Wel is er informatie over de risico's en gevolgen verstrekt in de online campagne en tijdens de bijeenkomsten.
Kennis over en geloven in anoniem melden	Dit mechanisme stond het meest centraal in de bijeenkomsten. In algemene zin ziet MMA dat het altijd ontbreekt aan kennis en geloven in anoniem melden. Hierbij speelt een rol dat bij opsporingsberichten het nummer van MMA altijd te zien is samen met het nummer van de politie. In de beeldvorming is MMA vaak onderdeel van de politie. Zowel in de campagne als in de bijeenkomsten is uitgelegd dat bij MMA melden echt anoniem is. Bij de bijeenkomsten met professionals is hier extra aandacht voor geweest. Daarin werd ook de technische kant uitgelegd; dus dat ze niet alles door kunnen geven wat mensen

	melden, dat ze een afweging maken over wat herleidbaar is en dat ze niks opnemen en bewaren.
Zekerheid en bewijs over daderschap	In de online campagne, toolkit en bij bijeenkomsten is aandacht besteed aan het herkennen van signalen van drugscriminaliteit en dat je ook kunt melden bij een vermoeden.
Vertrouwen in de overheid	Moerwijk is een kwetsbare wijk met veel multiproblematiek en weinig vertrouwen in de overheid. De campagne richtte zich daarom onder andere op sleutelfiguren in de wijk die in plaats van de overheid 'de boodschap' uit kunnen dragen naar bewoners. De politie en gemeente zijn aan de andere kant bewust wel onderdeel van de campagne, omdat het in de ervaring van de projectleider krachtiger is als zij zeggen dat het belangrijk is om te melden, dan iemand van MMA. Zij zijn de vaste partijen in de wijk en ook degene die opvolging aan een melding kunnen geven.

Tot slot kwam aan de orde dat tijdens de bijeenkomsten met professionals ook wordt besproken wat meldmotieven van bewoners zijn. Hierbij wordt ingegaan op de dilemma's van bewoners in het keuzeprocess om wel of niet te melden. Deze kennis kan professionals helpen in hun afweging mensen naar MMA te verwijzen en om een goede uitleg aan bewoners te geven.

Ontwikkeling aantal meldingen

Uit de door MMA uitgevoerde evaluatie blijkt dat in de periode van de campagne er 24 MMA-meldingen waren. In dezelfde periode een jaar eerder waren er 31 meldingen. Het aantal meldingen is dus met 23% afgenomen.⁴⁴

De projectleider licht toe dat een campagne geen 'toverstaf' voor een hoger aantal meldingen is. Vooral als het gaat om wantrouwen tegen de overheid, dan is hier geen snelle oplossing voor. Dat vraagt een lange adem en daarom is het belangrijk dat er een goede samenwerking is met de gemeente en dat de gemeente zich hieraan committeert. Ook de betrokkenheid van de politie in de vorm van de wijkagent is belangrijk, omdat dit een vaste speler in de wijk is.

Hiernaast zetten campagnes niet alleen in op het verhogen van het aantal meldingen, maar bijvoorbeeld ook op preventie, zoals bij deze campagne gericht op jeugdcriminaliteit of op een verbeterde samenwerking.

Scheveningen-Haven

Inhoud

In Scheveningen Haven heeft een campagne plaatsgevonden van april tot en met november 2023. De campagne is een samenwerking van MMA met het RIEC, gemeente en andere professionals. De campagne richtte zich drugssmokkel en ondermijning in de haven van Scheveningen. Het doel van de campagne is om de bewustwording te vergroten en de informatiepositie van partners te versterken. Schematisch ziet de relatie tussen de hoofdoelen er als volgt uit, waarbij het versterken van de informatiepositie het beoogde

⁴⁴ In dezelfde periode is in de meldingsbereidheid in het hele werkgebied van de eenheid Den Haag afgenomen met 9%.

einddoel is:

De doelgroepen van de campagne waren mensen die langere tijd in en rondom de haven van Scheveningen werken en wonen, deze goed kennen en een binding met de haven hebben: bewoners/burgers, ondernemers, visserij, overheden en NGO's.

De campagne bestond uit twee verschillende onderdelen:

1. Online advertentie op Google en Facebook met drie thema's in drie verschillende 'flights'⁴⁵: algemene bewustwording, signalen, melden helpt/waarborging anonimiteit. De selectie van de campagne is gedaan op postcodegebied van de haven, waardoor alle inwoners deze te zien hebben gekregen.⁴⁶

De banners op Google zijn 1.44 miljoen keer vertoond. Via Google zijn 1.086 clicks behaald. Advertenties op Facebook hebben ruim 51.000 mensen bereikt die de advertentie gemiddeld 2.8 keer hebben gezien. Er is 2.216 keer op een advertentie geklikt.

2. Zeven presentaties/bijeenkomsten waarvan drie met minimaal 100 deelnemers en 4 bijeenkomsten waarvan het aantal deelnemers onbekend is. Verschillende doelgroepen: schippers/zeilers, professionals, lokale media, verkeersleiders, vrijwilligers, bewoners en middenkader. De inhoud varieerde vanwege de wisselende doelgroep per bijeenkomst.

In de door MMA uitgevoerde evaluatie staat dat gesprekken die door sleutelfiguren in de wijk zijn gevoerd het meeste impact hebben gehad. Dit hebben ze teruggekregen van professionals die zeiden dat ze meer zijn gaan adviseren naar andere professionals en bewoners in de wijk.

Geadresseerde meldmechanismen

Mechanisme	Onderdeel van campagne
Perceptie van de ernst van de problematiek	De perceptie van ernst was in Scheveningen-Haven lager dan in Moerwijk. Ondermijning en drugssmokkel is immers een minder tastbaar onderwerp, waar veel bewoners/professionals niet direct last van hebben. De eerste 'flight' van de online campagne was dan ook gericht op algemene bewustwording. De boodschap van de online campagne was: de haven is van jullie en het is niet de bedoeling dat criminelen daar gebruik van maken. Bij de bijeenkomsten is geprobeerd dit in de gesprekken persoonlijker te maken; wat als je zelf wordt benaderd of jouw personeel? Hoe ga je daar dan mee om?

⁴⁵ Elke cyclus binnen een campagne heet een flight.

⁴⁶ Hier is voor gekozen, omdat bleek dat veel werknemers ook in Scheveningen wonen. Wel zijn er in de uitingen verschillende rollen te zien zijn die horen bij de doelgroepen (een visser of een ondernemer), waarmee gepoogd is deze rollen in het gebied te adresseren.

Kennis over en geloven in anoniem melden	Er was weinig kennis over MMA. Online is de 3 ^e flight daarom gericht geweest op hoe je anoniem kan melden. Bij de bijeenkomsten is er ook aandacht besteed aan het melden bij MMA.
Zekerheid en bewijs over daderschap	De 2 ^e flight van de online campagne bevatte informatie bedoeld voor het beter herkennen van signalen van ondermijnende drugscriminaliteit. Deze signalen zijn ook altijd onderdeel geweest van de bijeenkomsten. In de bijeenkomst heeft de projectleider ook altijd uitgelegd: 'op basis van 1 anonieme tip krijgt iemand geen strafblad; dat wordt onderzocht.' Dit omdat iedereen elkaar kent en mensen bang zijn dat hun melding grote gevolgen heeft voor diegene om wie het gaat.
Vertrouwen in de overheid	Er is weinig vertrouwen in de overheid en de wijkagent is niet altijd zichtbaar. In de campagne is daarom een bijeenkomst bij de havendienst georganiseerd, omdat deze wel heel zichtbaar en benaderbaar is in de haven. In deze bijeenkomst zijn signalen en melddilemma's aan bod gekomen. De deelnemers woonden bijna allemaal ook in de wijk, 'dus dan heb je een dubbel bereik'. Met de gemeente en politie is in het kader van 'vertrouwen in de overheid' gesproken over het belang van het oppakken van een melding.

Ontwikkeling aantal meldingen

Uit de door MMA uitgevoerde evaluatie blijkt dat in de periode van de campagne er 16 MMA-meldingen waren. In dezelfde periode een jaar eerder waren er 11 meldingen. Het aantal meldingen is dus toegenomen.⁴⁷

Conclusie

Uit de analyse van twee campagnes van MMA in de regio Den Haag kunnen verschillende interessante punten gedestilleerd worden:

- 1) Er zijn in de afgelopen jaren maar weinig campagnes van MMA geweest in de regio en deze richtten zich op een specifiek gebied en doelgroep.
- 2) De campagnes bevatten zowel een online als een fysiek onderdeel.
- 3) De doelgroepen zijn divers: burgers (bewoners/ouders), maar ook professionals (zowel als doorverwijzer, informatieverstrekker als potentiële melder)
- 4) De focus van de campagnes ligt op kennis over (het proces van) MMA, het herkennen van signalen en afhankelijk van de reeds ervaren ernst op meer bewustwording ernst (meer nodig in Scheveningen, dan in Moerwijk).
- 5) De opbrengsten zijn niet altijd (direct) zichtbaar in cijfers
- 6) Enkele lessen:
 - a. Samenwerking gemeente en politie is heel belangrijk voor het uitdragen van een boodschap, zowel naar andere professionals als naar burgers. Zij zijn de vaste partijen in een wijk.
 - b. Directe communicatie en interactief bespreken en uitleggen maakt het mogelijk om echt in te gaan op dilemma's en twijfels van mensen.
 - c. Het blijkt online eenvoudig om een grote groep bewoners van een postcodegebied te bereiken.

⁴⁷ In dezelfde periode is in Den Haag de meldingsbereidheid afgenomen met 5%.

Literatuur

- Boelens, M., & Groothuis, S., (2020) *Weerbare boeren in een kwetsbaar gebied. Over drugscriminaliteit en ondermijnende effecten daarvan op boeren en tuinders*. TwynstraGudde.
- Broekhuizen, J., Meulenkamp, T., Stoutjesdijk, F., & Boutellier, H. (2018). *Ondermijnende criminaliteit en de meldingsbereidheid van burgers*. Taskforce Brabant-Zeeland.
- Broekhuizen, J. (2022) *De poortwachtersfunctie van Amsterdamse makelaars*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.
- Conradie, M., & Lenderink, T., (2022) *Wet OHP Landbouw in de praktijk*. I&O Research.
- Goudriaan, H., Lynch, J. P., & Nieuwbeerta, P. (2004). Reporting to the police in Western Nations: A theoretical analysis of the effects of social context. *Justice Quarterly*, 21(4), 933-969.
- Graham, A., Kulig, T. C., & Cullen, F. T. (2020). Willingness to report crime to the police: Traditional crime, cybercrime, and procedural justice. *Policing: An International Journal*, 43(1), 1-16.
- Hoogendoorn, A., & Remmers, N. (2021). *Meldingsbereidheid ondermijning: Rapportage inzake de kennis en de meldingsbereidheid van Rotterdammers met betrekking tot ondermijnende criminaliteit*. Rotterdam: Blauw.
- Maan, J., & De Wild, A. (2023) *Waarom ondernemers verdachte situaties melden, of niet*. Gelezen op: <https://ccv-secondant.nl/platform/article/waarom-ondernemers-verdachte-situaties-melden-of-niet>
- Marijnissen, D., Palmen, D., & Smulders, I. (2024). *Aanpak en preventie van ondermijnende criminaliteit: De inzet van gedifferentieerde communicatie om burgerparticipatie te bevorderen*. Centre of Expertise Veiligheid en Veerkracht – Avans Hogeschool.
- Mehlbaum, S., & Broekhuizen, J. (2021). *Eindrapportage vreemde geuren*. Mehlbaum Onderzoek.
- Sargeant, E., & Kochel, T. R. (2016). Re-examining the normative, expressive, and instrumental models: How do feelings of insecurity condition the willingness to cooperate with police in different contexts? *Policing and Society*, 28(7), 823-840.
- Schreurs, W. (2019). Waarom melden burgers? Individuele, sociale en institutionele drijfveren voor meldgedrag in het verleden en toekomstige meldingsbereidheid. *Tijdschrift voor veiligheid*, 19(2020), 8-28.
- Sheeran, P., & Webb, T. L. (2016). The intention-behavior gap. *Social and Personality Psychology Compass*, 10 (9), 503-518.
- Tyler, T. R., & Fagan, J. (2008). Legitimacy and cooperation: Why do people help the police fight crime in their communities? *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6, 231-275.
- Tolsma, J., Blaauw, J., & Te Grotenhuis, M. (2012). When do people report crime to the police? Results from a factorial survey design in the Netherlands, 2010. *Journal of Experimental Criminology*, 8, 117-134.

Bijlage 1 Tabellen hoofdstuk 1

Achtergrondkenmerken

Leeftijd

Tabel 1 Onderzoeksgroep naar leeftijd, N=2518

	Aantal	%
17-25 jaar	124	4,9
26-35 jaar	330	13,1
36-50 jaar	364	14,5
51-65 jaar	644	25,6
66-80 jaar	971	38,6
81 jaar of ouder	85	3,4

Arbeidsomstandigheid

Tabel 2 Onderzoeksgroep naar belangrijkste dagbesteding, N=2517

	Aantal	%
ondernemer met personeel/ZZP'er/freelancer	151	6,0
werkzaam in loondienst (bedrijfsleven)	533	21,2
werkzaam bij de overheid	219	8,7
werkzaam bij de semi-overheid (onderwijs, zorg, politie, etc.)	312	12,4
arbeidsongeschikt/ werkloos / werkzoekend / bijstand/ huisvrouw / huisman	193	7,7
gepensioneerd of VUT	973	38,6
studerend / schoolgaand	103	4,1
anders	33	1,3

Tabel 3 Onderzoeksgroep naar branche waarin een respondent werkzaam is, N=1619

	Aantal	%
Landbouw, bosbouw, visserij	22	1,4
Delfstoffen, energie, water, afval	27	1,7
Bouw	35	2,2
Productie, installatie, reparatie	69	4,3
Transport	42	2,6
Vervoer	29	1,8
Bezorgdiensten	12	0,7
Winkel	41	2,5
Groothandel	26	1,6
Autohandel	3	0,2
Horeca	21	1,3
Recreatie	24	1,5
Sport	4	0,2
Zorg	264	16,4
Onderwijs	190	11,8
Overheid	304	18,9
IT	125	7,8
Telecommunicatie	15	0,9
Media	17	1,1
Financiële dienstverlening	91	5,7
Vastgoed	21	1,3
Notariaat	7	0,4
Makelaardij	1	0,1
Advocatuur	6	0,4
Anders, namelijk.....	447	27,8

Tabel 4 Onderzoeksgroep naar branche waarin een respondent werkzaam is, gecategoriseerd naar branchegroepen, N=1619

	Aantal	%
Productie	145	9,0
Landbouw, bosbouw, visserij	22	1,4
Delfstoffen, energie, water, afval	27	1,7
Bouw	35	2,2
Productie, installatie, reparatie	69	4,3
Commercie en dienstverlening	175	10,8
Transport	42	2,6
Vervoer	29	1,8
Bezorgdiensten	12	0,7
Winkel	41	2,5
Groothandel	26	1,6
Autohandel	3	0,2
Horeca	21	1,3
Recreatie	24	1,5
Sport	4	0,2
Publieke en maatschappelijke sector	724	44,8
Zorg	264	16,4
Onderwijs	190	11,8
Overheid	304	18,9
ICT en communicatie	148	9,1
IT	125	7,8
Telecommunicatie	15	0,9
Media	17	1,1
Financiële en juridische dienstverlening	123	7,6
Financiële dienstverlening	91	5,7
Vastgoed	21	1,3
Notariaat	7	0,4
Makelaardij	1	0,1
Advocatuur	6	0,4
Anders, namelijk.....	447	27,8

Tabel 5 Onderzoeksgroep naar aard werkzaamheden, N=1607

	Past Helemaal		Past beetje		Past niet	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Bij mensen thuis komen	171	10,6	207	12,9	1230	76,5
In buitengebied werken	37	2,3	112	7,0	1458	90,7
Buiten werken	63	3,9	156	9,7	1388	86,4
Met kinderen/jongeren werken	179	11,1	182	11,3	1246	77,5
Werk achter bureau en/of op kantoor	851	53,0	340	21,2	416	25,9
Ik zit op de weg	122	7,6	316	19,7	1169	72,7

Opleiding

Tabel 6 Onderzoeksgroep naar opleidingsniveau, N=2507

	Aantal	%
Laag	302	12,0
geen onderwijs / basisonderwijs / cursus inburgering / cursus Nederlandse	8	
LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding	61	
MAVO / HAVO of VWO (eerste drie jaar) / ULO / MULO / VMBO (TL of GL) / VSO	233	
Midden	306	12,2
MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)	306	
Hoog	1899	75,7
HAVO of VWO (overgegaan naar de 4e klas) / HBS / MMS / HBO propedeuse of WO Propedeuse	200	
HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats - of WO-bachelor	807	
WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs	892	

Inkomen

Tabel 7 Onderzoeksgroep naar inkomen, N=2239

	Aantal	%
minimum (< €14.100)	109	4,3
beneden modaal (€14.100 -€29.500)	195	8,7
bijna modaal (€29.500 -€36.500)	223	10,0
modaal (€36.500 - €43.500)	364	16,3
tussen 1 en 2x modaal (€43.500 -€73.000)	656	29,3
2x modaal (€73.000 - €87.100)	267	11,9
meer dan 2x modaal (€87.100 of >)	425	19,0

Bijlage 2 Tabellen hoofdstuk 2

Tabel 1 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, N=2518

	Ja, dat weet ik zeker	Ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker	Nee	Weet ik niet	Wil ik liever niet zeggen
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	3,5	3,6	81,9	11,0	0,0
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	15,5	11,1	65,5	7,8	0,1
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	10,3	12,0	67,8	9,9	0,0
Drugs dealen op straat (straathandel)	18,1	19,9	54,5	7,3	0,1
Het dumpen van drugsafval	2,5	2,1	84,4	10,9	0,1
Witwassen	2,5	10,2	69,3	17,9	0,1
Illegaal gokken (kansspelen)	2,6	3,7	76,1	17,7	0,0
Wapenhandel	0,7	1,2	82,6	15,5	0,1
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	4,9	1,4	83,6	10,0	0,1
Gedwongen prostitutie	0,9	1,7	82,8	14,6	0,1
Arbeidsuitbuiting	2,9	7,7	72,4	16,9	0,1
Mensensmokkel	0,7	1,1	82,4	15,7	0,1

Tabel 2 Mate waarin waargenomen vormen van criminaliteit zijn gemeld, % soms en elke keer samengenomen

	Den Haag (ABC)		D		E		F Leiden e.o.		F. overige		G	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	51	11,8	29	6,9	23	8,7	15	0,0	22	0,0	39	7,7
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	153	9,2	95	5,3	102	6,9	88	3,4	79	3,4	153	4,6
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen*	109	11,9	68	7,4	85	3,5	112	2,7	74	2,7	114	3,5
Drugs dealen op straat (straathandel)	204	7,4	98	5,1	165	3,0	16 9	6,5	112	5,4	211	7,1
Het dumpen van drugsafval	31	12,9	12	16,7	13	9	10	9	8	9	44	18,2
Witwassen	93	3,2	24	4,2	42	0,0	72	1,4	37	2,7	53	7,5
Illegaal gokken (kansspelen)	56	5,4	18	5,6	19	0,0	29	0,0	15	0,0	20	5,0
Wapenhandel	14	14,3	4	0,0	3	0,0	6	0,0	8	0,0	13	7,0
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	41	4,9	17	0,0	52	0,0	16	6,3	17	0,0	17	5,9
Gedwongen prostitutie	29	6,9	7	28,6	2	0,0	10	0,0	2	0,0	14	7,1
Arbeidsuitbuiting	88	5,7	17	5,9	49	4,1	28	3,6	38	0,0	47	4,3
Mensensmokkel	20	15,0	4	25,0	3	0,0	8	0,0	2	0,0	8	12,5
Gewogen gemiddelde		8,1		6,4		3,6		3,7		3,0		6,5

* p<.05.

Bijlage 3 Tabellen hoofdstuk 3

Waargenomen ondermijnende criminaliteit

Leeftijd

Tabel 1 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar leeftijd % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

		17-25 jaar	26-35 jaar	36-50 jaar	51-65 jaar	66-80 jaar	81 jaar en ouder
N	p	124	330	364	644	971	85
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	*	7,3	9,7	10,2	6,7	5,8	2,4
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)		25,8	27,6	28,3	28,3	25,4	18,8
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	***	24,2	32,1	27,5	23,6	17,0	10,6
Drugs dealen op straat (straathandel)	***	43,5	51,2	46,2	39,8	31,1	11,8
Het dumpen van drugsafval	**	2,4	3,9	7,1	6,1	3,8	0,0
Witwassen	***	15,3	28,2	15,4	12,3	7,6	0,0
Illegaal gokken (kansspelen)	*	6,5	7,9	7,4	7,8	4,6	1,2
Wapenhandel	**	0,8	4,5	1,9	2,2	1,0	1,2
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	***	11,3	10,9	8,0	7,6	3,1	2,4
Gedwongen prostitutie	*	0,0	3,3	4,9	2,3	1,9	2,4
Arbeidsuitbuiting	***	7,3	16,1	13,7	9,8	9,3	2,4
Mensensmokkel		0,8	2,1	3,0	2,2	1,1	1,2

* p<.05, ** p<.01 *** p<.001⁴⁸

⁴⁸ Bij een p-waarde onder de 0.05 spreken we van een statistisch significant verschil. We duiden dit aan met een *. De kans dat gevonden verschillen toevallig zijn, betreft minder dan 5%. We geven het ook aan wanneer de waarde onder de 0.01 ligt (**) of onder de 0.001 (***).

Arbeidsomstandigheid

Tabel 2 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar arbeidsomstandigheid % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

		Onder nemer met of zonder perso- neel	Loon- dienst be- drijfs- leven	Over- heid	Semi- over- heid	Zonder werk ⁴⁹	Pen- sioen	School ⁵⁰
N	p	151	533	219	412	193	973	103
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)		4,6	8,3	7,3	7,7	9,3	6,2	8,7
Hennepteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)		25,2	29,3	28,3	24,0	25,9	26,2	24,3
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	***	23,8	28,2	20,5	23,4	27,5	17,6	28,2
Drugs dealen op straat (straathandel)	***	45,7	42,2	44,3	44,2	37,0	31,0	40,8
Het dumpen van drugsafval		5,3	4,1	5,0	5,1	7,3	4,4	1,9
Witwassen	***	21,2	15,9	18,3	16,0	8,3	7,5	19,4
Illegaal gokken (kansspelen)		7,3	8,4	5,9	3,8	7,3	5,3	8,7
Wapenhandel		1,3	3,2	2,3	1,9	1,0	1,4	1,9
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	***	9,3	8,3	10,5	5,4	9,8	3,4	8,7
Gedwongen prostitutie	*	4,7	2,1	5,0	3,8	1,0	2,1	0,0
Arbeidsuitbuiting		12,6	10,7	16,4	13,1	7,8	8,8	9,7
Mensensmokkel		4,0	1,9	2,3	1,3	3,1	1,3	1,0

* p<.05, ** p<.01⁵¹

⁴⁹ Arbeidsongeschikt, werkloos, werkzoekend, bijstand, huisvrouw, huisman.

⁵⁰ Studerend of schoolgaand.

⁵¹ Bij een p-waarde onder de 0.05 spreken we van een statistisch significant verschil. We duiden dit aan met een *. De kans dat gevonden verschillen toevallig zijn, betreft minder dan 5%. We geven het ook aan wanneer de waarde onder de 0.01 ligt (**) of onder de 0.001 (***).

Aard van het werk

Tabel 3 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar aard van het werk % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

	Bij mensen thuis	Buiten-gebied	Buiten	Kinderen/jongeren	Bureau/kantoor	Op de weg
N	378	149	219	361	1191	438
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	11,4	12,8	13,7	10,0	7,1	9,8
Hennepteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	35,5	38,3	36,1	28,9	26,8	31,3
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	31,8	30,4	34,9	32,4	24,3	31,4
Drugs dealen op straat (straathandel)	48,7	51,0	52,8	52,4	42,2	49,5
Het dumpen van drugsafval	7,9	11,4	11,4	7,5	4,5	6,6
Witwassen	18,3	23,5	19,3	20,2	17,6	19,9
Illegaal gokken (kansspelen)	9,8	12,8	10,5	10,5	6,7	9,4
Wapenhandel	4,2	4,7	4,6	3,9	2,5	3,4
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	9,8	11,4	12,8	8,6	8,1	10,7
Gedwongen prostitutie	3,7	5,4	5,5	3,3	3,0	4,3
Arbeidsuitbuiting	16,1	18,8	16,0	13,9	12,2	14,8
Mensensmokkel	3,4	4,7	4,1	2,5	1,8	3,2

Branche

Tabel 4 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar branche % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

	Productie	Commerciële dienstverlening	ICT/communicatie	Financieel/juridisch	Publieke/maatschappelijke sector
N	145	175	148	123	724
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	5,5	10,3	10,1	12,2	7,5
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	31,7	30,9	28,4	27,6	27,9
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	25,5	29,9	29,1	30,9	24,2
Drugs dealen op straat (straathandel)	38,6	47,1	45,9	45,5	45,2
Het dumpen van drugsafval	8,3	4,6	5,4	5,7	5,5
Witwassen	17,2	14,9	19,6	20,3	17,4
Illegaal gokken (kansspelen)	7,6	8,6	8,8	10,6	6,1
Wapenhandel	2,8	2,9	2,7	0,8	2,6
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	9,0	6,9	7,4	6,5	7,0
Gedwongen prostitutie	3,4	2,9	3,4	1,6	3,5
Arbeidsuitbuiting	8,3	10,9	10,1	11,4	13,5
Mensensmokkel	2,1	1,1	3,4	2,4	1,8

Opleiding

Tabel 5 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar opleiding % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

N	p	Laag	Midden	Hoog
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	***	6,6	13,4	6,2
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)		30,1	30,7	25,6
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen		21,3	26,5	22,0
Drugs dealen op straat (straathandel)	*	30,5	40,5	39,1
Het dumpen van drugsafval		4,6	4,6	4,7
Witwassen	***	4,6	6,9	15,1
Illegaal gokken (kansspelen)		5,3	5,9	6,5
Wapenhandel		2,0	1,6	1,9
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	***	1,7	5,9	7,2
Gedwongen prostitutie		2,3	2,6	2,6
Arbeidsuitbuiting	*	6,6	8,8	11,6
Mensensmokkel		0,7	1,6	2,0

* p<.05, ** p<.01⁵²

⁵² Bij een p-waarde onder de 0.05 spreken we van een statistisch significant verschil. We duiden dit aan met een *. De kans dat gevonden verschillen toevallig zijn, betreft minder dan 5%. We geven het ook aan wanneer de waarde onder de 0.01 ligt (***) of onder de 0.001 (***).

Inkomen

Tabel 6 Mate waarin verschillende vormen van criminaliteit worden waargenomen, naar inkomen % ja, dat weet ik zeker en ja, maar dat weet ik niet helemaal zeker, N=2518

		mini- mum (< €14.100)	beneden modaal (€14.100 - €29.500)	bijna modaal (€29.500 - €36.500)	modaal (€36.500 - €43.500)	tussen 1 en 2x modaal (€43.500 - €73.000)	2x modaal (€73.000 - €87.100)	meer dan 2x modaal (€87.100 of >)
N	p	109	195	223	364	656	267	425
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)		8,3	6,7	8,5	8,0	6,4	7,5	5,6
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspan)	**	25,7	20,5	27,4	33,8	27,3	28,8	21,9
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen		30,6	22,6	26,0	22,5	21,5	24,3	21,9
Drugs dealen op straat (straathandel)		42,2	41,8	33,6	38,5	37,0	41,9	39,1
Het dumpen van drugsafval		3,7	4,6	4,9	4,9	5,5	4,9	3,8
Witwassen	***	18,3	9,8	9,4	9,6	12,3	19,5	15,3
Illegaal gokken (kansspelen)		10,1	5,6	6,7	5,5	7,8	6,0	5,6
Wapenhandel		2,8	1,5	3,1	1,9	2,0	1,1	1,4
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	*	13,8	4,1	5,8	5,2	6,9	6,0	5,2
Gedwongen prostitutie		4,6	1,0	4,0	3,3	2,4	1,9	1,9
Arbeidsuitbuiting		8,3	9,7	11,3	11,5	10,2	14,6	10,1
Mensensmokkel		4,6	2,1	2,7	1,9	1,2	1,5	1,2

* p<.05, ** p<.01⁵³

⁵³ Bij een p-waarde onder de 0.05 spreken we van een statistisch significant verschil. We duiden dit aan met een *. De kans dat gevonden verschillen toevallig zijn, betreft minder dan 5%. We geven het ook aan wanneer de waarde onder de 0.01 ligt (**) of onder de 0.001 (***).

Inschatting meldingsbereidheid naar achtergrondkenmerk

Totaal

Tabel 1 Inschatting meldingsbereidheid

	Zeker niet	Waarschijn- lijk niet	Waarschijn- lijk wel	Zeker wel	Waarschijn- lijk of zeker wel
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	3,3	13,3	50,5	32,9	83,4
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspan)	4,6	25,0	46,1	24,2	70,3
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	4,4	24,4	46,4	25,1	71,5
Drugs dealen op straat (straathandel)	6,5	36,3	35,5	21,7	57,2
Het dumpen van drugsafval	3,0	10,8	37,8	48,3	86,1
Witwassen	5,6	39,2	37,6	17,6	55,2
Illegaal gokken (kansspelen)	8,8	47,0	29,9	14,4	44,3
Wapenhandel	4,4	13,3	41,1	41,1	82,2
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	3,8	9,1	32,2	55,0	87,2
Gedwongen prostitutie	2,7	13,1	38,7	45,6	84,3
Arbeidsuitbuiting	3,5	24,2	44,1	28,2	72,3
Mensensmokkel	3,2	13,6	40,8	42,4	83,2

Leeftijd

Tabel 2 Ingeschatte meldingsbereidheid naar leeftijd % waarschijnlijk of zeker melden

	17-25 jaar	26-35 jaar	36-50 jaar	51-65 jaar	66-80 jaar	81 jaar of ouder
N	124	330	364	644	971	85
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugsfab)***	67,7	71,5	76,7	84,5	90,5	91,8
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)***	48,4	49,7	62,9	72,4	80,3	84,7
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen***	41,1	47,9	65,1	75,0	82,7	82,4
Drugs dealen op straat (straathandel) ***	24,2	30,3	51,1	59,5	69,6	77,7
Het dumpen van drugsafval***	70,2	75,5	79,4	87,6	93,1	89,4
Witwassen***	35,5	40,0	45,6	57,1	63,4	75,3
Illegaal gokken (kansspelen) ***	16,9	28,2	36,3	46,0	53,5	62,4
Wapenhandel***	79,0	76,4	78,0	82,8	85,8	84,7
Handgranaten leggen, beschietingen explosies***	82,3	83,9	81,3	87,0	90,8	90,6
Gedwongen prostitutie	83,1	83,6	80,0	84,3	86,1	84,7
Arbeidsuitbuiting* **	60,5	60,6	67,3	73,3	78,3	81,2
Mensensmokkel*	81,5	81,2	79,7	81,7	86,5	83,5

Arbeidsomstandigheid

Tabel 3 Ingeschatte meldingsbereidheid naar arbeidsomstandigheid % waarschijnlijk of zeker melden

	Ondernem er met of zonder personeel	Loondienst bedrijfs- leven	Over- heid	Semi- overheid	Zonder werk ⁵⁴	Pensioen	School ⁵⁵
N	151	533	219	412	193	973	103
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)***	79,5	77,1	84,5	82,1	75,1	90,4	72,8
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspan) ***	65,6	58,9	68,9	69,6	69,4	80,1	51,5
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen***	70,2	62,1	70,3	65,4	69,9	82,5	44,7
Drugs dealen op straat (straathandel)***	54,3	49,5	53,0	49,4	56,0	69,0	25,2
Het dumpen van drugsafval***	86,1	80,7	86,3	82,7	78,8	92,6	75,7
Witwassen***	52,3	50,8	52,1	46,8	52,8	63,5	35,9
Illegaal gokken (kansspelen)***	38,4	36,2	45,7	37,8	42,0	53,6	23,3
Wapenhandel*	80,8	80,1	84,0	79,5	75,6	85,6	81,6
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	83,4	84,1	86,8	86,2	81,9	90,8	86,4
Gedwongen prostitutie	82,1	82,0	82,6	83,3	82,9	85,8	89,3
Arbeidsuitbuiting* **	67,5	68,1	72,1	64,7	73,1	78,1	68,0
Mensensmokkel	78,8	81,1	81,7	82,4	81,9	85,8	84,5

⁵⁴ Arbeidsongeschikt, werkloos, werkzoekend, bijstand, huisvrouw, huisman.

⁵⁵ Studerend of schoolgaand.

Branche

Tabel 4 Ingeschatte meldingsbereidheid naar branche % waarschijnlijk of zeker melden

	Productie	Commer- ciële dienstverle- ning	ICT/ communi- catie	Financieel/ juridisch	Publieke/ maat- schappelijke sector
N	145	175	148	123	724
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)	84,1	76,6	73,7	77,2	82,2
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfspand)	66,2	59,4	54,7	61,8	69,1
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen	66,9	60,0	56,8	59,4	68,4
Drugs dealen op straat (straathandel)	52,4	49,1	43,9	48,0	51,9
Het dumpen van drugsafval	86,9	78,9	76,4	78,1	84,4
Witwassen	55,9	45,1	45,3	48,0	51,2
Illegaal gokken (kansspelen)	46,2	34,9	32,4	30,1	41,6
Wapenhandel	84,1	77,7	78,4	78,1	82,3
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	88,3	83,4	81,1	82,1	87,3
Gedwongen prostitutie	82,8	82,3	83,1	78,9	85,2
Arbeidsuitbuiting	69,0	66,3	67,6	66,7	70,2
Mensensmokkel	82,8	81,1	79,1	76,4	84,0

Opleiding

Tabel 5 Ingeschatte meldingsbereidheid naar opleidingsniveau % waarschijnlijk of zeker melden

	Laag	Midden	Hoog
N	302	306	1899
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugsfab) 86,1	86,1	86,3	82,7
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfsspan)*** 80,5	80,5	77,1	67,7
Drugs deelen uit ondernemingen of woningen* 77,5	77,5	73,9	70,4
Drugs deelen op straat (straathandel)*** 66,6	66,6	66,3	54,3
Het dumpen van drugsafval 88,4	88,4	88,2	85,6
Witwassen* 59,6	59,6	61,1	53,6
Illegaal gokken (kansspelen)*** 51,7	51,7	51,6	41,9
Wapenhandel 82,1	82,1	84,3	82,1
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies 88,1	88,1	89,5	86,7
Gedwongen prostitutie 83,1	83,1	87,3	84,0
Arbeidsuitbuiting* 73,5	73,5	78,8	71,2
Mensensmokkel 81,1	81,1	86,6	83,1

Inkomen

Tabel 6 Ingeschatte meldingsbereidheid naar inkomen, % waarschijnlijk of zeker melden

	minimum (< €14.100)	beneden modaal (€14.100 - €29.500)	bijna modaal (€29.500 - €36.500)	modaal (€36.500 - €43.500)	tussen 1 en 2x modaal (€43.500 - €73.000)	2x modaal (€73.000 - €87.100)	meer dan 2x modaal (€87.100 of >)
N	109	195	223	364	656	267	425
Het maken van harddrugs (bijvoorbeeld in een drugslab)***	70,6	77,4	78,5	87,1	86,4	85,4	83,1
Hennepsteelt (zoals een hennepkwekerij in een huis of bedrijfsspan)***	45,9	66,2	69,1	75,0	71,8	72,3	67,5
Drugs dealen uit ondernemingen of woningen***	51,4	66,7	67,7	74,7	73,9	74,9	70,6
Drugs dealen op straat (straathandel) ***	29,4	56,4	58,7	61,8	57,3	56,6	55,1
Het dumpen van drugsafval***	75,2	81,5	82,5	89,8	88,4	86,5	87,3
Witwassen*	37,6	52,3	52,5	57,4	55,9	55,8	56,9
Illegaal gokken (kansspelen) ***	21,1	45,6	43,0	46,7	43,1	47,9	43,1
Wapenhandel*	73,4	81,0	77,6	83,2	85,1	84,6	83,5
Handgranaten leggen, beschietingen en/of explosies	81,7	84,6	85,7	87,6	89,5	88,0	87,5
Gedwongen prostitutie	79,8	83,1	81,6	84,6	85,4	85,8	84,2
Arbeidsuitbuiting	64,2	71,8	71,3	75,8	73,6	70,8	70,1
Mensensmokkel	76,1	81,0	82,1	84,9	84,8	84,6	82,6

Redenen om niet te melden, naar district

Tabel 7 Redenen om waarschijnlijk of zeker niet bij MMA te gaan melden, N= 1629

	p	Den Haag (ABC)	D	E	F Leiden e.o.	F. overige	G
Ik ben bang dat ik iemand vals beschuldig		25,9	27,9	27,6	29,4	30,1	28,7
Ik zou melding doen bij de politie		26,5	33,7	29,3	24,6	24,9	24,9
Ik ben bang voor wraak		21,5	25,8	21,1	20,8	20,8	17,3
Ik ben bang dat mijn melding niet anoniem zou zijn		17,7	19,5	17,0	19,5	18,5	19,3
Ik vind het niet zo erg		16,4	15,3	21,8	19,8	17,3	12,9
Ik heb er zelf geen last van		18,0	11,6	16,7	14,7	17,3	16,1
Ik weet niet zo goed hoe het melden bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) werkt	*	13,9	11,6	15,3	20,4	15,0	11,1
Melden heeft geen zin, dit soort activiteiten zijn toch niet tegen te houden		14,5	11,6	11,6	13,1	15,0	14,0
Ik vind dit soort dingen niet mijn probleem		12,6	10,5	14,6	12,5	9,8	9,1
De politie/gemeente doet toch niets met mijn melding		9,8	11,1	7,1	9,3	13,9	10,5
Ik zou melding doen bij de gemeente		9,8	7,9	5,8	7,7	13,3	9,9
Ik bemoei mij niet met andermans zaken		11,0	9,5	7,5	9,9	8,1	7,0
Melden kost veel moeite/tijd		6,3	4,7	5,1	7,7	4,6	4,7
Ik wil geen verrader zijn		6,3	1,6	5,1	3,2	5,2	3,5

Bijlage 4 Tabellen hoofdstuk 5

Kennis van signalen naar achtergrondkenmerk

Leeftijd

Tabel 1 Kennis van signalen, naar leeftijd, % ja dat weet ik een beetje of (heel) goed

	17-25 jaar	26-35 jaar	36-50 jaar	51-65 jaar	66-80 jaar	81 jaar of ouder
N	124	330	364	644	971	85
Arbeids-uitbuiting***	32,3	45,2	58,5	58,5	57,3	47,1
Witwassen***	48,8	48,1	47,1	44,2	27,1	48,8
Hennepsteelt***	78,8	84,1	84,0	78,4	61,2	78,8
Harddrugs-productie***	48,4	50,0	59,9	59,8	60,1	45,9

Arbeidsomstandigheid

Tabel 2 Kennis van signalen, naar arbeidsomstandigheid % ja dat weet ik een beetje of (heel) goed

	Ondernemer met of zonder personeel	Loondienst bedrijfsleven	Overheid	Semi-overheid	Zonder werk ⁵⁶	Pensioen	School ⁵⁷
N	151	533	219	312	193	973	103
Arbeids-uitbuiting***	66,9	52,2	60,3	58,0	43,5	56,4	31,1
Witwassen***	55,0	48,8	52,5	41,7	34,7	43,2	32,0
Hennepsteelt** *	86,8	81,8	88,6	84,0	73,6	76,7	67,0
Harddrugs-productie*	68,2	58,5	60,7	53,2	52,3	58,3	48,5

⁵⁶ Arbeidsongeschikt, werkloos, werkzoekend, bijstand, huisvrouw, huisman.

⁵⁷ Studerend of schoolgaand.

Branche

Tabel 3 Kennis van signalen, naar branche % ja dat weet ik een beetje of (heel) goed

	Productie	Commer- ciële dienstverleni ng	ICT/ communi- catie	Financieel/ juridisch	Publieke/ maat- schappelijke sector
N	151	533	219	312	193
Arbeids- uitbuiting	53,1	47,4	50,7	61,8	58,0
Witwassen	48,3	41,1	50,7	61,8	45,4
Hennepteelt	82,1	78,3	83,8	83,7	86,2
Harddrugs- productie	69,0	54,3	59,5	63,4	58,8

Opleiding

Tabel 4 Kennis van signalen, naar opleiding, % ja dat weet ik een beetje of (heel) goed

	Laag	Midden	Hoog
N	302	306	1899
Arbeidsuitbuiting	51,3	51,3	55,8
Witwassen**	41,7	37,9	46,6
Hennepteelt***	73,2	76,1	81,5
Harddrugsproductie	54,3	55,6	58,6

Inkomen

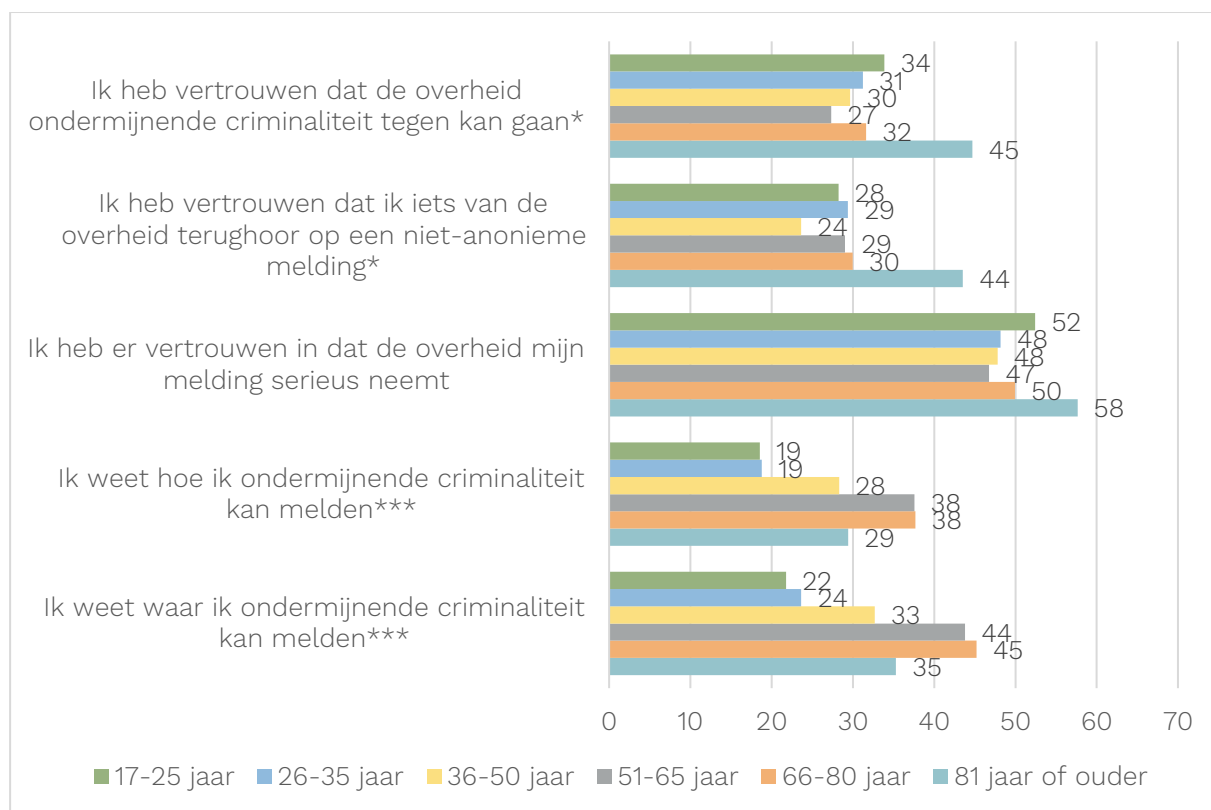
Tabel 5 Kennis van signalen, naar inkomen, % ja dat weet ik een beetje of (heel) goed

	minimum ($< \text{€}14.100$)	beneden modaal ($\text{€}14.100 - \text{€}29.500$)	bijna modaal ($\text{€}29.500 - \text{€}36.500$)	modaal ($\text{€}36.500 - \text{€}43.500$)	tussen 1 en 2x modaal ($\text{€}43.500 - \text{€}73.000$)	2x modaal ($\text{€}73.000 - \text{€}87.100$)	meer dan 2x modaal ($\text{€}87.100$ of $>$)
N	109	195	223	364	656	267	425
Arbeids- uitbuiting***	28,4	49,7	51,6	55,0	55,8	57,7	63,8
Witwassen***	33,0	35,4	43,1	42,0	43,6	52,1	55,1
Hennepteelt**	69,7	75,9	75,8	79,4	82,3	83,2	83,8
Harddrugs- productie**	47,7	53,3	53,4	58,0	58,8	62,2	65,7

Kennis over en vertrouwen in meldproces naar achtergrondkenmerk

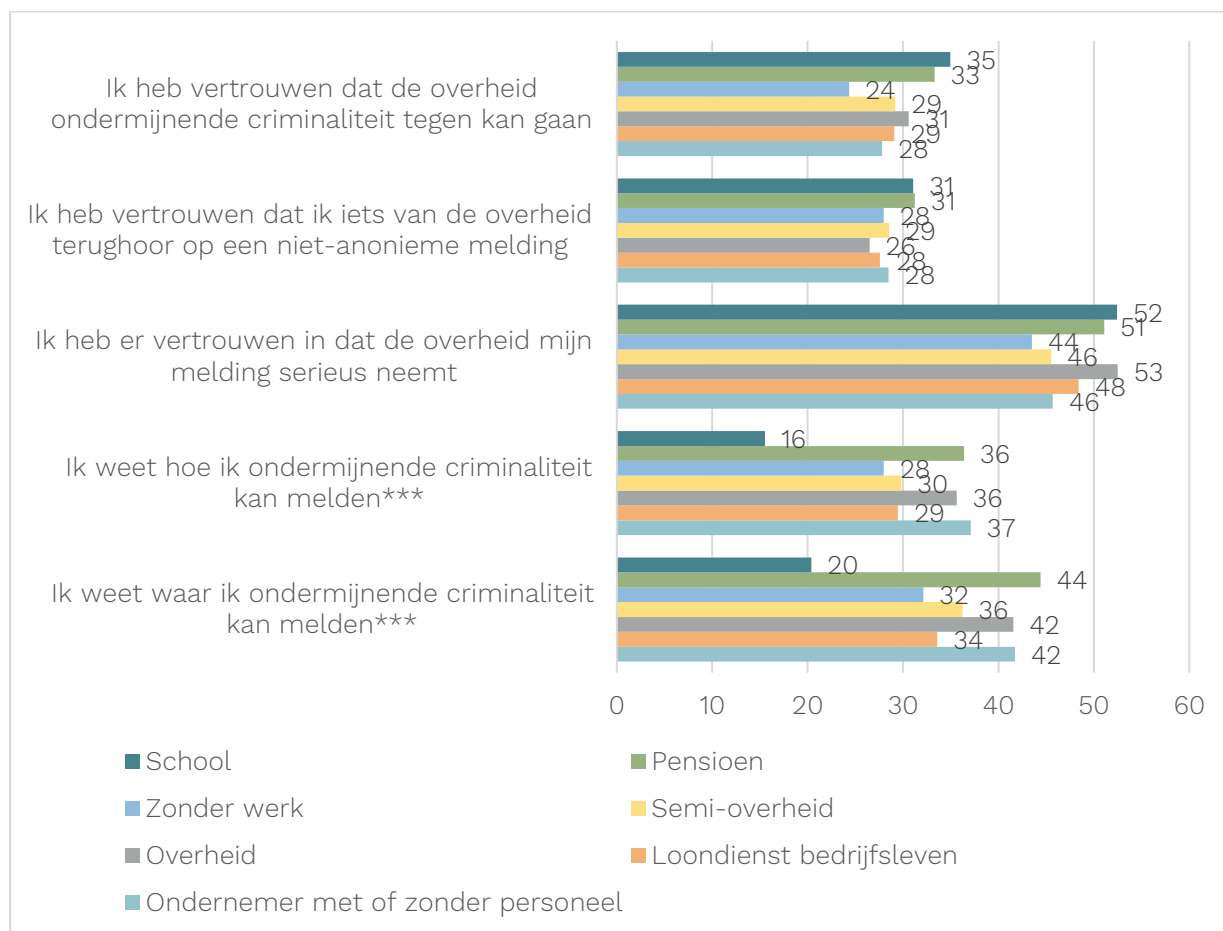
Leeftijd

Figuur 6 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces, % (helemaal) mee eens

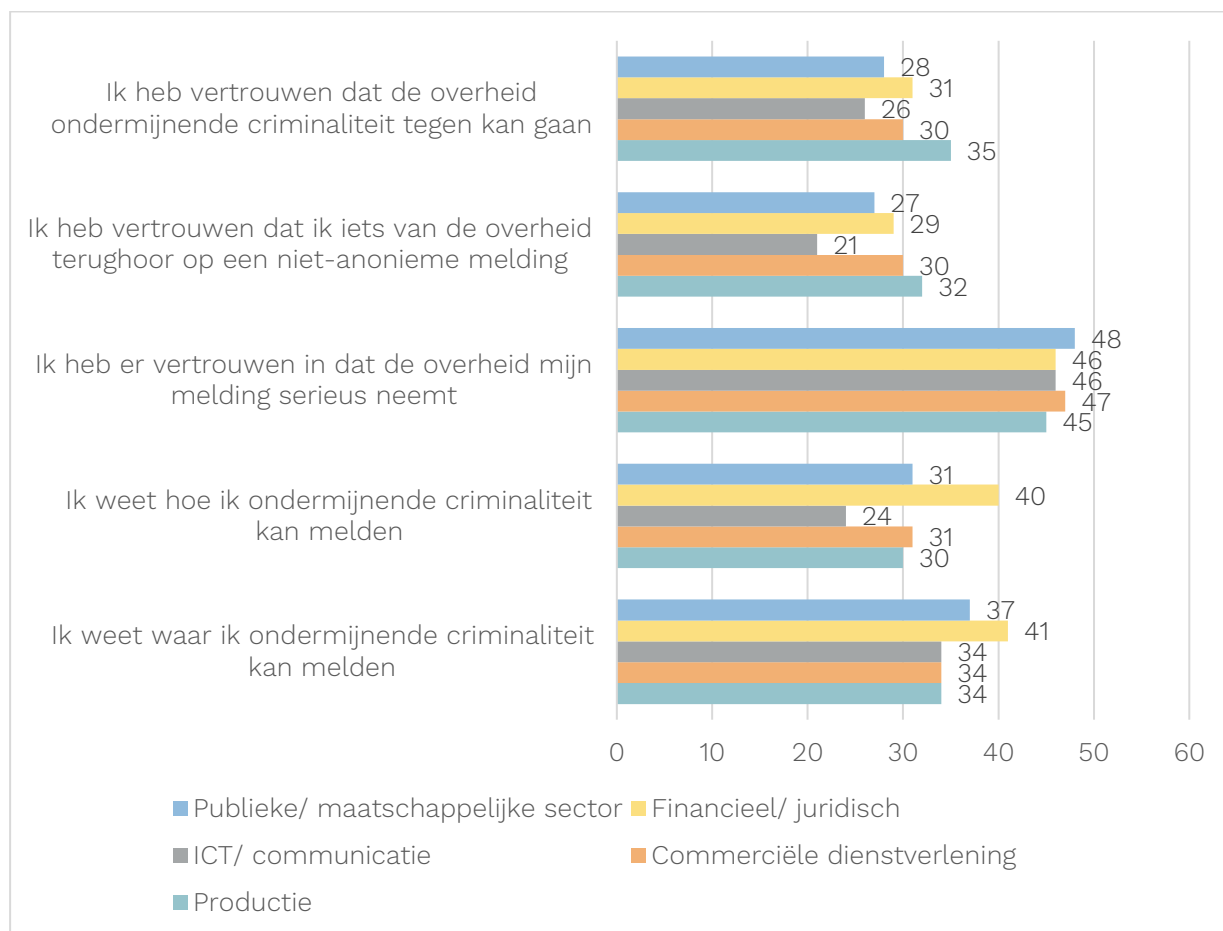
Arbeidsomstandigheid

Figuur 7 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces, % (helemaal) mee eens

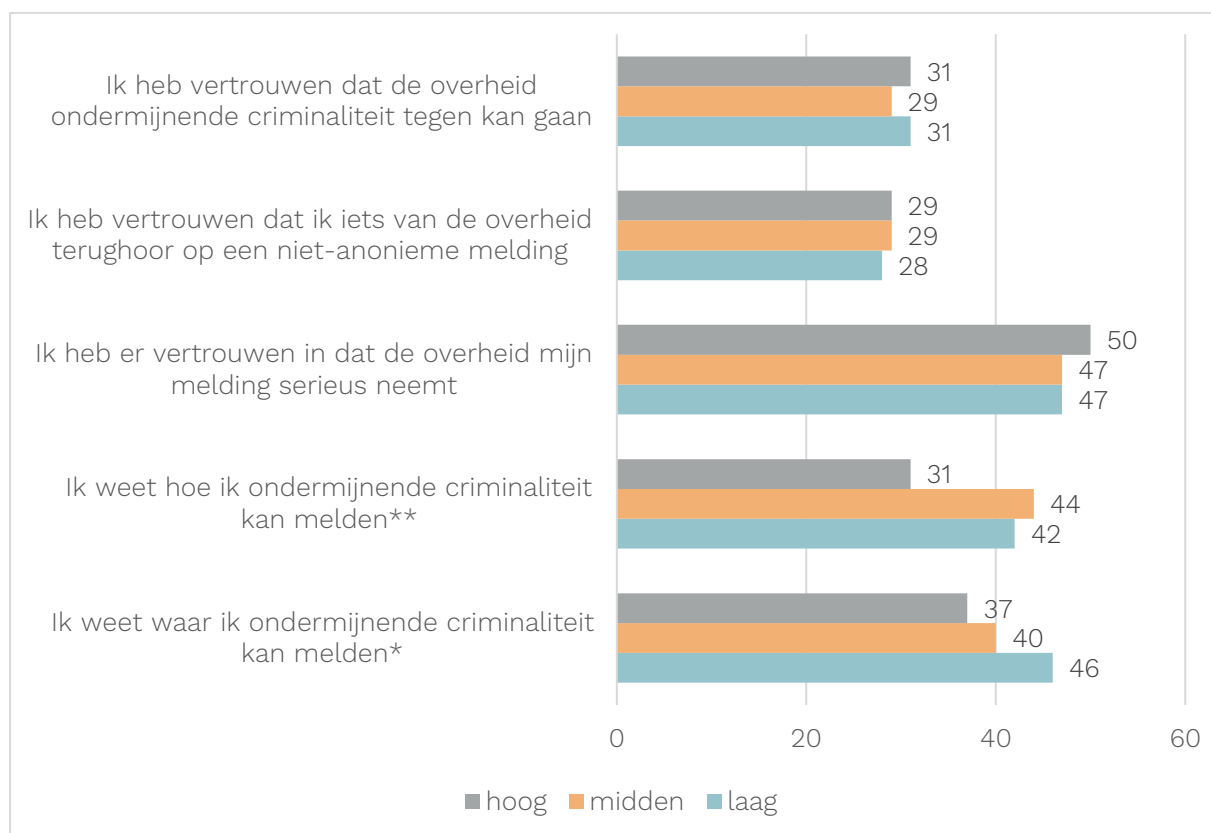
Branche

Figuur 8 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces, % (helemaal) mee eens

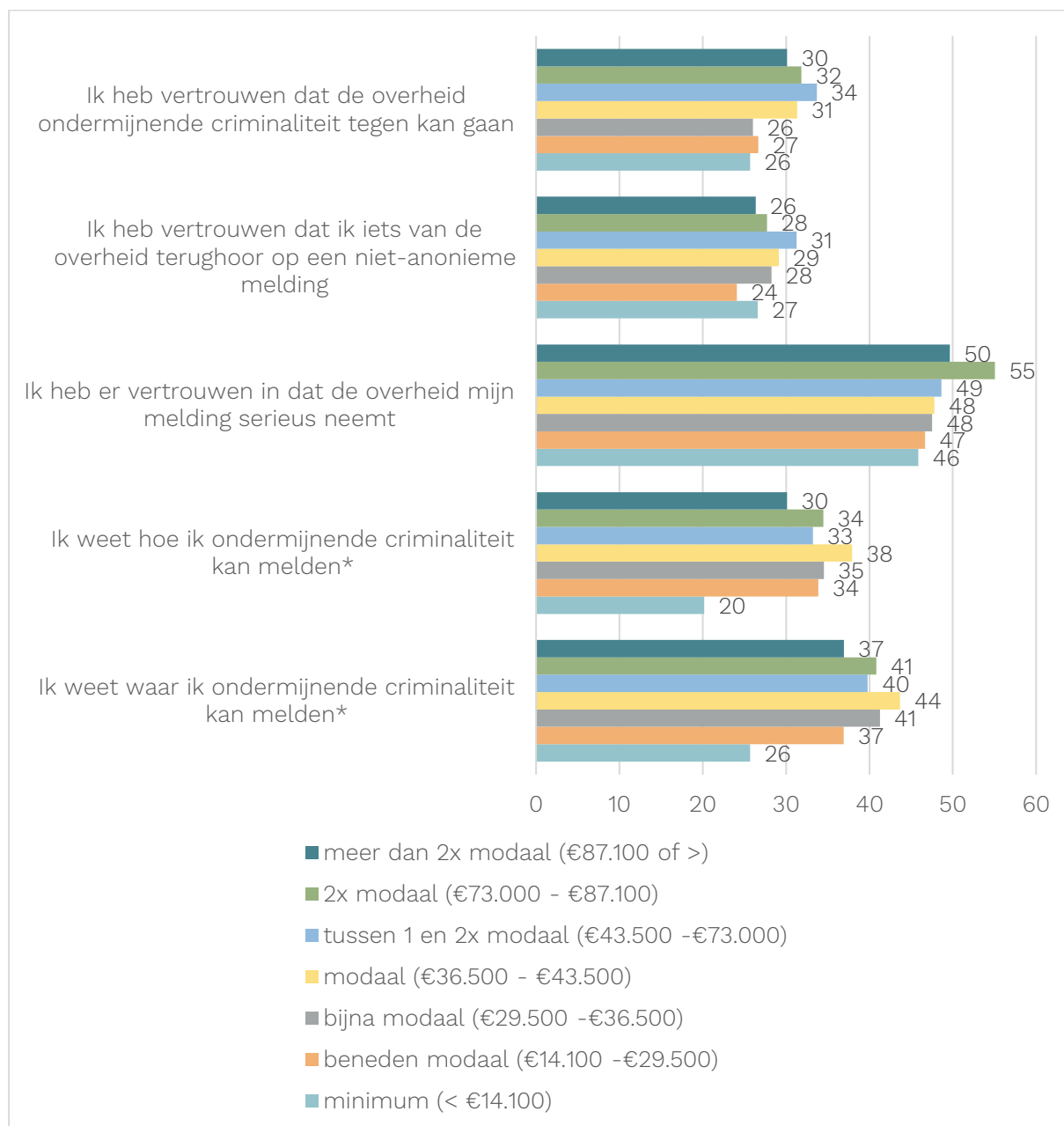
Opleiding

Figuur 9 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces naar opleiding, %
(helemaal) mee eens

Inkomen

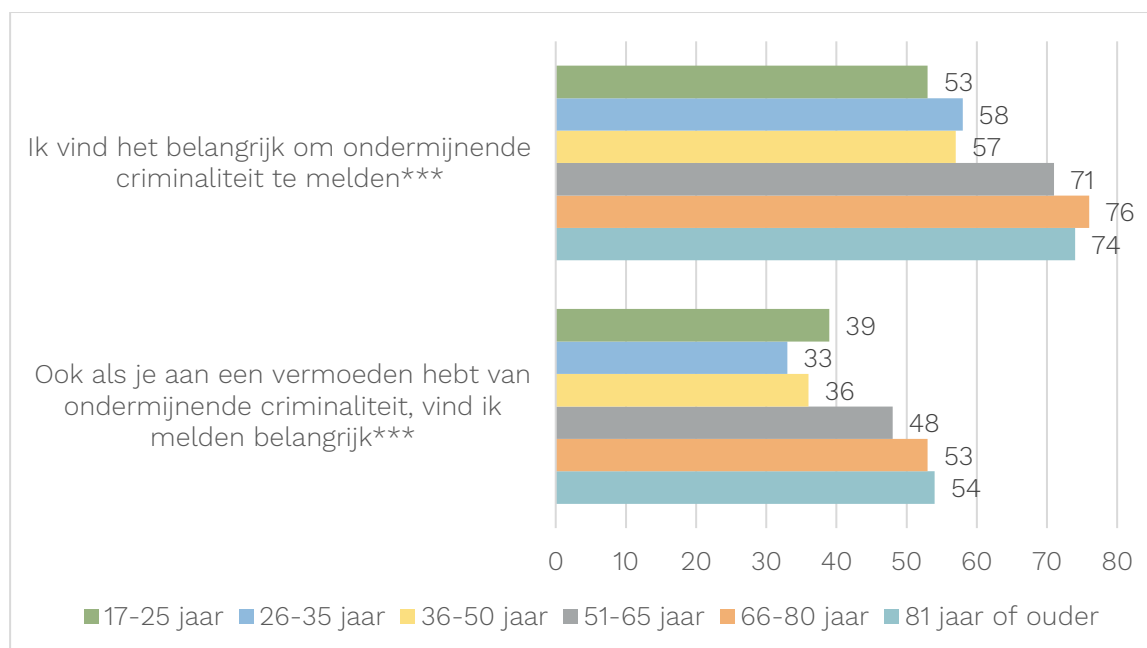
Figuur 10 Kennis over en vertrouwen in meldingen en meldproces, % (helemaal) mee eens

Belang van melden van een vermoeden naar achtergrondkenmerk

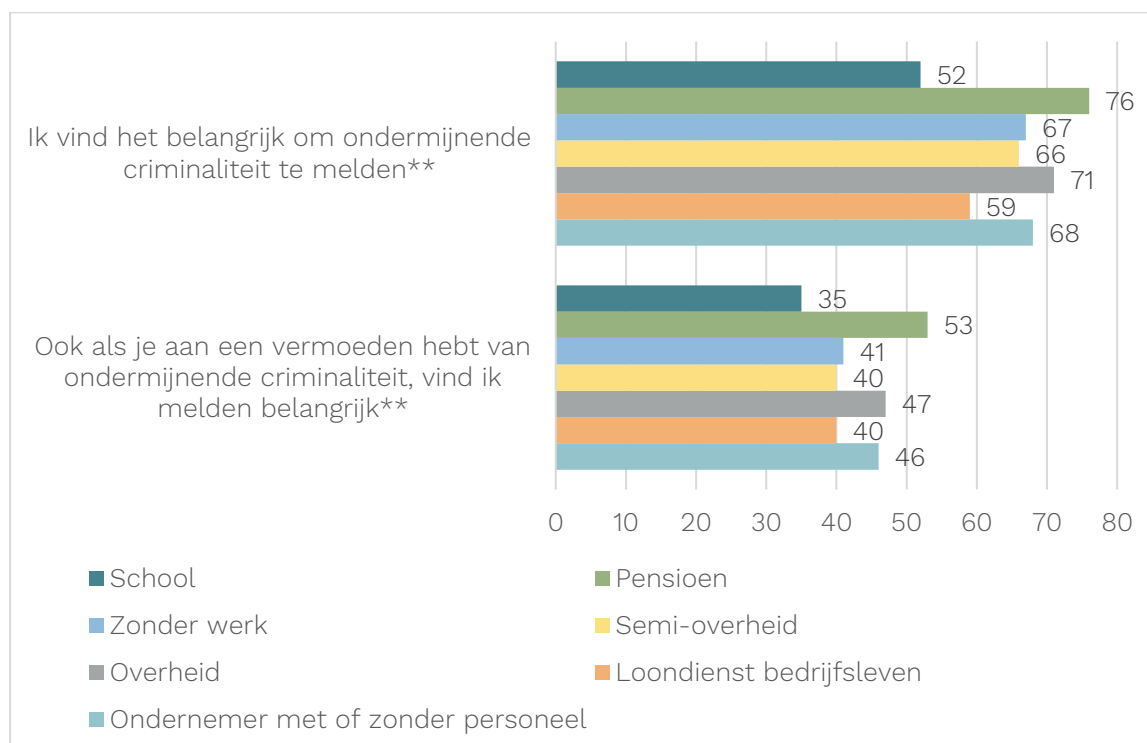
Leeftijd

Figuur 11 Ervaren belang van melden, naar leeftijd, % (helemaal) mee eens

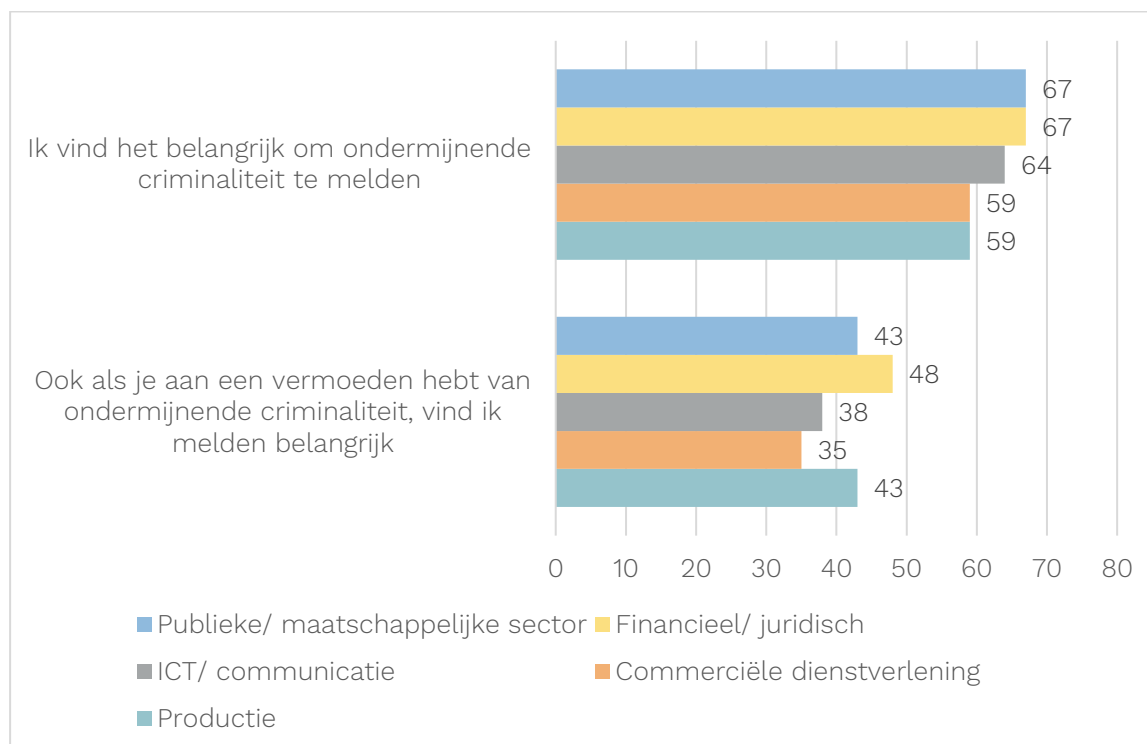
Arbeidsomstandigheid

Figuur 12 Ervaren belang van melden, naar arbeidsomstandigheid, % (helemaal) mee eens

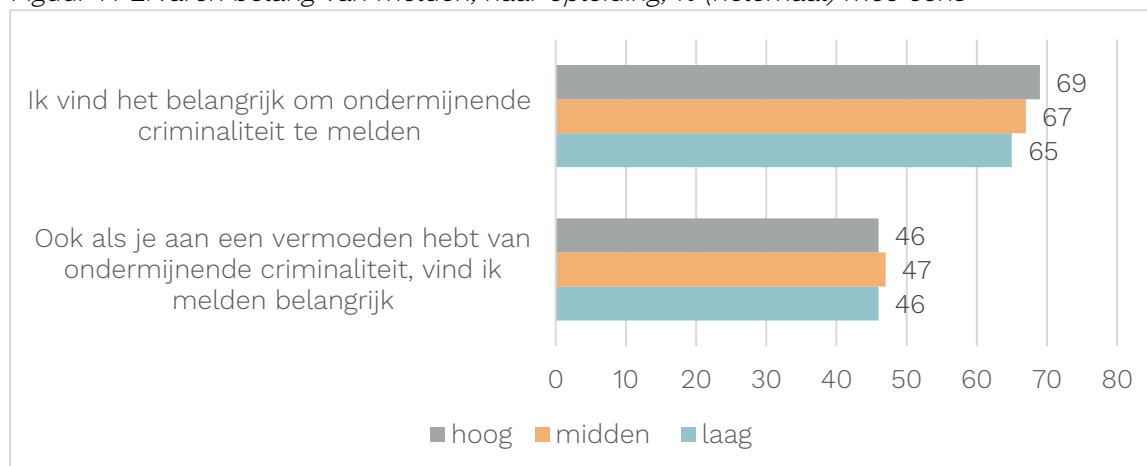
Branche

Figuur 13 Ervaren belang van melden, naar branche % (helemaal) mee eens

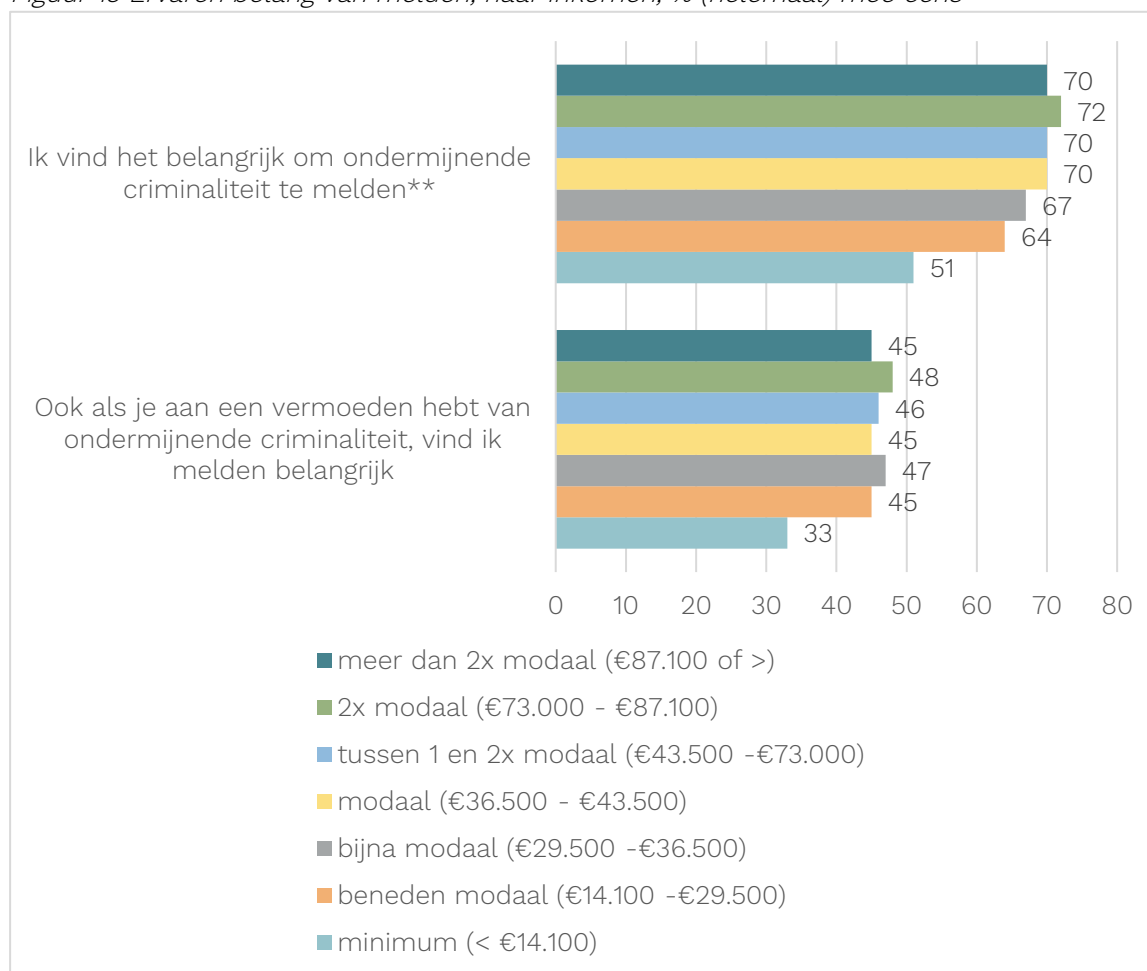
Opleiding

Figuur 14 Ervaren belang van melden, naar opleiding, % (helemaal) mee eens

Inkomen

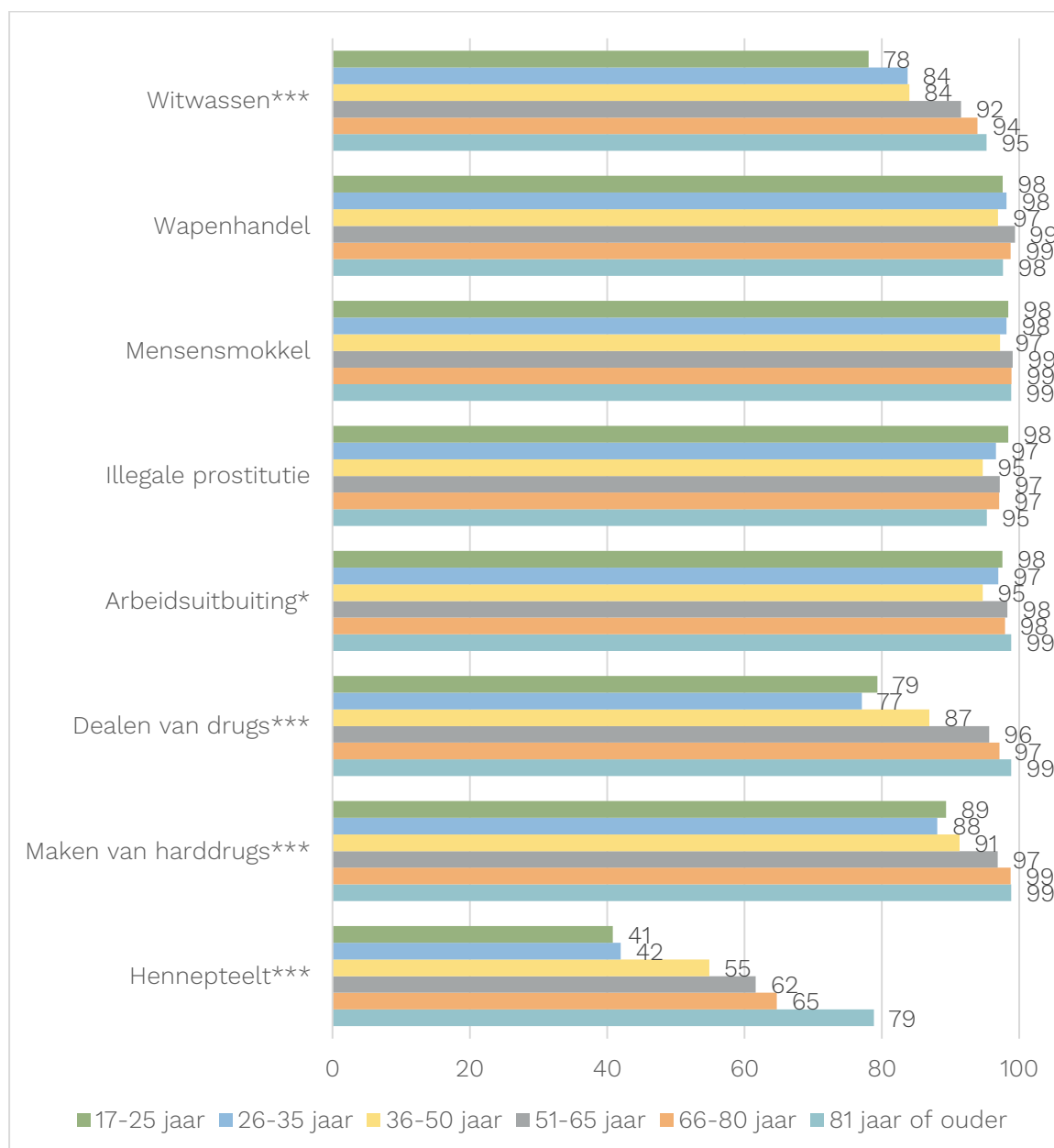
Figuur 15 Ervaren belang van melden, naar inkomen, % (helemaal) mee eens

Ervaren ernst naar achtergrondkenmerk

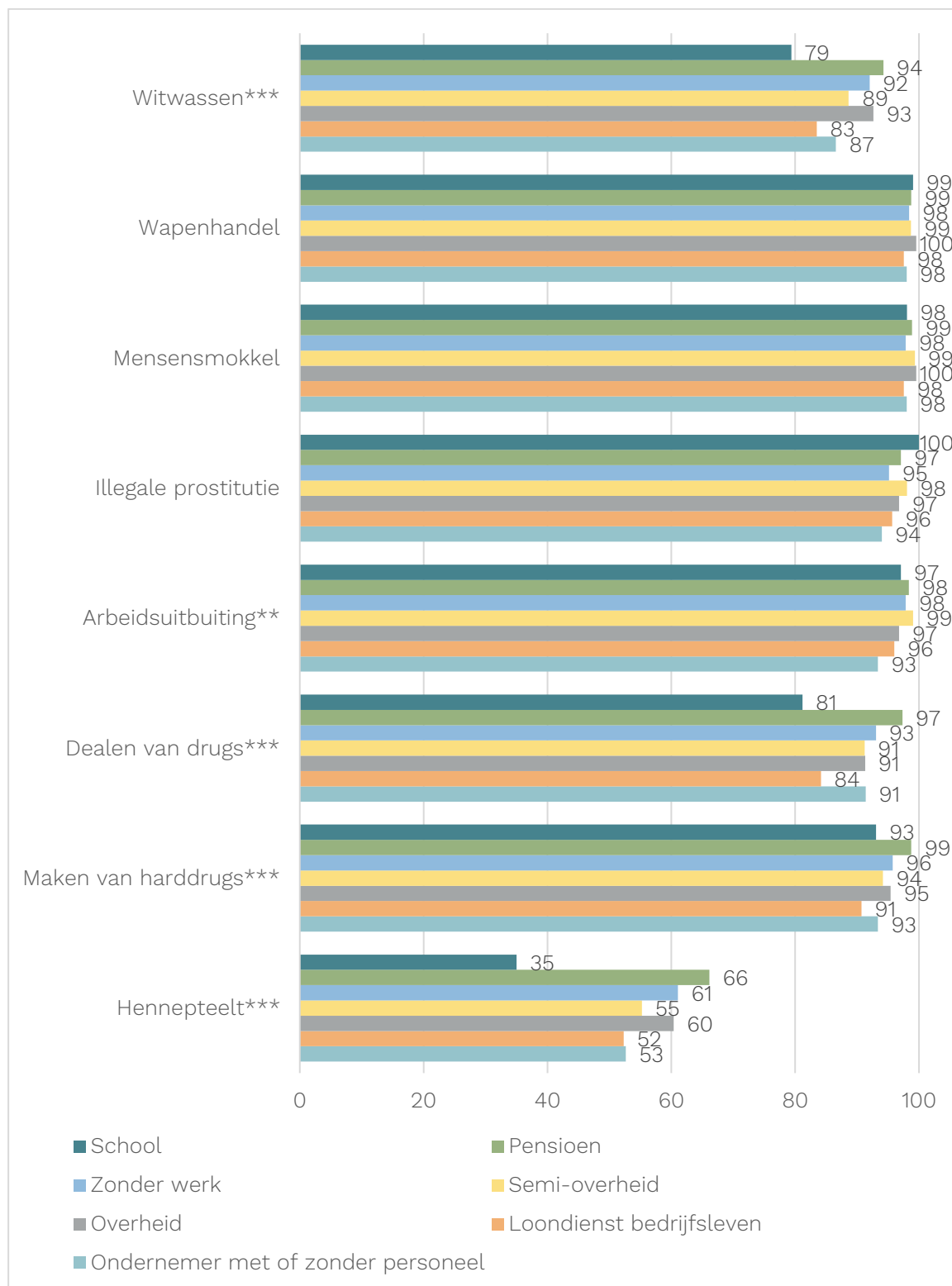
Leeftijd

Figuur 16 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar leeftijd

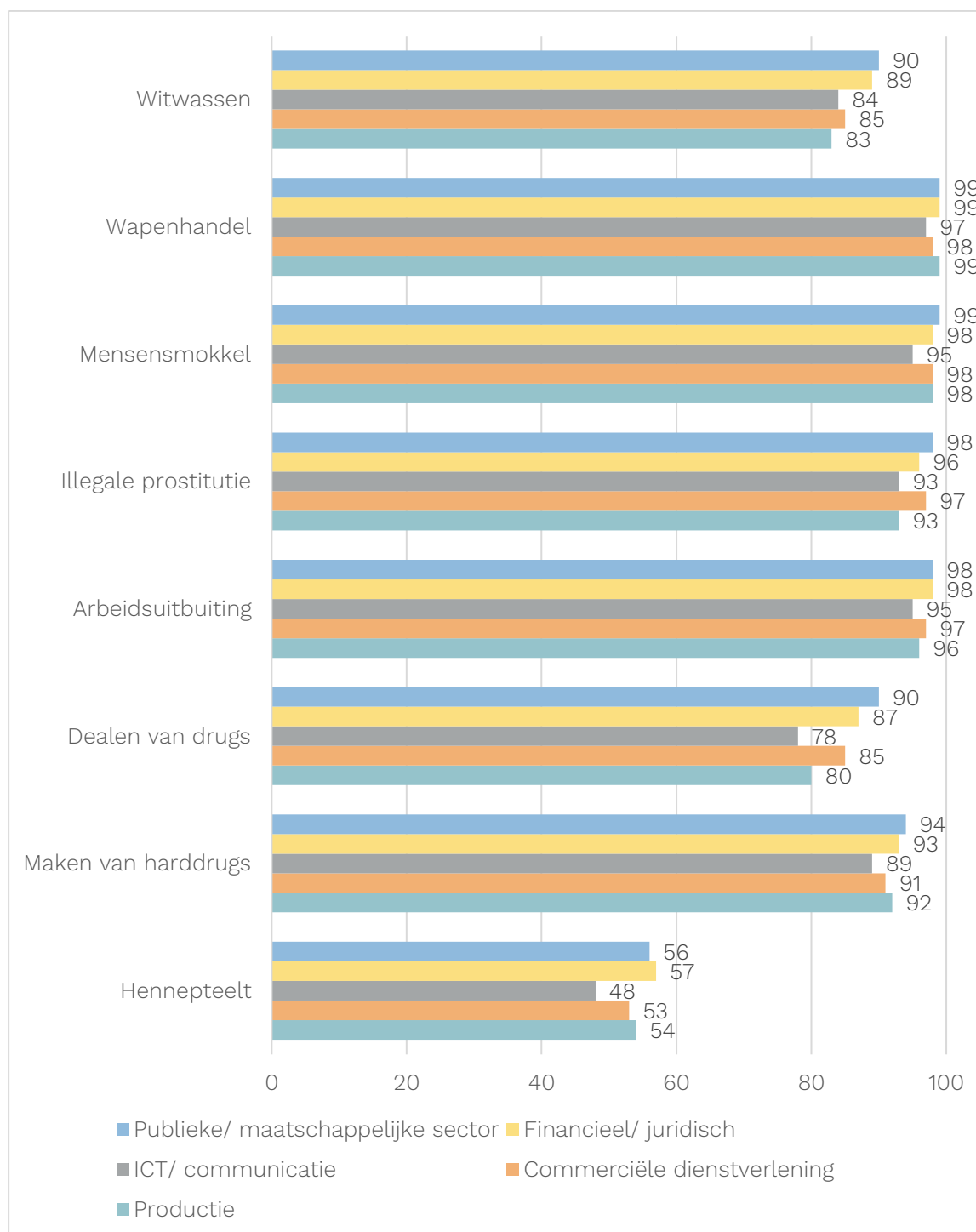
Arbeidsomstandigheid

Figuur 17 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar arbeidsomstandigheid

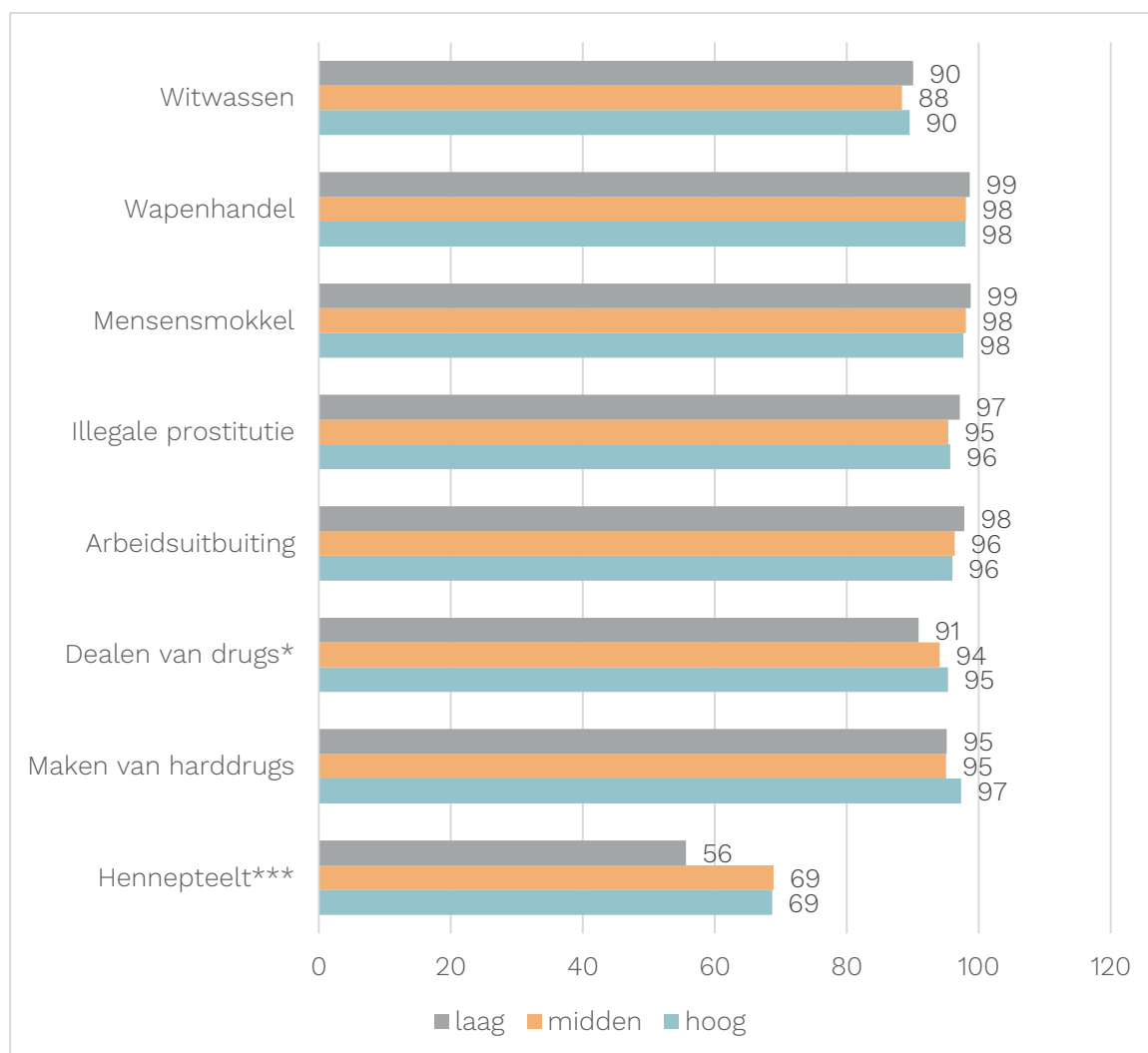
Branche

Figuur 18 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar branche

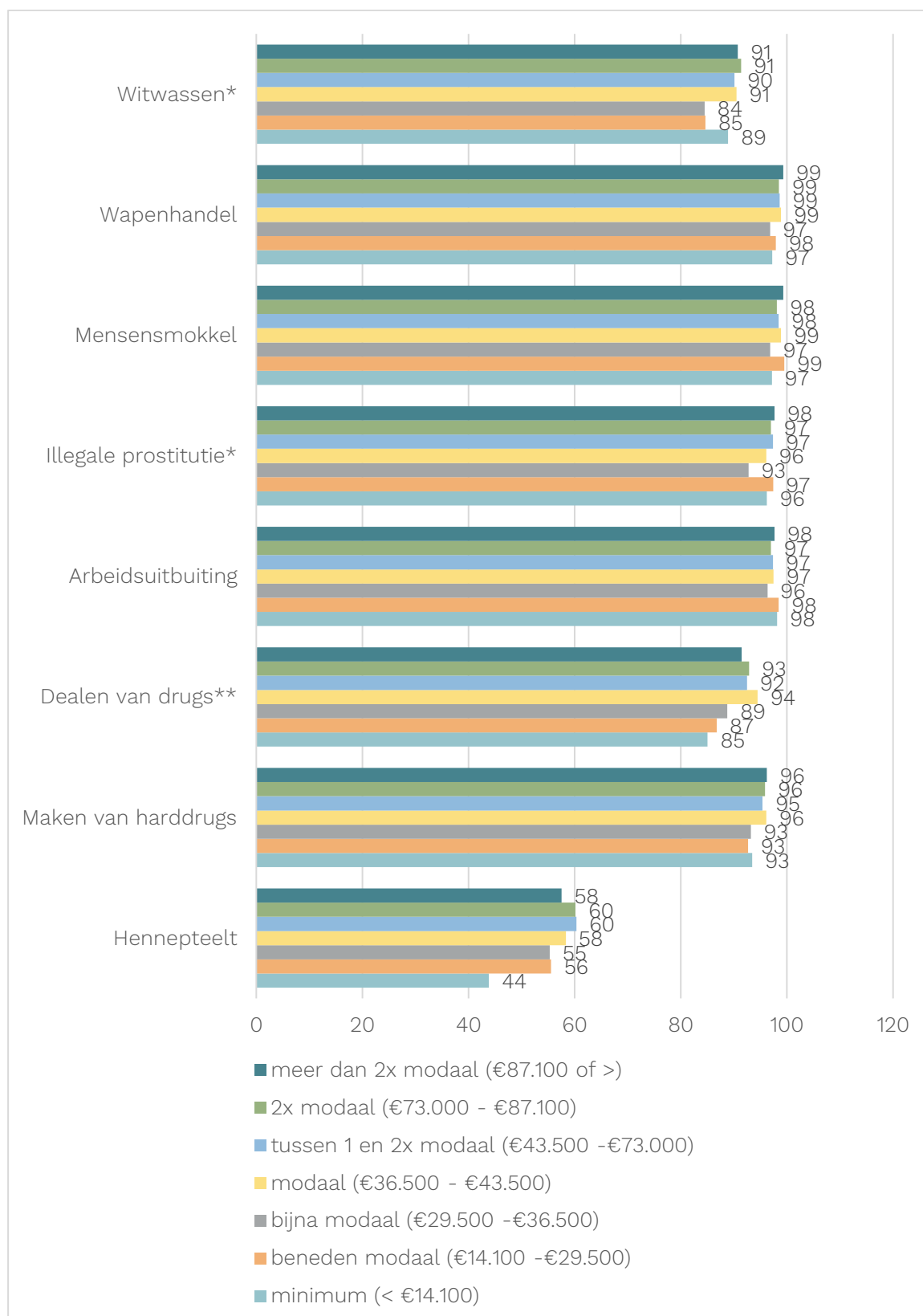
Opleiding

Figuur 19 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar opleidingsniveau

Inkomen

Figuur 20 Mening over betrokkenheid bij verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, % (heel) erg, naar inkomen

Auteurs

Drs. Jolijn Broekhuizen

Drs. Shanna Mehlbaum

Uitgave

Bureau Broekhuizen – onderzoek en advies
info@bureaubroekhuizen.nl

© Bureau Broekhuizen, Amersfoort 2024